

**MUDANYA KENTSEL SİT ALANI ÜZERİNE
MORFOLOJİK DEĞERLENDİRME**

Başak GENÇOĞLU

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MUDANYA KENTSEL SİT ALANI ÜZERİNE MORFOLOJİK
DEĞERLENDİRME**

Başak GENÇOĞLU
0000-0002-4244-4203

Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ
(Danışman)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

BURSA – 2020

Her Hakkı Saklıdır

TEZ ONAYI

Başak GENÇOĞLU tarafından hazırlanan "MUDANYA KENTSEL SİT ALANI ÜZERİNE MORFOLOJİK DEĞERLENDİRME" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Restorasyon Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCI
0000-0003-2335-7371

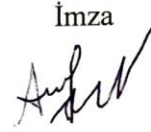
Başkan : Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCI
0000-0003-2335-7371
Bursa Uludağ Üniversitesi, Mimarlık
Fakültesi,
Restorasyon Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ
0000-0001-6932-3703
Bursa Uludağ Üniversitesi, Mimarlık
Fakültesi,
Restorasyon Anabilim Dalı

İmza

Üye : Dr. Öğretim Üyesi Açılya ALPAN
0000-0003-1253-7780
Osmangazi Üniversitesi, Müh.- Mim.
Fakültesi,
Bina Bilgisi Anabilim Dalı

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Hüseyin Akşel EREN
Enstitü Müdürü

..!..!..!

B.U.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
 - görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
 - başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
 - atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
 - kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
 - ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı
- beyan ederim.**

27/02/2020

Başak GENÇOĞLU

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MUDANYA KENTSEL SİT ALANI ÜZERİNE MORFOLOJİK DEĞERLENDİRME

Başak GENÇOĞLU

Bursa Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCI

Bu çalışmada Bursa ili, Mudanya ilçesi Mudanya kentsel sit alanı çalışılmıştır. Eski Rum ve Osmanlı yerleşim alanlarını barındıran bu tarihi bölgenin mevcut halinin belgelenmesi, fiziksel dokusunun incelenerek bölgeye ait bir morfolojik çözümleme çalışması hazırlanması hedeflenmiştir. Bu amaçla birinci bölümde, çalışmanın amacı, kapsamı ve çalışma tekniği belirtilmiştir.

İkinci bölümde, alanda yapılacak çalışmanın yöntemini belirleyen kaynak araştırmaları yapılmıştır. Ayrıca literatür çalışması kapsamında bölgede daha önce yapılan tezler ve ülkemizde sit alanlarında yapılmış olan farklı çalışmalar incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, bölgede yapılan çalışmanın yöntemi ele alınmıştır. Kentsel morfoloji incelemelerinde önemli kaynaklardan biri olan Karl Kropf'a ait çok seviyeli çözümleme yöntemi ve bu yöntemin bölgeye uyarlanması hususunda bilgi aktarılmıştır. Mudanya'nın konumu, iklimi, topografik yapısı, turizmi, demografik yapısı ve bölgeye ulaşım hakkında genel bilgiler verilmiştir. Ayrıca Mudanya'nın gelişim süreci ele alınmıştır. Bölgenin tarihsel gelişimi, Osmanlı dönemi öncesi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere geçmişten günümüze incelenmiştir. Milli Mücadele döneminde, Türkiye Cumhuriyeti'nin tam bağımsız bir devlet olduğunu dünyaya kabul ettiren Mudanya Mütarekesi'nin önemine ve cumhuriyetin ilanıyla ortaya çıkan nüfus mübadelesi sürecine değinilmiştir. Mudanya'nın sosyo-ekonomik yapısı ve gelişimi incelenmiştir. Bölgede tarih boyunca yapılan tarım faaliyetleri, geçim kaynakları, Bursa'da gerçekleştirilen ticaret için önemi ve bölgedeki sosyal yaşantı hakkında yapılan araştırmalar sunulmuştur. Mudanya'nın tarihsel gelişimi ve sosyo-ekonomik yapısının neticesinde oluşan fiziksel oluşum süreci hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü bölümde, çalışma alanının mevcut durumu fiziksel olarak analiz edilmiş, bölgedeki tarihi kentsel peyzaj alanları hakkında bilgi aktarılmış ve morfolojik çözümleme çalışmaları yapılarak kent bileşenleri incelenmiştir. Yapılan analizler sayısal verilere dönüştürülerek sonuçlar elde edilmiştir. Bölgede yer alan yapıların plan, çıkma, kapı ve pencere tipolojileri irdelenerek çizimleri yapılmıştır. Ayrıca çalışma yöntemi olan morfolojik çözümleme tekniği kapsamında elde edilen bulguların alana yansımaları diyagramlar ile özetlenmiştir.

Beşinci ve son bölümde, yapılan çalışma sayesinde elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mudanya, kentsel sit alanı, kentsel morfoloji, tarihi kentsel peyzaj

2020, x+162 sayfa.

ABSTRACT

MSc Thesis

A MORPHOLOGICAL EVALUATION ON MUDANYA URBAN CONSERVATION AREA

Başak GENÇOĞLU

Bursa Uludağ University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

In this study, Mudanya preserved urban site in Mudanya district of Bursa province has been studied. It is aimed to document the current state of this historical region, which houses the ancient Greek and Ottoman settlements, and to prepare a morphological analysis study of the region by examining its physical texture. For this purpose, in the first section, the purpose, scope and research method of the study are specified.

In the second part, literature research that determines the method of the work to be done in the field have been conducted. In addition, within the scope of the literature study, the previous theses in the region and the different studies conducted in the conservation areas in our country were examined.

In the third section, the method of the study in the region is discussed. Information about the different levels of resolution method belonging to Karl Kopf, which is one of the important sources in urban morphology studies, and its adaptation to the region is given. General information about Mudanya's location, climate, topographic structure, tourism, demographic structure and transportation to the region is given. Also, the development process of Mudanya is discussed. The historical development of Mudanya is examined from the past to the present, during the pre-Ottoman, the Ottoman and the Republic periods. The importance of Mudanya Armistice which declared to the whole world, during the War of Independence, that the Republic of Turkey is a fully independent state and the population exchange process following the proclamation of the republic have been addressed. The socio-economic structure, and development of Mudanya are examined. Research on agricultural activities in the region, livelihoods, importance for trade in Bursa and social life in the region are presented. Information is given about the process of physical formation as a result of the historical development and socio-economic structure.

In the fourth section, the current situation of the study area is physically analysed, information about the historical urban landscape areas in the region is provided, and the city components are examined by carrying out morphological analysis studies. The analyses have been converted to numerical data and the results have been obtained. Plan, facade, door and window typologies of the buildings in the region have been examined and drawn. Also the reflection of the findings obtained within the scope of the morphological analysis technique, which is the study method, to the field is summarized with diagrams.

In the fifth and last chapter, the results obtained through the study are evaluated.

Keywords: Mudanya, urban conservation area, urban morphology, historical urban landscape

2020, x+162 pages.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimin hazırlık sürecinde bilimsel katkıları, sabrı ve ilgisi için tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ'ya en içten teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamın gelişimine yapıcı eleştirileriyle destek olan değerli jüri hocalarım; Sayın Doç. Dr. Figen KIVILCIM ÇORAKBAŞ ve Dr. Öğretim Üyesi Açalya ALPAN'a,

Arşiv kaynaklarını ve bilgilerini benimle paylaşan Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü raportörlerine, Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne ve Mudanya Belediyesi'ne,

Arazi çalışmalarında ve çizimlerimde bilgi, yardım ve desteklerini esirgemeyen her zaman motivasyon veren değerli dostlarıma ve ofis arkadaşlarıma,

Yoğun iş tempomuzda sabırla ve özveriyle yanımda olan, mesleki gelişimimde büyük payı bulunan sevgili ağabeyim Mimari Restoratör Süleyman TAŐAR'a,

Tezimde ve hayatımın her anında emeğini, sevgisini ve desteğini sınırsızca aktaran sevgili halam Yüksek Mimar Dr.İŐıl GENÇOĞLU'na,

Eğitim hayatım boyunca en büyük desteği ve sevgiyi vererek, her zaman yanımda olan sevgili aileme, annem AyŐe GENÇOĞLU, babam Kasım Fecri GENÇOĞLU ve ağabeyim Alper Bahri GENÇOĞLU'na en içten duygularımınla teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
1.GİRİŞ.....	1
2.KURAMSAL TEMELLER ve KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	3
3.MATERYAL ve YÖNTEM.....	5
3.1.Mudanya Hakkında Genel Bilgiler.....	8
3.1.1.Bölgenin coğrafi konumu.....	8
3.1.2.Bölgeye ulaşım.....	9
3.1.3.Bölgenin topografik özellikleri, iklimi ve bitki örtüsü.....	10
3.1.4.Bölgede turizm.....	11
3.1.5.Bölgenin demografik durumu.....	12
3.2. Mudanya Yerleşmesi Gelişim Süreci.....	14
3.2.1.Mudanya kentinin tarihi ve sosyo-ekonomik gelişim süreci.....	14
3.2.1.1. Osmanlı öncesi dönem.....	14
3.2.1.2. Osmanlı dönemi.....	16
3.2.1.3. Cumhuriyet dönemi.....	25
3.2.2. Mudanya kentinin fiziksel gelişim süreci.....	29
3.2.2.1. Osmanlı öncesi dönem.....	29
3.2.2.2. Osmanlı dönemi.....	31
3.2.2.3. Cumhuriyet dönemi.....	37
3.2.3. Kentsel sit alanında yer alan anıtsal yapılar.....	50
3.2.3.1. Osmanlı öncesi dönem.....	50
3.2.3.2. Osmanlı dönemi.....	50
3.2.3.3. Cumhuriyet dönemi.....	84
4. BULGULAR: ÇALIŞMA BÖLGESİNİN TANIMI ve MEVCUT DURUMUNUN İRDELENMESİ.....	91
4.1. Çalışma Bölgesinin Fiziksel Analizleri.....	97
4.1.1. Akslar ve kamusal boşluklar.....	97
4.1.2. Mahalle dağılımı analizi.....	100
4.1.3. Arazi kullanım ve işlev analizi.....	102
4.1.4. Tarihsel değer analizi.....	104
4.1.5. Kat adedi analizi.....	106
4.1.6. Taşıyıcı sistem analizi.....	108
4.1.7. Dönem analizi.....	110
4.1.8. Strüktür müdahale durumu analizi.....	112
4.1.9. Çatı tipi analizi.....	114
4.2 Mudanya Kentsel Sit Alanının Morfolojik Açından Değerlendirilmesi.....	116
5. SONUÇ.....	141
KAYNAKLAR.....	146
EKLER.....	149
ÖZGEÇMİŞ.....	162

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklama
B.B.B.	Bursa Büyükşehir Belediyesi
B.K.V.K.B.K.	Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
H	Hicri
M	Miladi
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
S.M.Ö.	Sivil Mimarlık Örneği
yy.	Yüzyıl

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 3. 1. Çok seviyeli çözümlleme diyagramı(Kropf 2011).....	7
Şekil 3. 2. Bursa ilinin ülkemizdeki yeri ve Bursa ilçeler haritasında Mudanya'nın konum (Google Earth 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur).....	8
Şekil 3. 3. Mudanya haritasında mahalle sınırları (Mudanya Belediyesi Netgis Sistemi 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.).....	9
Şekil 3. 4. Mudanya Karayolu Haritası (Mudanya Bel. Turizm Master Planı 2016-2023)	9
Şekil 3. 5. Mudanya'ya ulaşım (Google Earth 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.)	10
Şekil 3. 6. Bursa İlçelerine Ait Yerli ve Yabancı Ziyaretçi Sayıları-2012 yılı (Mudanya Bel.Turizm Master Planı 2016-2023).....	12
Şekil 3. 7. Son yıllara ait nüfus verileri (Anonim 2019a)	13
Şekil 3. 8. Antik döneme ait haritada Mudanya (Apamei)'nin konumu (Kaplanoğlu ve ark. 2011)	15
Şekil 3. 9. Bursa fetih haritası 1299-1339 (Anonim 2019b).....	17
Şekil 3. 10. Hüdavendigar Sancağı döneminde Mudanya'nın konumu (Anonim 2019c)	18
Şekil 3. 11. İstanbul'un Bursa ile olan deniz bağlantısını gösteren harita (Mümin Ceyhan Bursa Kültür Kaynakları Araştırma Kütüphanesi arşivi).....	19
Şekil 3. 12. Bursa-Mudanya demiryolu hattı ve üzerindeki istasyonlar (Durak 2003) ..	20
Şekil 3. 13. Osmanlı döneminde Mudanya İskelesi (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)	21
Şekil 3. 14. 1880'li yıllarda Mudanya'nın denizden görünümü (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)	22
Şekil 3. 15. Mütareke Evi, a)1930'lu yıllarda, b)1940'lı yıllarda (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)	23
Şekil 3. 16. Selanik'ten Mudanya'ya gönderilen mübadiller (Cüneyt Pekman Arşivi) ..	24
Şekil 3. 17. Rum halkı Mudanya'dan onları götürecek gemileri beklerken(Ceyhan 2013)	24
Şekil 3. 18. Mudanya'da hüküm süren egemenlikler ve kent isminin gelişimi	27
Şekil 3. 19. Mudanya'nın tarihsel gelişim sürecinde yaşanan kırılma noktaları	28
Şekil 3. 20. Mudanya'nın fiziksel gelişim süreci.....	30
Şekil 3. 21. Osmanlı Mahallesi'nde denize bakış (Cüneyt Pekman arşivi)	31
Şekil 3. 22. Girit Mahallesi; denize dik açılan sokaklar ve dut ağaçları (Cüneyt Pekman arşivi).....	33
Şekil 3. 23. Mudanya demiryolu (Cüneyt Pekman Arşivi)	34
Şekil 3. 24. İstasyon Binası- günümüzde Montania Otel (Cüneyt Pekman arşivi).....	34
Şekil 3. 25. 1900'lü yılların başlarında Mudanya'nın genel görünümü-sahile bakış (Yurdagül 2013)	35

Şekil 3. 26. Eski belediye binasının 1994 yılındaki durumu (Batum 1994)	36
Şekil 3. 27. Hükümet binası (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)	36
Şekil 3. 28. 1920'lerin sonunda Mudanya (Ahmed Vasıf arşivi)	37
Şekil 3. 29. 1927 yılı Osmanlıca parselasyon haritası (Mudanya Bel. arşivinden elde edilen haritalar yeniden düzenlenerek oluşturulmuştur)	39
Şekil 3. 30. 1929 yılına ait Yıldıztepe'den Mudanya iskeleye bakış (A.Vasıf arşivi)	40
Şekil 3. 31. Mütareke Evi'nin etrafındaki yapılar yıkılmadan önceki döneme ait bir fotoğraf (Anonim 2019d)	41
Şekil 3. 32. 1970'li yıllarda Siemens Kablo Fabrikası (Siemens e-dergi arşivi)	42
Şekil 3. 33. 1987 yılına ait hava fotoğrafı (Mudanya Bel. arşivi).....	43
Şekil 3. 34. 1995 yılına ait hava fotoğrafı (Özsüle 2005)	44
Şekil 3. 35. 2011 yılı hava fotoğrafı (B.B.B. arşivinden elde edilen hava fotoğrafları düzenlenerek hazırlanmıştır.)	45
Şekil 3. 36. a,b, kazı sonucu ulaşılan Myrelia antik kenti izleri (Mudanya Bel. Arşivi) 46	
Şekil 3. 37. 2013 yılı hava fotoğrafı (Ertürk 2013).....	46
Şekil 3. 38. 2018 yılına ait hava fotoğrafı-Mudanya kentsel sit alanına bakış(Mudanya Bel. arşivi).....	47
Şekil 3. 39. a),b),c),d) 2018 yılında tamamlanan Mudanya sahil bandına ait hava fotoğrafları (Anonim 2019e)	48
Şekil 3. 40. Mudanya kentsel sit alanındaki anıtsal yapıların dönem analizi	49
Şekil 3. 41. Tekke-i Atik Cami'nin konumu	50
Şekil 3. 42. Tekke-i Atik Cami (a) cami önündeki meydan, (b) şadırvan ve abdesthane	51
Şekil 3. 43. Tekke-i Atik Cami iç mekân görünümü.....	51
Şekil 3. 44. Eski Cami konumu.....	52
Şekil 3. 45. (a) Eski Cami'nin 1976 yılına ait fotoğrafı. (B.K.V.K.B.K. Arşivi 2016), (b) Eski Cami doğu cephesi (2016), (c) Eski Cami girişi ve minaresi (2016).....	53
Şekil 3. 46. 1976 yılı Rölöve-Plan.(B.K.V.K.B.K. arşivinden temin edilerek çizilmiştir 2016)	54
Şekil 3. 47. Eski Cami (a) (b) iç mekân eski görselleri (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016), (c) iç mekân (2016)	54
Şekil 3. 48. (a) Eski Cami meşrutası 1976 yılı (BKVKBK arşivi 2016), (b) Caddeden görünüm-kuzey cephesi (2016), (c) Yangın sonrası restorasyon aşaması (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016), (d) Eski Cami kuzey cephesi ve Eski Cami meşrutası.....	55
Şekil 3. 49. İmam evine ait kroki (Özcan 1995)	56
Şekil 3. 50. Sinan Bey Çeşmesi konumu	56
Şekil 3. 51. (a) Sinan Bey Çeşmesi ve Eski Cami Meşrutası 1976 yılı. (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016), (b) Sinan Bey çeşmesi üzerinde yer alan kitabe, (c) Sinan Bey Çeşmesi ve Eski Cami Meşrutası 2016 yılı.....	57
Şekil 3. 52. Halil Ağa Konağı konumu	57
Şekil 3. 53. (a) Halil Ağa Konağı kuzeybatıdan görünüşüne ait eski görsel (Çağlarım 1994), 2017 yılı yapı kalıntılarına ait görünüm (b) kuzey cephesi, (c) kuzeydoğu cephesi.....	58

	Sayfa
Şekil 3. 54. Halil Ağa konağı birinci kat rölövesi (Eldem 1954).....	58
Şekil 3. 55. Hasan Ağa Konağı konumu	59
Şekil 3. 56. Yapının yıkılmadan öncesine ait görünümü (a) (Batum 1994) (b) (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016).....	59
Şekil 3. 57. Hasan Ağa Konağı (a) zemin ve 1. kat rölövesi (Eldem 1984), (b) yıkılmadan öncesine ait görünümü (Bursa’da Yaşam Dergisi 2013)	60
Şekil 3. 58. Hasan Bey Cami’nin konumu	60
Şekil 3. 59. Cami giriş kapısı üzeri kitabe (2016).....	61
Şekil 3. 60. Hasan Bey Camisi (a) kuzeybatı cephesi, (b) cami minaresi (2016).....	62
Şekil 3. 61. Hasan Bey Cami plan krokisi (Özcan 1995).....	62
Şekil 3. 62. Hasan Bey Camisi (a) cami mihrabı, (b) cami minberi (2016).....	63
Şekil 3. 63. Hasan Bey Türbesi konumu.....	63
Şekil 3. 64. Türbe giriş cephesi duvarında bulunan kitabe (2016).....	64
Şekil 3. 65. Hasan Bey Türbesi (a) Giriş cephesi (2016), (b) iç mekân (2016).....	64
Şekil 3. 66. Kenan Doğruöz Evi konumu	65
Şekil 3. 67. 1990 yılına ait Kenan Doğruöz Evi (a) doğu cephesi, (b) güneybatı cephesi (B.K.V.K.B.K. Arşivi), 2016 yılına ait Kenan Doğruöz Evi (c) doğu cephesi, (d) güneybatı cephesi	66
Şekil 3. 68. Kenan Doğruöz Evi (a) kat planı (Eldem 1984), (b) Zemin kat rölövesi, (c) Birinci kat rölövesi (Evrans 2018).....	66
Şekil 3. 69. Hasan Bey Hamamı konumu	67
Şekil 3. 70. Hasan Bey Hamamı Restorasyon Projesi modeli (B.K.V.K.B.K. 2016)	68
Şekil 3. 71. (a) Restorasyon öncesi (Hasan Bey Hamamı Arşivi) (2016), Hasan Bey Hamamı Restorasyon çalışmaları (b) kuzeybatı cephesi, (c) doğu cephesi (d) güneydoğu cephanesi (2016)	68
Şekil 3. 72. Hasan Bey Hamamı kat planı-restorasyon projesi (B.K.V.K.B.K. 2016)....	69
Şekil 3. 73. (a) Restorasyon öncesi iç mekân (Kültür merkezi arşivi), (b) Restorasyon sonrası-sergi salonundan görünüş	69
Şekil 3. 74. Ömerbey Cami konumu.....	70
Şekil 3. 75. Ömerbey Cami a) Zemin kat b) 1.kat Rölöve-Plan.(B.K.V.K.B.K. arşivinden temin edilerek çizilmiştir 2016)	70
Şekil 3. 76. Ömerbey Camisi (a) kuzey cephesi son cemaat yeri, (b) doğu görünüşü (2016).....	71
Şekil 3. 77. İç mekân görünümü (2016).....	71
Şekil 3. 78. Kadınlar mahfilinden ana mekânın görünümü (2016).....	72
Şekil 3. 79. Tahir Paşa Konağı konumu	72
Şekil 3. 80. Tahir Paşa Konağı (a) kuzey batı, (b) batı cephesi	73
Şekil 3. 81. Tahir Paşa Konağı (a) zemin kat rölövesi, (b) birinci kat rölövesi (Evrans 2018) (rölöve, Mimar Feyza Aksoy tarafından hazırlanmıştır.).....	73
Şekil 3. 82. Tahir Paşa Konağı (a) giriş katı (2016) , (b) başodanın kapısının üzerindeki kitabe (2016), (c) başoda tavanı (2016), (d) başoda (2016).....	74

	Sayfa
Şekil 3. 83. Uğur Mumcu Kültür Merkezi konumu	74
Şekil 3. 84. 1927 yılı haritasında yapının konumu (B.K.V.K.B.K. 2016)	75
Şekil 3. 85. Kilise planı (Yıldız 2014)	75
Şekil 3. 86. (a) (b) 1993 yılı restorasyonu kuzeybatı cephesi (B.K.V.K.B.K. 2016), (c)kuzeybatı ve güneybatı cepheleri, (d) kuzeybatı cephesi (2016).....	76
Şekil 3. 87. Tahir Ağa Hamamı konumu	77
Şekil 3. 88. Tahir Ağa Hamamı (a) güney görünüşü, (b) kuzeybatı görünüşü.....	77
Şekil 3. 89. Plan kroki (Özcan 1995)	78
Şekil 3. 90. Hasan Fehmi Bey Çeşmesi konum	79
Şekil 3. 91. Çeşme (a) ön görünüş, (b) Osmanlıca kitabesi, (c) yan görünüş.....	80
Şekil 3. 92. Kaymakamlık binası konumu	80
Şekil 3. 93. Kaymakamlık binası (a) Kuzeydoğu cephesi, (b) Güneydoğu cephesi.....	81
Şekil 3. 94. Kaymakamlık binası giriş cephesi (kuzeydoğu).....	81
Şekil 3. 95. (a) Zemin Kat Planı-Restorasyon (b) 1.Kat Planı-Restorasyon (B.K.V.K.B.K. Arşivinden temin edilerek çizilmiştir 2016)	82
Şekil 3. 96. Mütareke evi konumu	82
Şekil 3. 97. (a) kuzeydoğu cephesi (2016), (b) (c) güneybatı cephesi (2016)	83
Şekil 3. 98. Mütareke binası (a) (b) iç mekân (2016)	83
Şekil 3. 99. Mütareke Anıtı konum	84
Şekil 3. 100. Mütareke Anıtı 2016 yılına ait fotoğraf	85
Şekil 3. 101. Ziraat Bankası konumu	85
Şekil 3. 102. Ziraat Bankası a)bodrum kat, b)zemin kat, c)1.kat rölöve planları B.K.V.K.B.K.'dan temin edilerek çizimleri yapılmıştır (2016).....	86
Şekil 3. 103. Ziraat Bankası (a)güneybatı (giriş) cephesi, (b) kuzeydoğu cephesi	87
Şekil 3. 104. Yeni Cami konumu	87
Şekil 3. 105. Yeni Cami (a) plan, (b) 1994 yılı güneydoğu cephesi (Aydoğan 1994).....	88
Şekil 3. 106. Yeni Cami (a) kuzeybatı cephesi, (b) güneydoğu cephesi (2016).....	88
Şekil 3. 107. Yeni Cami iç mekân	89
Şekil 3. 108. Tekke-i Cedid Cami konumu	90
Şekil 3. 109. Güney cephesi (2016)	90
Şekil 4. 1. Mudanya kentsel sit alanının merkez mahaller kapsamında sınırlar (Mudanya Belediyesi Netgis Sistemi 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.)	91
Şekil 4. 2. Mudanya kentsel sit alanı sınırları (Google Earth 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.)	92
Şekil 4. 3. Kentsel sit alanı ve kentsel sit etkilenme alanında yer alan farklı karakter bölgeleri.....	93
Şekil 4. 4. Birinci bölge (gridal doku)	94
Şekil 4. 5. Gridal dokuda yer alan konutlarda yapı-sokak-bahçe ilişkisi (Özsüle 2005 esas alınarak yeniden düzenlenmiştir.).....	95
Şekil 4. 7. İkinci bölge (organik doku)	95
Şekil 4. 8. Organik dokuda yer alan konutlarda yapı-sokak-bahçe ilişkisi (Çağlarım 1994 esas alınarak yeniden düzenlenmiştir)	96

	Sayfa
Şekil 4. 9. Üçüncü bölge (karma doku).....	97
Şekil 4. 10. Akslar ve kamusal boşluklar analizi	99
Şekil 4. 11. Mahalle dağılım analizi grafiği	100
Şekil 4. 12. Mahalle dağılım analizi.....	101
Şekil 4. 13. Arazi kullanımı ve işlev analizi grafiği	102
Şekil 4. 14. Arazi kullanımı ve işlev analizi.....	103
Şekil 4. 15. Tarihsel değer analizi grafiği.....	104
Şekil 4. 16. Tarihsel değer analizi	105
Şekil 4. 17. Kat adedi analizi grafiği.....	106
Şekil 4. 18. Kat adedi analizi	107
Şekil 4. 19. Taşıyıcı sistem analizi grafiği	108
Şekil 4. 20. Taşıyıcı sistem analizi	109
Şekil 4. 21. Dönem analizi grafiği	110
Şekil 4. 22. Dönem analizi	111
Şekil 4. 23. Strüktür müdahale durumu analizi grafiği	112
Şekil 4. 24. Strüktür müdahale durumu analizi.....	113
Şekil 4. 25. Çatı tipi analizi grafiği	114
Şekil 4. 26. Çatı tipi analizi.....	115
Şekil 4. 27. Kentsel doku ve sokaklar analizi	117
Şekil 4. 28. Yapı adaları analizi.....	118
Şekil 4. 29. Parseller analizi.....	121
Şekil 4. 30. Binalar analizi	122
Şekil 4. 31. Kentsel sit alanındaki tescilli konutların plan tiplerine göre sınıflandırılması	123
Şekil 4. 32. Kat planlarına ulaşılan tescilli konutlar	124
Şekil 4. 33. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (1)	126
Şekil 4. 34. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (2)	127
Şekil 4. 35. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (3)	128
Şekil 4. 36. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (4)	129
Şekil 4. 37. Plan tipine göre yan sofalı konutlar (1).....	130
Şekil 4. 38. Plan tipine göre yan sofalı konutlar (2).....	131
Şekil 4. 39. Plan tipine göre arka sofalı konutlar	132
Şekil 4. 40. Çıkma tipine göre konutlar-balkonlu ve iki yandan çıkmalı	133
Şekil 4. 41. Çıkma tipine göre konutlar-köşe çıkmalı.....	134
Şekil 4. 42. Çıkma tipine göre konutlar-tamamı çıkmalı	135
Şekil 4. 43. Çıkma tipine göre konutlar-çıkmasız.....	136
Şekil 4. 44. Giriş kapılarının cephede bulunduğu yere göre konutlar.....	137
Şekil 4. 45. Kapıların cephede bulunduğu yere göre konutlar	138
Şekil 4. 46. Kentsel sit alanındaki kapı tipolojileri	139
Şekil 4. 47. Kentsel sit alanındaki pencere tipolojileri.....	140
Şekil 5. 1. Kropfun morfolojik çözümlene yönteminin çalışma alanına uygulaması .	143

1.GİRİŞ

Mudanya, günümüze kadar pek çok medeniyetin yaşadığı, farklı kültürlere ev sahipliği yapan, konumu ve doğal güzellikleriyle korunarak gelecek nesillere aktarılması gereken bir kenttir. Çalışma alanı olarak belirlenen Mudanya kentsel sit alanı yaklaşık 195 000 m² yüz ölçümüne sahip, kıyı şeridi boyunca uzanan eski Rum ve Osmanlı yerleşim alanlarının da içinde yer aldığı bir tarihi kentsel peyzajdır. Tezin amacı, tanımlanan çalışma alanının mevcut fiziksel dokusunun incelenerek bölgeye ait bir morfolojik çözümleme çalışması hazırlamaktır. Kentsel sit alanının, üst ölçekten yapı ölçeğine kadar kent bileşenlerine ayrılması ve mevcut durumunun belgelenmesi sonucunda envanter oluşturulmasıdır.

Bu çalışma kapsamında, Mudanya'nın tarihi ve sosyal dokusu, fiziksel yapısının tarih boyunca gelişimi, çalışma alanı özelinde kentsel sit alanının fiziksel yapısı, alandaki anıtsal yapılar, sivil mimarlık örnekleri (S.M.Ö.) ve bu alandaki diğer yapılar incelenmiştir. kent dokusunun mevcut durumunu gösteren fiziksel analiz çalışmaları hazırlanmış, ayrıca S.M.Ö yapıların plan, çıkma, kapı ve pencere tipolojileri incelenerek, çizimlerle desteklenmiştir.

Çalışma yöntemi, Mudanya kentsel tarihi peyzajını oluşturan bileşenleri doğru tanımlamak ve analiz edebilmek için iki aşamalı belirlenmiştir. Birinci aşamada literatür taraması, fizik mekan ve onun belirleyici parçası olan toplumsal yapıları tanımlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda arşiv çalışması yapılmış ve alana yönelik yazılı ikincil kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca Bursa Büyükşehir Belediyesi'nden ve Mudanya Belediyesi'nden bölgeye ait sayısal veriler, hava fotoğrafları, eski fotoğraflar, eski haritalar ve yazılı kaynaklar elde edilerek incelenmiştir. İkinci aşama ise alan çalışmasının gerçekleştirildiği aşamadır. Bu aşamada alandaki kentsel dokuyu tanımlamak amacıyla fizik mekân tespit çalışmaları yapılmış ve alandaki morfoloji çalışmasının değerlendirmesi ise Karl Kropf'un bakış açısı çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada benimsenen yöntem, Mudanya'nın kentsel dokusunu ve kentsel katmanlarını tanımlayan kültürel yapısının kenti nasıl biçimlendirdiğini araştırarak, günümüzde ulaştığı mevcut durumu ortaya koymak amacıyla bir bütünü bileşenlerine ayrıştırarak ve birbirleriyle ilişkilerini inceleyerek tanımlayan tümdengelim yaklaşımıdır.

2.KURAMSAL TEMELLER ve KAYNAK ARAŞTIRMASI

Literatür araştırması kapsamında, kentsel sit alanının fiziksel oluşumunu ortaya koyabilecek amacıyla yapılan morfolojik çözümleme çalışması için, Karl Kropf'a ait "Morphological Investigations: Cutting into the Substance of Urban Form", "Ambiguity in the Definition of Built Form" ve "Bridging Configurational and Urban Tissue Analysis" adlı makaleler incelenmiştir. Bu çalışmalarda yer alan Kropf'un morfolojik çözümleme yöntemleri, kent bileşenleri ve katmanlaşma ile ilgili yaklaşımları ele alınmıştır. Kent bileşenlerini analiz edebilmek amacıyla oluşturduğu 7 seviyeli çözümleme yöntemi esas alınarak, çalışma alanı olan Mudanya kentsel sit alanında uygulanmaya çalışılmıştır. Ayrıca Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları tarafından düzenlenen "Türkiye Kentsel Morfoloji Araştırma Ağı II. Kentsel Morfoloji Sempozyumu" kapsamında yer alan konular araştırılmıştır.

Mudanya'da yapılan önceki çalışmalar incelendiğinde, genellikle sahil bölgesinde bulunan geleneksel konut mimarisi üzerinde odaklanıldığı görülmüştür. 1994 yılında hazırlanan üç farklı tezde Mudanya Girit Mahallesi ve Mütareke Evi çevresini içeren alan, üç bölgeye ayrılarak mevcut doku incelenmiştir. Bu tezlerden birinci bölge olarak belirtilen bölüm, Mimar Gülhan Aydoğan tarafından hazırlanmış, "Mudanya Giritli Mahallesi Geleneksel Konutlarının Mimarlık Özellikleri Üzerine Bir Araştırma" isimli tezdır. İkinci tez, Mimar Belde Batum tarafından hazırlanan "Mudanya'da Tarihsel Araştırma ve Mimari Oluşumun İncelenmesi-(2.Bölge)" adlı tezdır. Mudanya Halitpaşa Mahallesi sınırlarında kalan, Girit Mahallesi olarak bilinen alan 2.bölge olarak adlandırılmış, bu bölgeye ait analizler yapılarak, alanın mevcut durumu ortaya konmuştur. Anıtsal yapılar ve sivil mimarlık örneği (SMÖ) yapılar incelenmiş, tipoloji çalışmaları yapılarak 1994 yılı şartlarına göre koruma önerileri sunulmuştur. Benzer şekilde; Mimar Neşe Çağlarım "Mudanya'da Geleneksel Konut Mimarisinin Gelişimi ve Günün Şartlarına Uyarlanması Üzerine Bir İnceleme (3.Bölge)" isimli tezinde, Belde Batum'un tezinde olduğu gibi belirlenen alan incelenerek mevcut durum analizleri yapılmış, fotoğraflarla tipolojiler belirlenmiştir. Bu bölgeye ait hazırlanan bu üç çalışma Mudanya Girit Mahallesi'nin 1994 yılına ait geleneksel konut dokusunun mevcut durumlarını ortaya koyarak o dönemi belgeleyerek geleceğe aktarılmasını sağlayan

kaynaklardır. Bu sayede tezlerin hazırlandığı dönem ile günümüz arasındaki değişimi ve gelişimi inceleme fırsatı sağlanmıştır. Mimar Hayat Yurtsever tarafından hazırlanan “Mudanya Sahil Bölgesi Sivil Mimarisinin İncelenmesi ve Koruma Önerileri” adlı tezde ise tescilli yapıların rölöve ve krokileri hazırlanmış, plan kesit ve cepheleriyle aktarılarak değerli bir arşiv oluşturulmuştur.

2014 yılında hazırlanan, Mimar Ezgi Güner’e ait “Mudanya Tarihi Kent Dokusu’nun 1994-2013 Arasındaki Değişiminin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” isimli tezde ise 1994 yılında Aydoğan, Batum ve Çağlarım tarafından hazırlanan tezlerin, 2013 yılı karşılaştırılması yapılarak bir değerlendirme sunulmuştur.

Mudanya’da hazırlanan tezler incelendiğinde çalışılan alanların tüm kentsel sit alanını kapsamadığı daha çok sahil bölgesindeki Girit Mahallesi olarak adlandırılan bölgeden seçilmiş olan alanların parçalı çalışıldığı görülmüştür.

“Mudanya Kentsel Sit Alanı Üzerine Morfolojik Değerlendirme” başlıklı bu çalışmada Mudanya kentsel sit alanının tamamı ele alınmıştır. Kentsel dokunun biçimlenişini etkileyen süreci inceleyerek mevcut durumu ortaya koyan bir çalışma olması açısından koruma alanına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

3.MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışma kapsamında öncelikle Mudanya hakkında genel bilgiler sunulmuştur. Mudanya'nın tarihsel, sosyo-ekonomik ve fiziksel gelişimi incelenmiştir. Gelişim süreci Osmanlı öncesi dönem, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere kırılma noktaları baz alınarak bu dönemlendirmeye göre temellendirilmiştir. Ardından bölge özelinde Mudanya kentsel sit alanının mevcut durumu, analitik ve görsel yöntemlerle incelenmiştir. Analitik inceleme yöntemi, kentsel sit alanı ölçeğindeki tarihi kentsel peyzajda yer alan tüm yapıların kat adedi, işlevi, strüktür yapısı, ait olduğu dönem gibi pek çok fiziksel özellik açısından incelenerek tüm alana kıyasla doku genelindeki oranlarının bulunması olarak özetlenebilir. Bölgede yer alan tüm yapılar belirlenen kriterler bakımından analiz edilmiş, benzer özellik gösteren yapılar harita üzerinde belirtilerek lejantlarla ifade edilmiştir. Görsel inceleme yöntemi olarak ise, seçilen karakteristik doku düzeyinde hava fotoğrafları, planlar ve morfolojik çözümler sonucu kent bileşenlerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin ele alındığı bir yöntem olarak ifade edilebilir. Çalışma alanı olan Mudanya kentsel sit alanı temel bir morfolojik ayrıştırmaya tabi tutularak ele alınmıştır.

Morfoloji, genel olarak biçimler ve biçimlerin oluşturduğu bileşenlerin incelendiği bilim dalı olarak tanımlanmaktadır. Kentsel çalışmalarda ise sokak dokuları, yapı adaları, binalar gibi fiziksel çevreye ait tüm doku elemanlarının sosyo-mekansal ölçüler kapsamında oluşum ve değişim süreçlerini analiz etmektedir. Bahsi geçen kentsel doku elemanlarının değişimleri doğrultusunda şehirleri "kentsel yaşam alanı (urban habitat)" olarak ele alan bu bilim dalı "Kent Morfolojisi" ismiyle özelleşmektedir. Yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte kent kavramı ortaya çıkmış, kentler geçmişten günümüze farklı kırılma noktaları yaşayarak değişim ve dönüşümlere uğramıştır. Kültür, gelenekler, sosyo-ekonomik güçler gibi pek çok etkiyle biçimlenen kentlerin evrim süreçlerini bileşenlerine ayırarak tanımlamak ve katmanlarını analiz etmek kenti anlamak için etkili bir yöntem olabilmektedir (Kubat 2018).

Kentsel morfoloji incelemelerinde önemli kaynaklardan biri de Karl Kroft'un bakış açısıyla yapılan irdelemeler ve analizlerdir. Morfolojik inceleme tekniği olarak Karl

Kropf'un 7 seviyeden oluşan çok seviyeli çözümlene diyagramından faydalanılmıştır. Karl Kropf (2011) "Morphological Investigations: Cutting into the Substance of Urban Form" adlı makalesinde, kentsel morfolojide 3 ana ayırt edici özellikten bahsetmektedir: "Birincisi; kent formu bir sürecin sonucudur. Formlar verilmemiş, üretilmiştir. Oluşum süreci temelde, gruplar ve bireyler tarafından üstlenilen, az çok kasıtlı eylemlerin sonucu olarak ortaya çıkan sosyal ve kültürel bir sürecin sonucudur. İkincisi; yapı tipolojisi veya yapı-parcel ilişkisi tipolojisidir. Oluşum süreci aynı türden pek çok örnek üretmektedir. Bir cadde veya bina yaygın bir karakteristik tarafından tanımlanmış genel bir form tipi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu genel form tipini tanımlayan temel ortak özellik, parçaların göreceli konumu veya yapılandırılmasıdır. Bir cadde her iki tarafında binalar olan bir yoldur. Bina, duvarları ve çatısı olan odaların bir düzenlemesidir. Her kent, kendi öz kimliğine sahiptir, çünkü kendine özgü pek çok örneği barındıran sokak, arsa ve yapılardan oluşturulmuştur. Üçüncü temel fikir ise, Bahsi geçen genel form türleri, bir hiyerarşi içerisinde birbirleriyle ilişkilidir. Ölçek seviyeleri;

*sokak dokuları (street patterns)

*arsa/parcel dokuları (plot patterns)

*bina dokuları (building patterns) şeklindedir.

Kropf (2014) kent bileşenlerinin birbirleriyle olan ilişkisini "Arsa dokuları, sokak dokularıyla, binalar ise parsel dokularıyla iç içedir. Bir caddenin bütününe bakıldığında, yapı adalarından oluştuğunu, yapı adalarının da binaları içerdiği görülmektedir. Dokuların bu kombinasyonu "kentsel tanecik" olarak adlandırılmaktadır. Hiyerarşinin en tanımlanabilir ifadelerinden biri, bir kentsel alanın ana unsurlarını, farklı çözümlene seviyelerini gösteren bir dizi planla ortaya konmasıdır. Bu çizimler sadece hiyerarşi ilkesini gösterir bir ifade olacaktır. Temel morfolojik analizlerin ana ürünü 'plan birimi' veya belirli sokak, arsa ve bina türlerinin birleşiminden oluşan 'kentsel dokudur'" şeklinde ifade etmiştir.

Seçilen bir alanı farklı çözümlene seviyelerinde inceleyen ve kent bileşenleri arasındaki hiyerarşiyi belirten diyagram Şekil 3.1.'deki gibidir;

Şekil 3. 1. Çok seviyeli çözümleme diyagramı(Kropf 2011)

Çok seviyeli bu diyagram kentsel doku içerisindeki farklı düzen seviyelerini göstermektedir. Diyagramdaki elemanların birbirleriyle ilişkileri olmasının yanı sıra, bir hiyerarşi içerisinde yer alırlar. Örneğin tuğla, fayans, ahşap gibi malzemeler zemin, duvar ve çatı gibi strüktürleri oluşturmak için bir araya gelen öğelerdir. Bu sistemler bir araya geldiğinde odaları, odalar harici özel alanlarla (merdiven, koridor vb.) birleşerek binaları meydana getirmektedirler. Binalar, parseller içerisinde yer alırlar ve parseller birleşerek yapı adalarını oluşturmaktadırlar. Kamusal açık alanlarla, meydanlarla, parklarla birleşen yapı adaları ve parseller, cadde ve sokaklarla beslenerek kentsel dokuyu meydana getirmektedirler (Kropf 2014).

Kentsel dokunun tamamı ele alındığında, bu diyagram genel yapı boyunca bir çeşit enine kesittir. Kentsel dokunun belirli seviyelerinden geçirilen enine kesitler olarak düşünüldüğünde iki boyutlu plan görünümü ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde çok seviyeli diyagram üzerinde yatay bir kesit çizgisi çizmek kesilen seviyedeki form türlerini ortaya koymaktadır (Kropf 2017).

Bu çalışma içerisinde, Mudanya kentsel sit alanından yatay kesitler alındığı varsayılarak, belirli seviyelerdeki hiyerarşiyi belirten eleman ayrımları gösterilmiştir. Mudanya kentsel sit alanı kent bileşenlerine çözümlenerek bu parçaların birbirleriyle olan ilişkilerini incelemek üzere ayrıştırılmıştır. Yolların ve sokakların biçimleniş şekilleri, yapı adalarının formlarını etkileyen sosyal, kültürel, çevresel ve iklimsel faktörler, parsellerin kullanımı ve birbirleriyle ilişkileri, parsellerde yer alan yapıların plan tipolojileri hakkında bilgi verilerek bir çözümleme yapılmaya çalışılmıştır.

3.1.Mudanya Hakkında Genel Bilgiler

Mudanya'nın konumu, bölgeye ulaşım, topografik ve iklimsel özellikleri, demografik yapısı ve bölge turizmi gibi kent yerleşimini ve gelişimini etkileyen hususlar incelenmiştir.

3.1.1.Bölgenin coğrafi konumu

Mudanya, Türkiye'nin kuzeybatısında yer alan, Marmara Bölgesinin güneydoğusunda bulunan Bursa iline bağlı ilçe merkezidir. 40°22'37" kuzey enlemleri ve 28°52'60" doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Güneyde Osmangazi ve Nilüfer, batıda Karacabey, doğuda ise Gemlik ilçeleriyle komşudur. Gemlik Körfezi'nin güney sahilleri boyunca uzanmaktadır ([https:// www.mudanya.bel.tr/Mudanya-hakkinda/2/hakkinda/mudanya.html](https://www.mudanya.bel.tr/Mudanya-hakkinda/2/hakkinda/mudanya.html), 2019).

Şekil 3. 2. Bursa ilinin ülkemizdeki yeri ve Bursa ilçeler haritasında Mudanya'nın konum (Google Earth 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur)

İlçeye bağlı tek belde Zeytinbağı (Trilye)'dir. Toplam 47 mahalleden oluşmaktadır.

Şekil 3. 3. Mudanya haritasında mahalle sınırları (Mudanya Belediyesi Netgis Sistemi 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.)

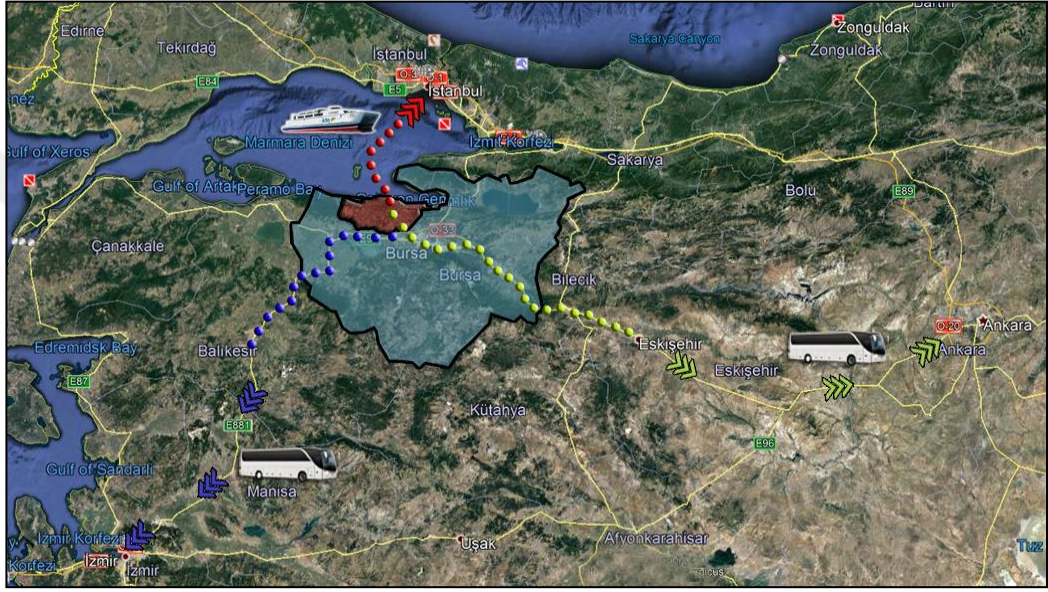
3.1.2. Bölgeye ulaşım

Mudanya'ya deniz ve karayolu ile ulaşım oldukça gelişmiştir. Ankara-Bursa ve İzmir-Bursa otoyolundan Bursa'ya ulaşım sağlandıktan sonra, Bursa merkezden Mudanya yaklaşık 30 km uzaklıktadır. Bursa'nın farklı pek çok bölgesinden Mudanya'ya otobüs seferleri düzenlenmektedir. Ayrıca belirli bölgelere ulaşan metro hattı kullanılarak, sıkça hareket eden minibüslerle de Mudanya'ya ulaşım mümkündür.

Şekil 3. 4. Mudanya Karayolu Haritası (Mudanya Bel. Turizm Master Planı 2016-2023)

İstanbul'dan karayolunu kullanarak kısa sürede ulaşım sağlanabilmektedir. Ayrıca 2007 yılından bu yana seferlerini sürdüren İstanbul Deniz Otobüsleri (İDO) ile Yenikapı, Kadıköy ve Büyükçekmece'den Mudanya-Güzelyalı İskelesine, 2013 yılından bu yana ise Bursa Deniz Otobüsleri (BUDO) ile Eminönü'nden Mudanya merkez iskelesine ulaşım sağlanmaktadır. İDO ve BUDO deniz otobüsleriyle yalnızca yolcu taşınırken, İDO Feribot seferleriyle yolcularla birlikte araç ulaşımı da sağlanmaktadır. Ayrıca her iki işletme ile Yalova'nın Armutlu ilçesinden de deniz ulaşımı sağlanmaktadır.

Şekil 3. 5. Mudanya'ya ulaşım (Google Earth 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.)

3.1.3. Bölgenin topografik özellikleri, iklimi ve bitki örtüsü

Mudanya, kıyı şeridi boyunca doğrusal bir şekilde uzanan bir yapıya sahiptir. Kıyı şeridinin devamında yükselti başlar. Doğu-batı doğrultusunda uzanan Mudanya Dağları, Gemlik Körfezi'nin güneyini kaplarken, Bursa Ovası'nı da denizden ayırmaktadır. Engembeli bir arazi yapısına sahiptir. Batıdan Susurluk Çayı'nın döküldüğü yere kadar uzanan en yüksek tepe 600 m yüksekliğinde olan Karatepe'dir (<https://www.mudanya.bel.tr/Mudanya-hakkında/2/hakkında/mudanya.html>, 2019). İlçe suları, derin vadiler açarak güneyde bulunan Nilüfer Çayı'nda toplanmaktadır (Anonim 1976).

Mudanya, Karadeniz ve Akdeniz iklimleri arasında bir geçiş iklimine sahiptir. Yazlar, kurak, kışlar, yağışlıdır. Temmuz-Ağustos en sıcak, Ocak-Şubat en soğuk aylardır (Anonim 1985). Deniz etkisi ve bölgenin deniz seviyesinden fazla yüksek olmaması nedeniyle kışlar daha ılıktır. Yazlar ise çok sıcak geçmemektedir (Özsüle 2005). Bölgede kuzey-güney doğrultusunda esen rüzgârlar görölmektedir. Şubat-Nisan ayları içerisinde etkisini gösteren, bölgede hâkim olan rüzgâr poyrazdır. Ayrıca Mayıs-Haziran arası imbat, Ekim ayında gündeğusu ve Ocak ayında ise karayel hissedilen diğere rüzgârlardır (Akgün 1995).

Bitki örtüsü Akdeniz bölgesinin bitki örtüsüne benzemektedir. Güney yamaçlarda ve alçak seviyelerde maki bitki örtüsüne rastlanırken, kuzey yamaçlara yaklaştıkça bu bitki örtüsü yerini nemcil ormanlara bırakmaktadır. Deniz kıyıları genellikle zeytinliklerin bulunduğu alanlardır (Özsüle 2005).

3.1.4.Bölgede turizm

Dış turizmin dışında başta Bursa olmak üzere çevre il ve ilçelerden gelenlerin oluşturduğu günöbirlik yerli turizm faaliyetleri yapılmaktadır. Özellikle yaz mevsiminde Mudanya'nın yanı sıra Güzelyalı, Trilye ve Kumyaka'da yazlık evlerinde kalan yoğun bir nüfus bulunmaktadır. Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 2012 verilerine göre ilçeleri ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayıları incelendiğinde yabancı turist sayısının 152, yerli turist sayısının ise 13 186 kişi olduğu tespit edilmiştir. Bursa genelinde ilçeler arasında yapılan sıralamaya göre, Mudanya'nın turizm bakımından en zayıf ilçeler arasında yer aldığı görölmektedir.

İLÇELER	YABANCI ZİYARETÇİ	YERLİ ZİYARETÇİ	TOPLAM ZİYARETÇİ
Osmangazi	30.162	354.990	385.152
Yıldırım	84	2.574	2.658
Gemlik	807	14.212	15.019
İnegöl	0	103.121	103.121
İznik	786	34.731	35.517
Karacabey	996	41.480	42.476
Kestel	9.612	32.760	42.372
Mudanya	152	13.186	13.338
Mustafakemalpaşa	117	6.019	6.136
Orhangazi	0	6.300	6.300
Yenişehir	0	8.107	8.107
Toplam	42.716	617.480	660.196

Şekil 3. 6. Bursa İlçelerine Ait Yerli ve Yabancı Ziyaretçi Sayıları-2012 yılı (Mudanya Bel.Turizm Master Planı 2016-2023)

Bölgeye gelen ziyaretçi sayısı baz alındığında tesislerdeki doluluk oranının da oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Mudanya, turizm faaliyetlerinde çekicilik unsuru olarak kullanılabilir pek çok potansiyeli barındırmaktadır. Doğal güzelliklere sahip aynı zamanda denize girilebilecek olan yerler arasında eski Rum yerleşimleri olan Kumyaka ve Trilye bulunmaktadır. Trilye’de Rumlardan kalma 7 adet kilise, 3 ayazma ve 3 manastır bulunmaktadır. Mudanya kent içinde gezilmeye değer 32 adet anıtsal yapı ve 239 adet S.M.Ö. yapı tescil edilmiştir. Özellikle Mudanya merkezde yer alan Girit Mahallesi’ndeki S.M.Ö. yapılar otel, kafe, restoran ve hediyelik eşya mağazaları olarak yeniden işlevlendirilmiştir.

3.1.5.Bölgenin demografik durumu

Mudanya, tarih boyunca Bursa’nın dışarıya açılan kapısı olmuştur. Bursa’nın ithalat ve ihracat limanı olma görevini üstlenen Mudanya özellikle 16. yy.da bölgenin en kalabalık, en hareketli merkezlerinden biri olmuştur (Ağyol 2002).

1530'lu yıllarda nüfus 1300 kişi civarındadır. Nüfusun bir kısmı Türklere oluşurken, daha büyük bir çoğunluğu Rumlardan oluşmaktadır. 1883 yılı Osmanlı nüfus sayımına göre Mudanya'nın nüfusu 16 683 kişi olarak belirlenmiştir. 1906 yılında, 24 040 olarak belirtilmektedir. Bu dönemde kentin yaklaşık üçte birini Türk nüfusu oluşturmaktadır (Sevim 1993).

Rum nüfusu 1924 yılındaki mübadeleden sonra Yunanistan'a göçmüş ve Halkidiki Adası'nda yerleşim kurmuşlardır. Bu dönemde nüfusta azalma olmuştur ve 1927 yılı verilerine göre yaklaşık 13 838 kişi civarındadır. Kentin nüfusu 1935 yılında 19 496, 1950 nüfus sayımına göre 23 396, 1965 yılında 25 247, 1980 yılında 31 029, 1990 yılında 38 656 ve 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımında ise 51 120 kişi olarak kayıtlara geçmiştir (<http://bgc.org.tr/ansiklopedi/bursa-tarihsel-gelisim-sureci-.html>).

Yıl	Mudanya Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2018	93.707	45.724	47.983
2017	90.282	44.341	45.941
2016	86.426	42.248	44.178
2015	83.174	40.771	42.403
2014	80.385	39.519	40.866
2013	77.461	38.125	39.336
2012	75.344	37.175	38.169
2011	73.639	36.276	37.363
2010	71.671	35.243	36.428
2009	68.954	34.141	34.813
2008	65.899	32.736	33.163
2007	62.369	30.898	31.471

Şekil 3. 7. Son yıllara ait nüfus verileri (Anonim 2019a)

2000 yılından itibaren hızla artmaya devam eden nüfus son yirmi yıl içerisinde neredeyse iki katına çıkmıştır. 2018 yılında yapılan son nüfus sayımına göre Mudanya nüfusu 93 707 kişidir.

3.2. Mudanya Yerleşmesi Gelişim Süreci

Mudanya'nın gelişim süreci incelenirken, tarihsel, sosyo-ekonomik ve fiziksel gelişim süreci kırılma noktaları esas alınarak dönemlendirme yapılmıştır.

3.2.1.Mudanya kentinin tarihi ve sosyo-ekonomik gelişim süreci

Mudanya'nın geçmişten günümüze kadar olan tarihsel ve sosyo-ekonomik gelişimi Osmanlı öncesi dönem, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere bölümlendirilmiştir. Çalışma alanında Osmanlı dönemine ait fiziksel ve tarihi verilerin belirgin olması, Osmanlı dönemi öncesine ait izlerin ise sınırlı olması sebebiyle dönemleme bu şekilde yapılmıştır.

3.2.1.1. Osmanlı öncesi dönem

Mudanya'nın kuruluşuna dair bilgiler ve yapılan kazı çalışmaları incelendiğinde Mudanya'nın en eski tarihinin Kalkolitik (Bakırtaş M.Ö. 5000-3500) döneme kadar ulaştığı görülmektedir. Bu dönem, insanların toplayıcılık ve avcılığı bırakıp, tarıma başladıkları dönemdir. Böylece insanlar yerleşik yaşama geçmiş ve maden kullanımına başlanmıştır. İlk Tunç Çağı'nın başlangıç merkezlerinden olan Yortan-Babaköy (Balıkesir) ve Troya (Çanakkale)'nin Bursa'ya yakın olması, bu yöreyi etkilediğini ve Mudanya tarihinin Kalkolitik döneme kadar ulaştığı ihtimallerini güçlendirmektedir. Ancak yine de yapılan arkeolojik kazılarda kesin saptamalar yapmaya yarayacak sonuçlar elde edilememiştir. Mudanya'nın kuruluş tarihiyle ilgili kesin bilgi olmamakla birlikte, M.Ö.14. yy. öncesinden bu yana Askania adı verilen ve İznik'e kadar uzanan yerleşmelerin bir bölümü olduğu bilinmektedir. M.Ö. 12. yy.da Trakya göçleri sırasında Tinler'in; M.Ö. 7. yy.ın ilk yarısında 12 İyon şehir devletinden olan Kolofonlular'ın bölgeye geldiği, ancak asıl yerleşimin yine Trakya'dan gelen Bitinler tarafından gerçekleştiği bilinmektedir. Bitinler, M.Ö. 7. yy.da günümüzdeki Mudanya merkezinden 1 km doğuya, Hisarlık adıyla anılan tepe üzerine Myrleia adı verilen kenti kurmuşlardır (Çağlarım 1994). Myrelia, yüksek ve yaygın bir tepenin üzerindeki Akropolis ve bu tepe ile deniz arasında yer alan aşağı kent ve bu kentin limanından oluşmaktadır (Anonim

1992). Önemli bir liman kenti olan Mudanya'nın Antik dönemde de bu önemini koruduğu bilinmektedir. Çevre ormanlardan elde edilen kereste ve tarım mahsullerinin Mudanya'ya getirilerek gemilere yüklendiği belirtilmektedir (Doğancı 2005). Bitinyalılar M.Ö. 6. yy.da Lidya Krallığı'nın egemenliğine girene dek sınırları genişletmiştir (Çağlarım 1994). Lidyalıların M.Ö. 546 yılında Perslere yenilmesiyle bölge Pers egemenliğine girmiştir. M.Ö. 345 yılına kadar bölge, Perslere bağlı olmak üzere Bitinyalılar'ın seçtikleri beylerin idaresiyle yönetilmiştir (Anonim 1982).

M.Ö. 4. yy. aynı zamanda Büyük İskender'in Anadolu seferini yaptığı dönemdir. Persler ve Makedonyalılar arasında geçen savaşlar sırasında yakılıp yıkılan Myrleia, Makedonya Kralı Philippos tarafından kendisine yardım ettiği için Prusias'a armağan edilmiştir. M.Ö. 3. yy. sonlarında Bitinya Kralı Prusias tarafından imar edilerek kente karısının adı olan Apamei adı verilmiştir (Türk Ansiklopedisi 1957).

Şekil 3. 8. Antik döneme ait haritada Mudanya (Apamei)'nin konumu (Kaplıanoğlu ve ark. 2011)

Apameia pek çok kez işgale uğramış ve bir süre İran hâkimiyetinde kalmıştır. Yunanistan Yarımadası ve Ege'den başlayarak Bitinya Bölgesi'ni de istila eden Dor ve İyonlar bu bölgeye yerleşmiştir. İyonlar kuzeyde Kalhedon (Kadıköy), Chrysopolis (Üsküdar), Nikopolis (Boğaziçi), Dorlar ise güneyde Astakoz (İzmit körfezi kıyısı), Kios (Gemlik), Mudanya ve Prosondis (Marmara) Denizi sahillerinin güney kıyılarına yerleşmiştir. Böylece kent bir süre Dorlar'ın egemenliğine girmiştir. M.Ö. 74-75 yıllarında son bağımsız Bithynia Kralı Nikomedes ülkesini Roma İmparatorluğu'na bağışlamıştır. Böylece Bithynia Roma'ya ait bir eyalet halini almıştır (İzbırak 1982). Roma İmparatorluğu M.S. 395 yılında ikiye ayrılınca Apameia, Bizans topraklarında kalmıştır.

11. yy.da, 1071 Malazgirt Savaşı'yla birlikte bölgeye Türk göçleri başlamıştır. Süleyman Şah 1075 yılında İznik'i ele geçirmiş ve Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurmuştur. Kent Selçuklular tarafından kısa bir süre zaptedilmiş (1081-1097) (Anonim 1982), Selçuklular'ın bölgeye girmesiyle yeni kültürel bir dönüşüm meydana gelmiştir. Ancak, bu dönem uzun sürmemiş kent sık sık Bizans ve Selçuklular arasında el değiştirmiştir (İzbırak 1982). 1907'den sonra yeniden Bizans egemenliğine girmiştir (Anonim 1982). 1204-1261 yılları arasında Anadolu'ya yapılan Haçlı seferleri sırasında Apameia, Latinlerin eline geçmiş ve adı "Montania" olarak değiştirilmiştir. Bu ismin Monts kelimesinden geldiği ve dağlık bir bölge olduğu için bu şekilde isimlendirildiği düşünülmektedir (İzbırak 1982).

3.2.1.2. Osmanlı dönemi

Osmanlı Beyliği'nin Söğüt'te kurulmasıyla Osman Gazi, Söğüt çevresi, İnegöl, Bilecik, Yenişehir ve İznik çevresini beylik topraklarına katmıştır (Anonim 1982). 1317 yılında Bursa'yı kuşatmış ancak şehrin zorla alınması halinde çok askerin zarar göreceğine kanaat getirerek fiili bir savaşla fethedilmesini faydasız görmüştür. Bu nedenle hisar(günümüzdeki Tophane semtinde yer alan hisarlar) yaptırıp Bursa'yı kontrol altında tutmak istemiştir. Osman Gazi'nin yönetiminden memnun olan halk onun yanında yer almıştır (Anonim 1992 b). Orhan Gazi, 1301 yılında Sultanönü bölgesinin beyliğine tayin edilmiştir. Muharebelerde gösterdiği başarılar nedeniyle 1320 yılından itibaren

Osman Gazi tarafından seferlere kumandan olarak tayin edilmiştir. 1321 Mudanya-Gemlik seferinde Mudanya'yı fethederek Bursa'nın denizle irtibatını kesmiştir. 1325 yılında Adronos (Orhaneli) kalesini ele geçirmiş ve Bursa'ya ulaşıp Pınarbaşı Mevki'ne kadar gelmiştir. Bursa tekfurunun teslim olması sonucu sekiz seneden beri kuşatmada olan Bursa'da 1326 yılında ele geçirilmiştir (Anonim 1992 b).

Şekil 3. 9. Bursa fetih haritası 1299-1339 (Anonim 2019b)

Kentin adı, Osmanlı kayıtlarında Budamya olarak geçmektedir (Utku 2001). Bursa alındıktan sonra Osmanlı Devleti'nin başkenti kabul edilmiştir. Mudanya önce Bursa'nın sancağı olmuş, sonraki dönemlerde ise Hüdavendigâr vilayeti sınırlarında yer almıştır (Anonim 1982).

Şekil 3. 10. Hüdavendigâr Sancağı döneminde Mudanya'nın konumu (Anonim 2019c)

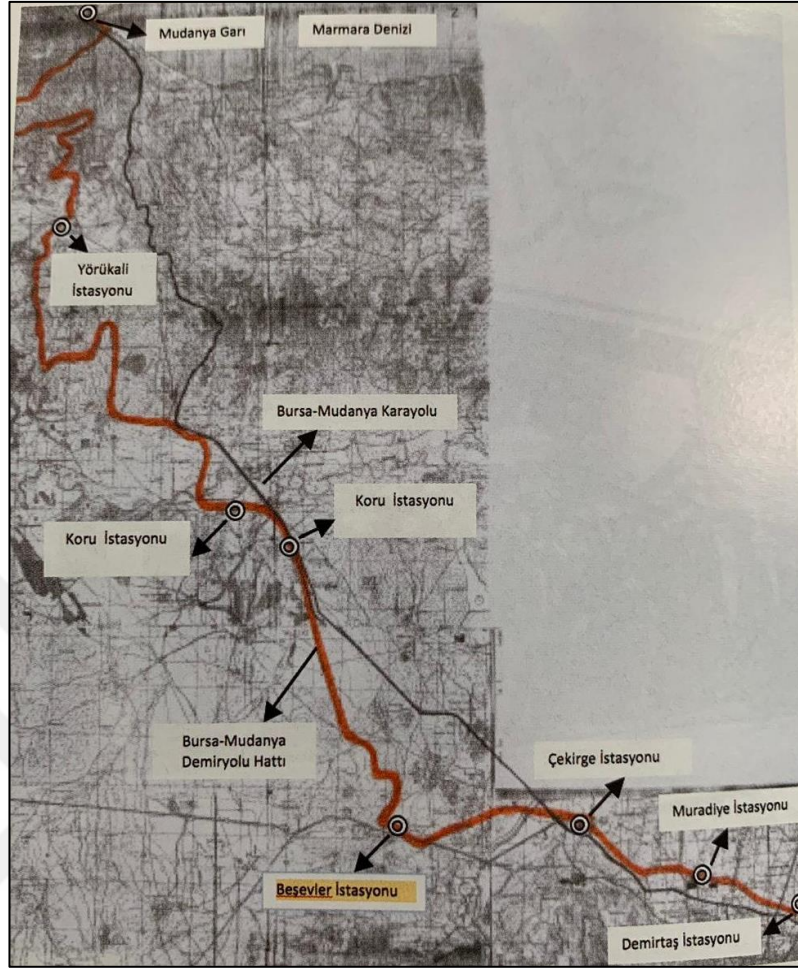
Mudanya, I.Murat döneminde (1359-1389) vakıflara gelir kaynağı olarak tayin edilmiştir. Kentteki nüfustan elde edilen gelirler I.Murat vakıf eserlerine harcanmıştır (Sevim 1993). 14. yy.ın ortalarında Bursa uluslararası bir pazar konumuna gelmiştir. 15. yy.dan itibaren Bursa'nın büyük bir ticaret merkezi olduğu, şehre gelen seyyahlar tarafından da belirtilmiştir. 1437 yılında Bursa'yı ziyaret eden İspanyol seyyah Pero Tafur Bursa'nın Anadolu'daki diğer şehirlere göre büyük, kalabalık ve zengin bir şehir olduğunu ve İstanbul ile deniz yoluyla doğrudan bağlantısının bulunduğunu belirtmiştir. Bu bağlantıyla başta ipek olmak üzere, bazı baharat ve bitkilerin de taşındığı belirtilmektedir. Deniz yoluyla kurulan bu bağlantı birinci dereceden Mudanya'dan sağlanmaktadır (Lowry 2004). O dönemde Mudanya'dan I.Murat vakıf eserlerine sağlanan vergilerin dışında iskeleden elde edilen gümrük vergileri de bulunmaktadır. Ancak bu gelir İstanbul'daki saraya mahsustur (Sevim 1993).

Şekil 3. 11. İstanbul'un Bursa ile olan deniz bağlantısını gösteren harita (Mümin Ceyhan Bursa Kültür Kaynakları Araştırma Kütüphanesi arşivi)

16. yy.da Mudanya'nın Hüdavendigâr Sancağına bağlı Kite (Ürnlü) kazasının bir köyü olduğu belirtilmektedir. Günümüzde Nilüfer ilçesine bağlı olan Ürnlü Mahallesi o dönemde Bursa'nın batı topraklarının sahille bütünleştiği alanın merkezi durumundadır (Oğuzoğlu 2000).

Bursa'da 1854 yılında kurulan Fabrika-i Hümayun ile ard arda ipek ipliği üreten fabrikalar tesis edilmeye başlanmıştır. Bursa'nın dünyaya açılan limanı olan Mudanya'dan yapılan dış alım ve satımın artmasıyla Mudanya-Bursa arasında ulaşımı kolaylaştıracak bir demiryolu ihtiyacı doğmuştur. 1870'lerde yapımı planlanan demiryolu hattı yol yataklarının uygun olmayışı ve lokomotiflerin yokuşu çıkamayışı gibi teknik yetersizlikler sebebiyle ertelenmiş, 1877-78 Rus Savaşı'nın başlaması ile de gündemden kaldırılmıştır. 1891 de Fransız yatırımıyla yeniden düzenlenen demiryolu hattı 1892 yılında faaliyetine başlamıştır (Quataert 2004).

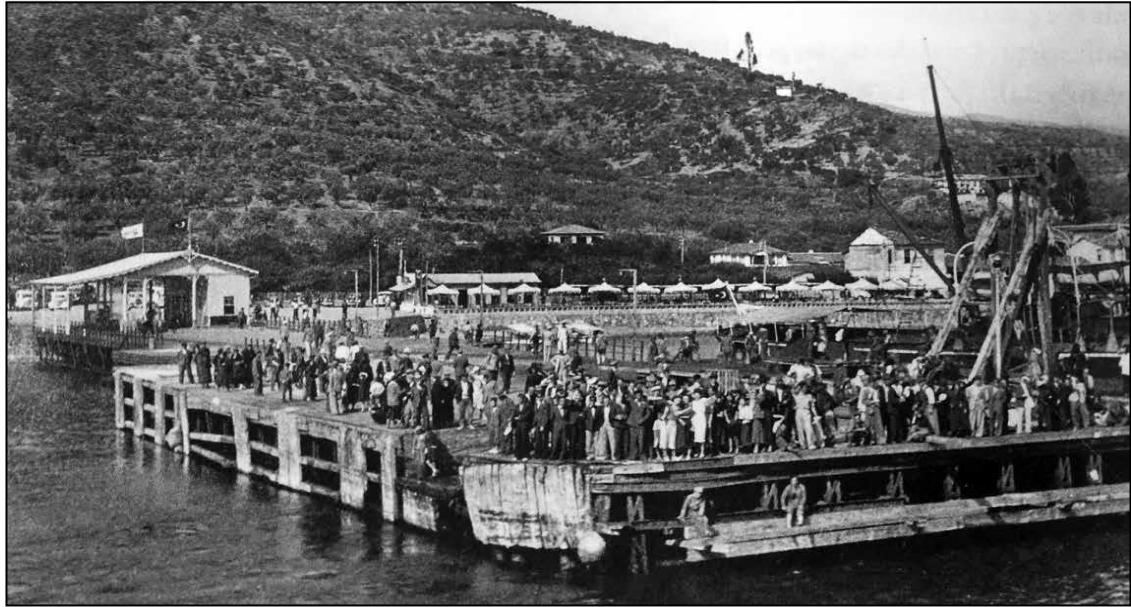
Şekil 3. 12. Bursa-Mudanya demiryolu hattı ve üzerindeki istasyonlar (Durak 2003)

1880’li yıllara gelindiğinde Mudanya, Rum ve Müslümanların bir arada yaşadığı bir kasaba olarak ifade edilmiştir (Naçov 2006). 1880’lerin sonunda Bursa sancağına bağlı kazalar Karacabey, Gemlik, Bilecik, İnegöl, Yenişehir ve Mudanya’dır. Mudanya’ya bağlı 18 köy bulunmaktadır (Karakoç 2008). Kasabanın batısında Arnavutköy olarak bilinen, özellikle yaz aylarında tercih edilen, güzel havasıyla meşhur olan bir köy bulunmaktadır. Zeytin ağaçlarıyla kaplı yaklaşık 30 haneden oluşan bu köy Arnavutluk’tan buraya gelip yerleşenlerin yaşadığı yoksul bir Hristiyan köyü olarak bilinmektedir. Halkının kendi dilleri yerine Rumca konuştuklarından söz edilmektedir (Kınçev 2007).

Dönemin kayıtları Mudanya köylerinin çoğunun Müslüman köyleri olduğunu belirtmektedir. Mudanya’nın batısında yer alan Tirilye bucağı, Müslüman ve

gayrimüslimlerin bir arada yaşadığı zengin ve büyük bir köy olarak bilinmektedir. Zeytinlerinin meşhur olduğu ve İstanbul'un her sokağında satıldığından bahsedilmektedir. Ayrıca yetiştirilen üzüm, koza, şarap, soğan ve barbunya balığı da oldukça önemlidir (Tevfik 2006).

Padişah Abdülaziz döneminde, 1872 yılında Fevaid-i Osmaniye Kumpanyası'na ait bir vapur her hafta cuma ve salı günleri İstanbul'dan 4-5 saatte Mudanya'ya yolcu ve yük bırakmakta, ardından Gemlik'e devam etmektedir. Gemlik'te ikamet ederek aynı şekilde pazar ve perşembe günleri önce Mudanya'ya sonra İstanbul'a dönmek suretiyle seferlerini tamamlamaktadır (Karakoç 2008).

Şekil 3. 13. Osmanlı döneminde Mudanya İskelesi (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)

1873-1874 yıllarında hükümet tarafından inşa edilen ancak mali sıkıntılar sebebiyle işletilemeyen demiryolunun yenileme çalışmalarının 1892'de tamamlanmasıyla bu demiryolu için oluşturulan yeni iskele de Mudanya'da kullanılmaya başlanmıştır (Bilenser 2014). 1880'lerin sonunda Mudanya nüfusunun Müslümanlar, Rumlar ve Hıristiyanlardan (Karamanlardan) oluştuğu bilinmektedir. İskeleden başlayıp kasabanın batısına doğru pazar dükkânlarının bulunduğu, burada halkın oldukça serbest bir yaşam sürdüğünden bahsedilmektedir (Kınçev 2007).

Şekil 3. 14. 1880'li yıllarda Mudanya'nın denizden görünümü (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)

Mudanya, Milli Mücadele döneminde 1920 yılında, önce İngilizlerin işgaline uğramış, ardından 10 Temmuz 1920'de İngilizler tarafından Yunanlılara bırakılmıştır. İki yılı aşkın süreyle Yunan işgalinde kalmıştır. 12 Eylül 1922 tarihinde işgalden kurtulmuştur (Anonim 1982). Mudanya, Kurtuluş Savaşı'nın da fiilen son bulmasını sağlayan, 11 Ekim 1922 yılında Türk Heyeti'ne başkanlık eden İsmet İnönü önderliğinde imzalanan Mudanya Mütarekesi ile tekrar sınırlarımıza katılmıştır. Ateşkes görüşmeleri Mustafa Kemal Atatürk'ün teklifi üzerine Mudanya'da yapılmıştır. İtilaf devletlerinin Doğu Trakya'yı Türklere teslim etme konusunda direnmeye devam etmeleri ihtimaline karşı, İtilaf devletleriyle Türkiye arasında gerçekleşme olasılığı olan yeni savaşın İstanbul ya da Çanakkale'de meydana gelmesi söz konusu olabilecektir. Mudanya'nın stratejik konumu, olası bir savaşın meydana gelmesi halinde her iki noktaya da yakın ve görüşmeler için de güvenli bir yer olacaktır (Baysal 2013).

Mudanya Mütarekesi'nin Mudanya'da yapılması Türkiye Cumhuriyeti'nin tam bağımsızlığının işgalci devletler tarafından kabul edilmesi bu antlaşmanın kent tarihi açısından ayrıca önem taşımaktadır. Mütareke'nin imzalandığı bu yapı günümüzde müze olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3. 15. Mütareke Evi, a)1930'lu yıllarda, b)1940'lı yıllarda (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)

Nüfus mübadelesi Mudanya tarihi için oldukça önemli bir dönüm noktası olmuştur. 30 Ocak 1923 tarihinde Lozan'da Türk-Yunan nüfus mübadelesi sözleşmesi imzalanmıştır. Bu protokolün 5.maddesine göre ülkemizdeki Rumların ve Yunanistan'daki Türklerin mülkiyet haklarının korunacağı karşılıklı olarak kabul edilmiştir. 12.maddeye göre ise, her iki ülkeye de hizmet verecek karma bir komisyon kurularak göçü kolaylaştırma, denetleme ve taşınır-taşınmaz mallarla ilgili konularda bu komisyonun yetkili olacağı belirtilmiştir. Lozan görüşmelerinde iki ülkenin de ekonomisi, toprakların işlenmesi ve tarım faaliyetlerinin sürekliliği için mübadelenin en kısa sürede tamamlanması gerektiğine karar verilmiştir. Protokolün 2.maddesine göre İstanbul'daki Rumlar ve Batı Trakya'daki Türkler hariç tutularak 1 Mayıs 1923'ten itibaren zorunlu mübadele girişimleri başlatılmıştır. 8.maddeye göre göçmenler taşınabilir varlıklarını yanlarında götürebilecek veya taşıttırabileceklerdir (Ağanoğlu 2001).

Şekil 3. 16. Selanik'ten Mudanya'ya gönderilen mübadiller (Cüneyt Pekman Arşivi)

Mübadele sonrası Bursa geneli de baz alındığında nüfusun üçte birini oluşturan Rumlar kentten ayrılınca nüfusun azalmasıyla birlikte ticaret de zayıflamıştır. Göçle gelen halkın büyük bir kısmının Türkçe konuşamaması, kültürel farklılıklar sosyal yaşamı etkilemiştir. Göçle giden Rumların genelinin esnaf ve tüccar olması gelenlerin ise çiftçilikle uğraşması ticari anlamda problemlere neden olmuştur (<http://www.bursa.com.tr/bursanin-tarihi>, 2018).

Şekil 3. 17. Rum halkı Mudanya'dan onları götürecek gemileri beklerken(Ceyhan 2013)

Zorunlu olan bu göç her iki taraf için de maddi ve manevi kayıplara sebep olmuştur. Her iki taraf da doğup büyüdükleri toprakları bırakıp gitmek zorunda kalmıştır.

3.2.1.3. Cumhuriyet dönemi

29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra Mudanya, Bursa'nın ilçesi olmuştur. 1923-1950 yılları arasında, Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı'nın etkileri, Kurtuluş Savaşı ve bu dönemdeki genç nüfus kaybı, Cumhuriyetin kurulması, Ankara'nın başkent ilan edilmesi nedeniyle ortaya çıkan yeni idari yapılanma süreci, nüfus mübadeleleri, 1929 Dünya Ekonomik Buhranı, II. Dünya Savaşı gibi önemli olaylar tüm yurdu etkilediği gibi, bölgenin kentleşme hareketleri açısından durağan bir döneme girmesine neden olmuştur.

Bu yıllarda Mudanya'nın en önemli üretimi zeytinyağı ve ipek üretimi üzerinedir. Bursa'ya bağlanan yol üzerinde dut, üzüm ve zeytin yetiştirilen bahçeler mevcuttur. Mudanya ve Gemlik'te büyük zeytin depoları bulunmaktadır ve bu körfezden dış ülkelere büyük çapta zeytin ihracatı yapılmaktadır. Özellikle Tirilye 19. yy.ın sonu itibariyle bölgenin en iyi zeytininin yetiştirildiği yer halini almıştır. Zeytin çırasından elde edilen yağlar ile sabun yapılmaktadır. Zamanın en değerli yağı olan Fransız yağlarıyla mukayese edilecek kadar kaliteli olan yağların üretildiği bilinmektedir (Kınçev 2007).

Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesi göre, Bursa'nın Eşkel, Tirilye, Mudanya, Gemlik ve Armutlu kıyılarında iskelelerinin bulunduğu görülmektedir. Bursa'nın iskelesinin I.derecede Mudanya, II. derecede ise Gemlik olduğu bilinmektedir. 1927 yılı itibariyle Mudanya'nın biri belediyeye, diğeri demiryolu şirketine ait olmak üzere iki adet iskelesi mevcuttur. Belediye iskelesine her gün İstanbul'dan gelen bir vapur yanaşmaktadır. Bu iskelenin yanında bulunan küçük iki iskeleye ise yelkenli ve motorlar yanaşmaktadır. Demiryolu şirketine ait iskele ise bu dönemde harap haldedir (Üsküdarı 1972).

Yine 1900'lü yılların başında Bursa'da koza ve ipek üretmek için buharla çalışan 41 adet fabrika günde 4000 kilo kuru kozayı ipliğe dönüştürmektedir. Bu tarihlerde Mudanya'da bulunan 6 adet ipek fabrikası bulunmaktadır (Ziya 2008). 20. yy.ın başlarında Mudanya'da balık, zeytin ve zeytinyağı üretiminin yanı sıra Bursa merkezinde hızla gelişen ipekçilik endüstrisi Mudanya ve çevresinde de oldukça iyi seviyelere ulaşmıştır. Sanayide Gayrimüslimlerin etkin olduğu dikkat çekmektedir. Biri Fransız, diğeri Rus uyruklu olmak üzere iki adet ipek eğirme fabrikası bulunmaktadır.

Bu dönemde bölgede kaliteli üzüm bağlarının olması neticesinde şarap ve rakı üretimi de yapılmıştır ancak ipekçiliğin hız kazanmasıyla üzüm bağlarının yerini dut ağaçlarına bıraktığı bilinmektedir. Ancak kasabada hayvancılığın gelişmediği ve etin önemli bir kısmının dışarıdan geldiği bilinmektedir (Karakoç, 2008).

1950'lerde izlenen ekonomik politikalarda belirleyici olan unsurlardan biri yabancı sermayedir. Dış yatırımların arttığı, dış para akışının hızlandığı bu dönemde ülke büyük bir şantiyeye dönüşmüştür. Sanayileşmeyle hız kazanan kentleşme hareketleri, 1960-1975 döneminde de artmaya devam etmiştir (Albayrak 2018).

1980'lerde devam eden hızlı nüfus artışı nedeniyle Bursa'nın kent sınırları genişlemiş ve Mudanya'ya yakınlaşmıştır. 1984 yılında İnegöl, Gemlik, Karacabey, Mustafakemalpaşa, Yenişehir gibi ilçelerin yanı sıra Mudanya'yı da kapsayan "Bursa Metropolitan Bölgesi" tasarlanmış, böylece Mudanya'nın şehir merkeziyle etkileşiminin güçlenmesi için önemli bir adım atılmıştır (<http://bgc.org.tr/ansiklopedi/bursa-tarihsel-gelisim-sureci-.html>).

Günümüze geldiğinde Mudanya'nın ana geçim kaynağının tarım olduğu görülmektedir. İklim ve toprak yapısı olarak tarıma elverişlidir. İlçede en önemli gelir kaynağı zeytinciliktir. Bağcılık, sebze, meyvecilik ve tahıl gibi diğer tarımsal faaliyetler de yapılmaktadır. İlçede ayrıca büyük ve küçükbaş hayvancılığı ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. İlçenin bir diğer geçim kaynağı da balıkçılıktır, ancak Marmara Denizi'nin kirliliği nedeniyle balıkçılık eskisi kadar yaygın değildir. İlçenin iş hacminin çoğunluğunu ithalat-ihracat oluşturmaktadır. İthalat, hem deniz, hem de karayoluyla gelen sanayi mamulleri ve yarı mamullerinden; ihracat ise Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarının ürettikleri mamullerden ve gemilerle yapılan maden cevheri ihracatından meydana gelmektedir. İlçede sanayi fazla gelişmemiştir. Büyük sanayi kuruluşları olarak Yazaki ve Türk Prysmian Fabrikaları ve yan sanayileri, küçük sanayi sitesi ve zeytinciler halinde çeşitli iş kollarında faaliyet gösteren 100 civarında işyeri, 300 civarında çalışan bulunmaktadır. Ayrıca ilçede büyüklü küçüklü zeytin işleme tesisleri mevcuttur (<http://www.mudanya.gov.tr>, 2019).

MUDANYA'DA HÜKÜM SÜREN EGEMENLİKLER, ÖNEMLİ OLAYLAR ve
BU DÖNEMLERDE KULLANILAN İSİMLER

KALKOLİTİK DÖNEM (BAKIR DEVRİ-M.Ö.5000-3500)

OSMANLI DÖNEMİ ÖNCESİ (1321-1920)

TİNLER (M.Ö. 12. YY)

BİTİNLER (M.Ö. 7. YY)

LİDYA KRALLIĞI (M.Ö. 6. YY BAŞLARI - M.Ö. 546)

PERS EGEMENLİĞİ (M.Ö. 546 - M.Ö. 345)

MAKEDONYA EGEMENLİĞİ

BİTİNYA KRALLIĞI (M.Ö. 3. YY SONLARI)

ROMA İMPARATORLUĞU (M.S. 74-75)

BİZANS İMPARATORLUĞU (M.S. 395)

SELÇUKLU EGEMENLİĞİ (1081-1097)

BİZANS İMPARATORLUĞU (1097-1204)

LATİNLER (1204-1321)

OSMANLI DÖNEMİ (1321-1920)

- BÜYÜK MUDANYA YANGINI (1870)

- DEMİRYOLU HATTI (1892)

YUNAN İŞGALİ (1920-1922)

MUDANYA'NIN KURTULUŞU (1922)

-MUDANYA MÜTAREKESİ

CUMHURİYET DÖNEMİ (1923)

-MÜBADELE DÖNEMİ BAŞLANGICI (1924)

-SIEMENS KABLO FABRİKASININ AÇILMASI (1963)

-1999 DEPREMİ

-İDO MUDANYA GÜZELYALI İSKELESİ AÇILIŞI (2007)

-BUDO MUDANYA İSKELESİ AÇILIŞI (2013)

-MUDANYA SAHİL DÜZENLEMESİ (2014-2018)

GÜNÜMÜZ (2019)

MYRLEİA

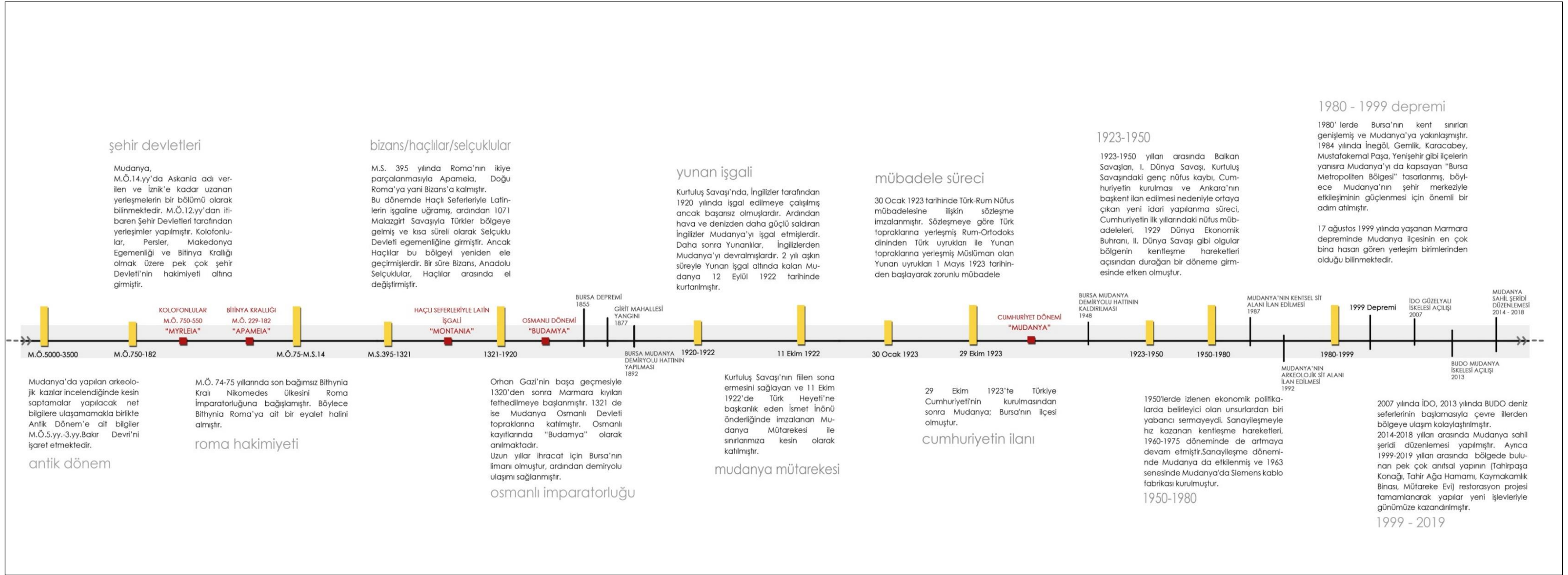
APAMEİA

MONTANIA

BUDAMYA

MUDANYA

Şekil 3. 18. Mudanya'da hüküm süren egemenlikler ve kent isminin gelişimi

Şekil 3. 19. Mudanya'nın tarihsel gelişim sürecinde yaşanan kırılma noktaları

3.2.2. Mudanya kentinin fiziksel gelişim süreci

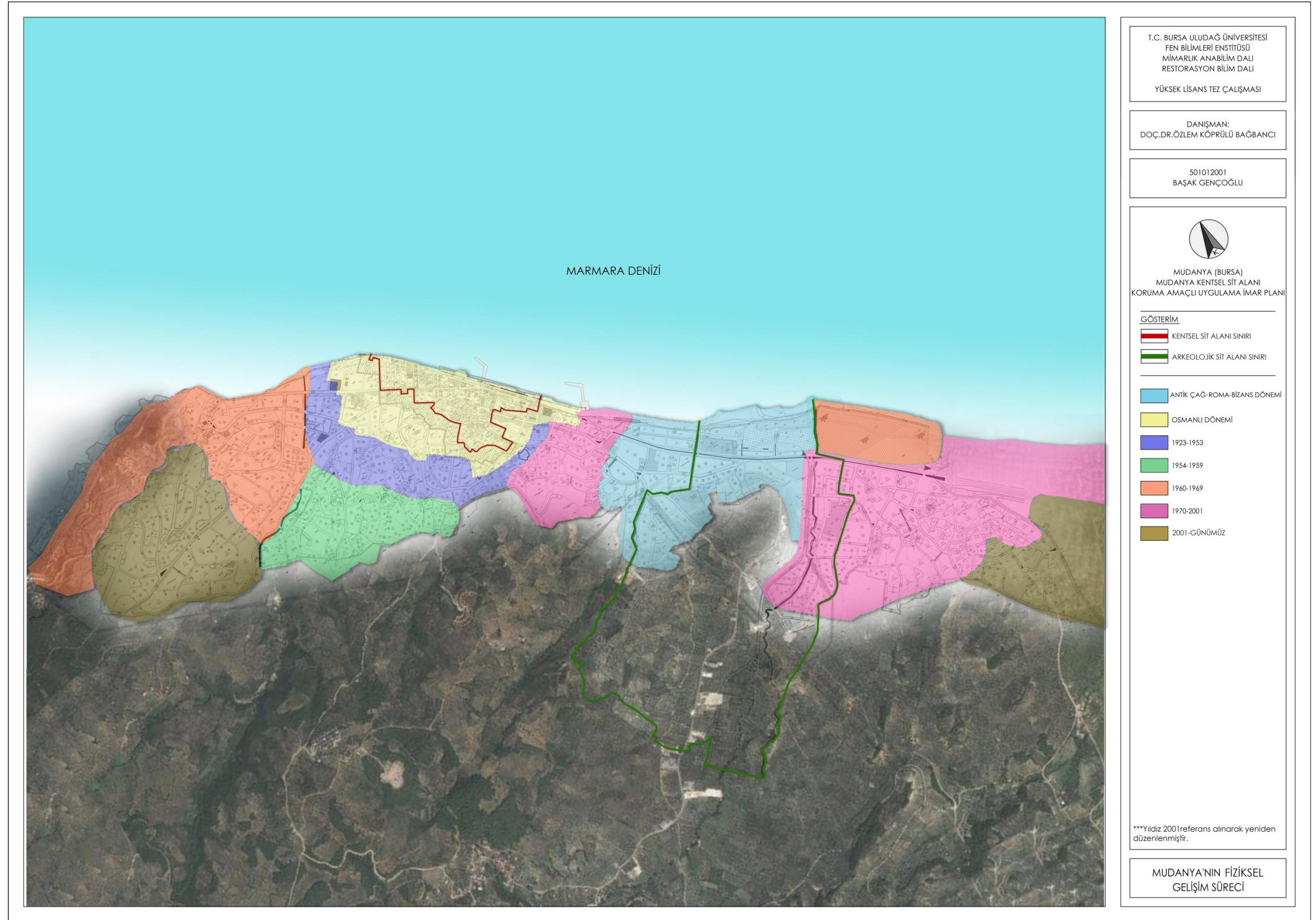
Kentin fiziksel gelişimi ve yerleşme sahası, Osmanlı öncesi dönem, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere ele alınmıştır. Çalışma alanında Osmanlı dönemine ait fiziksel ve tarihi verilerin belirgin olması, Osmanlı dönemi öncesine ait izlerin ise sınırlı olması sebebiyle dönemleme bu şekilde yapılmıştır.

3.2.2.1. Osmanlı öncesi dönem

Mudanya'nın Antik Çağ'dan günümüze kadar pek çok yerleşmeye sahne olması coğrafi konumuyla alakalıdır. İlkçağlarda şehirler kurulurken, kurulduğu bölgenin savunmaya elverişli olması, iklimi ve önemli yollar üzerinde bulunmasına dikkat edilmiştir. Bir liman kenti olan Mudanya tüm bu özellikleri taşımaktadır. Myrleia kenti Hisarlık adı verilen tepe üzerinde kurulmuş, bu tepeyle deniz arasında kalan aşağı kent ve kente hizmet eden liman kısmı bütünleşerek kenti oluşturmuştur. Günümüzdeki kentlerde de olduğu gibi, bir antik kent deniz kıyısında bulunuyorsa yayılma alanı, aşağı kent denilen şehir ile Akropolis arasında olmaktadır. Myrleia ve Apameia'nın da gelişme sahası, bu tepe ile deniz arasındaki dar kıyı şeridinde olmuştur. Yunan krallar, tesis ettikleri şehirlerde ticaret ilişkileri açısından kolaylık sağlamayı ve her yeni kentte birer medeniyet merkezi oluşturmayı amaçlamışlardır. Bitinya Krallığı da pek çok yol ağına sahip bu kenti geliştirmiştir (Ağyol 2002).

Kent Bitinya Krallığı'nın eline geçinceye kadar sürekli işgale uğramıştır. Bitinyalılar ise kenti yeniden düzenlemiştir. Bitinyalılar ile Apameia ismini alan kent Romalıların işgaline uğramış ve Montania ismiyle imar edilmeye devam edilmiştir. Roma İmparatorluğu'nun bölünmesiyle Bizans'a kalmıştır. Bu dönemde Hristiyanlığın simgesi olan kiliseler yapılmıştır (Ceylan 2003).

Haçlı Seferleri sırasında İstanbul'da bir Latin İmparatorluğu'nun kurulmasıyla, Fransızlardan oluşan Haçlı Ordusu Gemlik (Kios) ve Mudanya (Apameia)'yı Haçlı ordularının lojistik destek üssü olarak kullanmışlardır (Utku 2001). Mudanya'nın dönemlere göre fiziksel gelişim süreci Şekil 3.20'de ifade edilmiştir.

Şekil 3. 20. Mudanya'nın fiziksel gelişim süreci

3.2.2.2. Osmanlı dönemi

14. yy.da Orhan Gazi döneminde Osmanlı hâkimiyetine giren kent hem iskeleye hem de Rum yerleşimine doğru büyümüştür. Budanya ismiyle Osmanlı kayıtlarına geçen Mudanya hızla kentleşmeye başlamıştır. Mudanya Osmanlı döneminde ticaret akışının gerçekleştiği önemli bir liman olma özelliği taşımaktadır. Bu dönemdeki yeni yapılaşmalar, Rum yapılaşmasına hâkim olabilmek amacıyla da doğu-batı yönünde ve tepelere doğru kademelenerek ilerlemiştir (Özsüle 2005). Çalışma alanında yer alan ve günümüze ulaşan anıt yapılar incelendiğinde 1400'lü yıllarda Fatih Sultan Mehmet döneminde Tekke-i Atik Cami'nin yapıldığı ardından 1600'lü yıllarda Sultan I.İbrahim döneminde Eski Cami'nin inşa edildiği tespit edilmiştir. Camilerle birlikte yeni yerleşim yerleri oluşmaya başlamıştır. 16. yy.ın sonlarında, Halil Ağa ve Hasan Ağa Konakları, 17. yy.da IV.Mehmet döneminde Hasanbey Hamamı ve Hasanbey Cami inşa edilmiştir. Yine bu dönemlerde iskele yakınlarında Yeni Han Çarşısı ismiyle bilinen dükkânlar oluşturulmuştur (Dumont ve Georgeon, 1999). Ardından Tahirpaşa Konağı, Kenan Doğruöz Evi gibi önemli konaklar inşa edilmiştir. Kesin tarihi bilinmemekle beraber Sultan II. Mahmut döneminde inşa edildiği işaret edilen, Mudanya'daki Ortodoks Rum Kilisesi olan (günümüzdeki Uğur Mumcu Kültür Merkezi) Rumların mübadele ile Mudanya'dan ayrılmalarına kadar ibadethane olarak kullanılmıştır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ise Tahirağa Hamamı ile günümüzde Kaymakamlık olarak kullanılan Jandarma ve Cezaevi Binası inşa edilmiştir.

Şekil 3. 21. Osmanlı Mahallesi'nde denize bakış (Cüneyt Pekman arşivi)

Bursa ve çevresinde, ulaşılan kayıtlara göre M..400'l yıllardan başlayarak yıllar içerisinde çok sayıda deprem yaşandığı kaydedilmiştir. Bunların en önemlileri 1508, 1668, 1674, 1705, 1719, 1754, 1766, 1794 depremleridir. Ayrıca 1674 ve 1705, 1855 tarihli depremlerin merkez ss Bursa olup büyük hasarlara sebep olmuştur (Ambraseys ve Finkel 1985). Özellikle 1855 yılında gerçekleşen deprem Bursa merkezi başta olmak üzere Mudanya'yı da büyük ölçüde etkilemiştir. Tarihi yapıların yanı sıra dükkân ve konutların büyük hasar görmesine, bir kısmının da tamamen yıkılmasına sebep olmuştur. Uzun bir süre de artçıları devam etmiştir. Mudanya'da bulunan hanların bazı bölümlerinin ve kısmen konutların yıkıldığından bahsedilmektedir. Özellikle Mudanya sahil bölümü ve merkezin tahribatına yol açmıştır. Ayrıca Girit Mahallesi, 1877 yılında çıkan yangından oldukça zarar grmştir (zcan 1995). Deprem ve yangınlarla kalıcı hasarlara uğrayan Mudanya'daki yapılarda yenilemeler yapılmış, aynı zamanda Tanzimat nizamnameleri uyarınca inşaat malzemesi olarak ahşap ve tuğla kullanılması bildirilmiştir (Yerasimos 1999).

1863 yılında Ahmet Vefik Paşa'nın Bursa'ya vali olarak atanmasıyla kentte yenileme ve imar hareketleri başlamıştır. Osmanlı yönetiminin Tanzimat reformlarına hız kazandırmasıyla şehircilik ve mimarlık önem kazanmıştır. Mudanya'da imar hareketleri de bu dönemde önem kazanmıştır. Bursa genelinde rastlanan Osmanlı kent dokusundaki değişiklikler Mudanya'ya da yansımıştır. şehrin geçirdiğı büyük yangınların yarattığı tedirginlik mahallelerin yeniden yapılaşmasında etkili olmuştur. İstanbul'da uyulan şehircilik kuralları dikkate alınmış, ana arterler genişletilerek çıkmaz sokaklar ortadan kaldırılmış, sokakların birbirini dik kestiğı dik planlı parsellerden oluşan mahalleler oluşturulmaya başlanmıştır (Saint-Laurent 1999).

1855 depreminden ve 1877 yangınından büyük zarar gören Girit Mahallesi Bursa'da da hız kazanan yeni imar hareketleri kapsamında İtalyan bir mimar¹ tarafından ızgara planlı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu plan anlayışı Osmanlı kentlerinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (zsle 2005).

¹ İtalyan mimar; ulaşılan bir kaynakta Pichirettu olarak geçmektedir. Ancak Bursa için yaptığı şehircilik çalışmalarıyla bilinen İtalyan mimar Luigi Piccinato ile olan isim benzerliğı ve başka kaynaklardan bu ismin doğrulanamaması sebebiyle İtalyan bir mimar olarak ifade edilmiştir.

Denize dik ve birbirine paralel olarak tasarlanan sokaklar, denizden gelen havanın iç kesimlere kadar ulaşmasını sağlamaktadır. Böylece her sokak deniz manzarasına açılmaktadır. Aynı zamanda çıkabilecek herhangi bir yangında deniz suyundan yararlanılarak en kısa sürede müdahale edilebilecektir (Ağyol 2002).

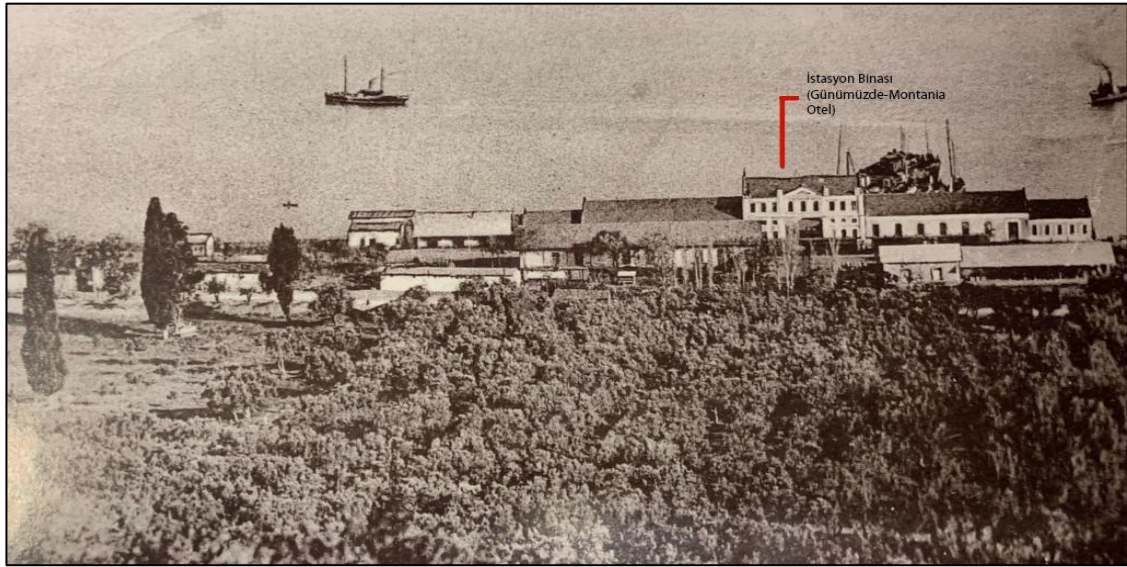
Şekil 3. 22. Girit Mahallesi; denize dik açılan sokaklar ve dut ağaçları (Cüneyt Pekman arşivi)

Mudanya, Osmanlılar döneminde önemli bir kent olan Bursa'nın dışı açılan limanı olması nedeniyle zor bir görev üstlenmiştir. Özellikle 1874 yılında Fransızlar tarafından yapılan demiryolu hattıyla Bursa'ya bağlanarak Bursa ve Güney Marmara ekonomisinde etkin bir yere sahip olmuştur (Ağyol 2002). Bu dönemde hat boyunca on beş adet madeni köprü, on dört adet kargir köprü ve altı adet istasyon binası olduğu bilinmektedir (Anonim 2002).

Şekil 3. 23. Mudanya demiryolu (Cüneyt Pekman Arşivi)

Mudanya istasyon binası 1849 yılında Fransızlar tarafından yapılmıştır. Yapıldığı yıllarda Gümrük Ambarı olarak kullanılan yapı, 1874 yılında istasyona dönüştürülmüştür. 19. yy.da kent içi ulaşımda at arabaları kullanılmaya başlanmış ve Devlet Demiryolları ekonomik bulmadığı için hattaki seferleri iptal etmiştir (İşcan 1994). 1989 tarihinde Belediye tarafından kiralanan yapı 1993 yılında restorasyon çalışması tamamlanarak otel olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde Montania ismiyle otel, restoran ve kafe işlevleriyle kullanılmaktadır.

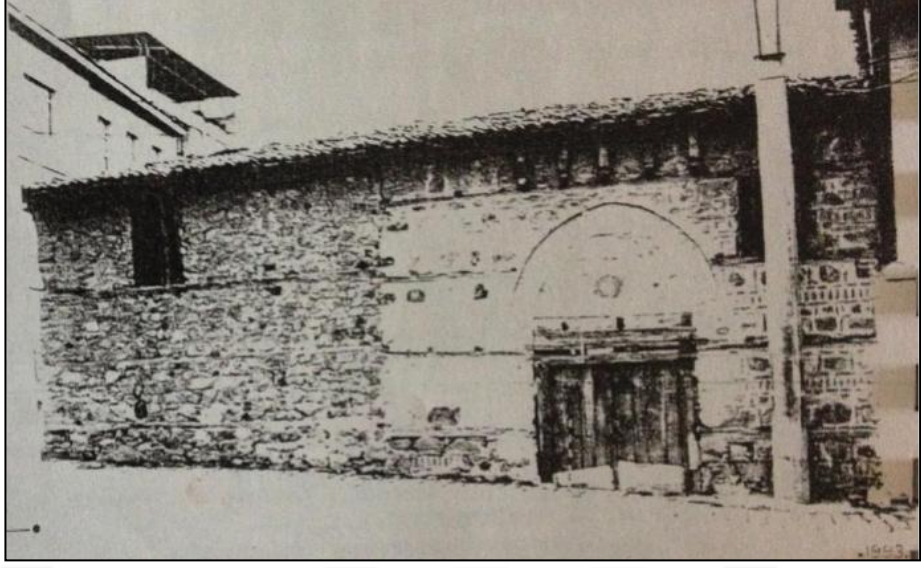
Şekil 3. 24. İstasyon Binası- günümüzde Montania Otel (Cüneyt Pekman arşivi)

1900 yılına ait Hüdavendigâr Vilayeti Yıllığı incelendiğinde, Mudanya'nın bu yıllardaki yapılaşmasıyla ilgili verilere ulaşılmaktadır. Mudanya merkezinde 10 han, 2 hamam, 116 dükkan, 3 ipek fabrikası, 14 yağhane, 1 marangoz fabrikası, 1 gaz ve kömür deposu, 6 otel, 18 gazino, 12 fırın, 98 mağaza, 3 eczane, 1 mezbaha, 2 taş ocağı, 2 yel değirmeni, 1 postane, 5 gümrük ve Duyun-u Umuniye İdaresi, 3 liman dairesi, 2 iskele, 1 hükümet binası, 1 belediye binası ve 1 karantina olduğu anlaşılmaktadır (Karakoç 2008).

Şekil 3. 25. 1900'lü yılların başlarında Mudanya'nın genel görünümü-sahile bakış (Yurdagül 2013)

Bahsi geçen belediye binasının, Mudanya Belediyesi'ne ait salnameler incelendiğinde 1871 yılında kurulduğu görülmektedir. Belediye meclis üye ve görevlilerinin çok sayıda Rum asıllı üyelere oluştuğu bilinmektedir.

Şekil 3. 26. Eski belediye binasının 1994 yılındaki durumu (Batum 1994)

Belediye binasının bir bölümü günümüzde yıkılmıştır. Hükümet binası ise geçirdiği yangın sonucu tamamen yok olmuştur. Belediye arşivlerinin ve nüfus verilerinin de saklandığı bu binada yangınla birlikte geçmişe dönük pek çok kayıt yok olmuştur (Mudanya Bel. arşivi 2018).

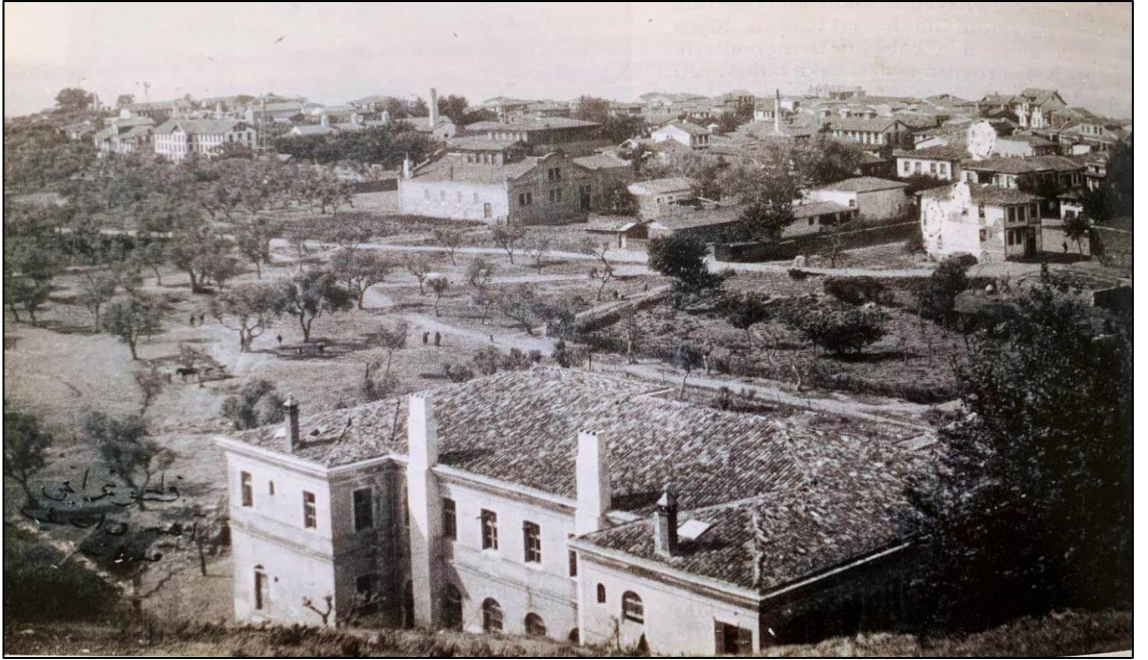

Şekil 3. 27. Hükümet binası (Mümin Ceyhan Kütüphanesi arşivi)

3.2.2.3. Cumhuriyet dönemi

Cumhuriyet'in ilanı ile o dönemde savaşta hayatını kaybedenler ve 1923 yılında başlayan zorunlu mübadele süreci ile birlikte nüfusta hızlı bir azalma meydana gelmiştir. Aynı zamanda tarım ve hayvancılık da savaşın etkisiyle bir süre gerilemeye uğramıştır. Kentteki konut alanları gelişimi sınırlı kalmış, daha çok halka hizmet verecek mekânlar inşa edilmeye başlanmıştır. 1923 yılında Şükrü Çavuş İlköğretim Okulu, 1937 yılında Şaziye Rüştü Hastanesi açılmıştır (Özsüle 2005).

1927 yılı Bursa Vilayeti Salnamesi incelendiğinde, bu dönemde Mudanya'da 450'nin üzerinde küçük ve orta ölçekte işletmenin faaliyette olduğunu görülmektedir. Ziraat Bankası, İş Bankası ve Osmanlı Bankası şubelerinin bulunduğu, otel sayısının arttığı ve çok çeşitli küçük esnafın bölgede yer aldığı bilinmektedir (Üsküdarı 1972).

Şekil 3. 28. 1920'lerin sonunda Mudanya (Ahmed Vasıf arşivi)

Mudanya Belediyesi arşivinden temin edilen, 22 Ocak 1927 tarihli Osmanlıca hazırlanan² haritaların (Şekil 3.29) bir bölümüne ulaşılmıştır. Haritaların çevirileri yapılarak Türkçeleştirildikten sonra günümüzdeki kentsel sit alanıyla karşılaştırılması yapılmıştır (Somuncu 2017). Cadde ve sokak isimleri büyük oranda günümüzde kullanıldığı şekildedir. Yapı adalarına ve parsellere ait numaralar günümüzde farklılaşmıştır. Ancak adaların boyutları cadde ve sokaklarla ilişkileri aynı kalmıştır. Ada içlerinde bazı parseller tevhit edildiğinden daha büyük parsellere rastlanmaktadır. 1927 tarihli Osmanlıca haritalarda bazı adaların oldukça büyük olduğu görülmektedir. Bu parsellerin çoğunluğu zeytinlik olarak belirtilmiştir. Günümüzde bazı parseller daha küçük parsellere bölünmüş, bazıları ise parseller büyük bile olsalar zeytinlikler yok edilerek ticaret ve konut gibi işlevler verilerek yapılaşma gerçekleşmiştir.

1927'ye ait paftalarda parsellerin yanı sıra tablolar da yer almaktadır. Satırlarda sırasıyla, mutasarrıfı (kullanım sahibi), mikdar-ı saha (parselin alanı), cinsi, sokağı, mahallesi, semti, parseli gibi bilgiler yer almaktadır. Mutasarrıf olarak; Hazine-i Maliye, bazı vakıf isimleri (Tahir Paşa Vakfı, Mehmed Fuat Vakfı vb), umuma aid ya da sahibi olan kişilerin isimleri şeklinde ibareler bulunmaktadır. Ayrıca ismi geçen malikler arasında İtalyan tebaasından olarak ifade edilen yabancı isimler de yer almaktadır. Mikdar-ı saha kısmında, parselin yazıyla ve sayıyla ayrı ayrı sütunlarda alanı belirtilmektedir. Cinsi bölümünde, parsellerin hangi amaçla kullanıldığı yer almaktadır. Arsa, zeytinlik, ahşap hane, çeşme, dükkân, mağaza, yağhane, harap hane gibi ifadelerle parsel üzerindeki yapı türleri belirtilmiştir.

² Ülkemizde Harf Devrimi 1 Kasım 1928 tarihinde 1353 sayılı “Yeni Türk Harflerinin Kabul Ve Tatbiki Hakkında Kanun” olarak kabul edilmiştir. 1927 tarihli olan bu haritalar Harf Devrimi’nden önce hazırlandıkları için Osmanlıca düzenlenmiştir.

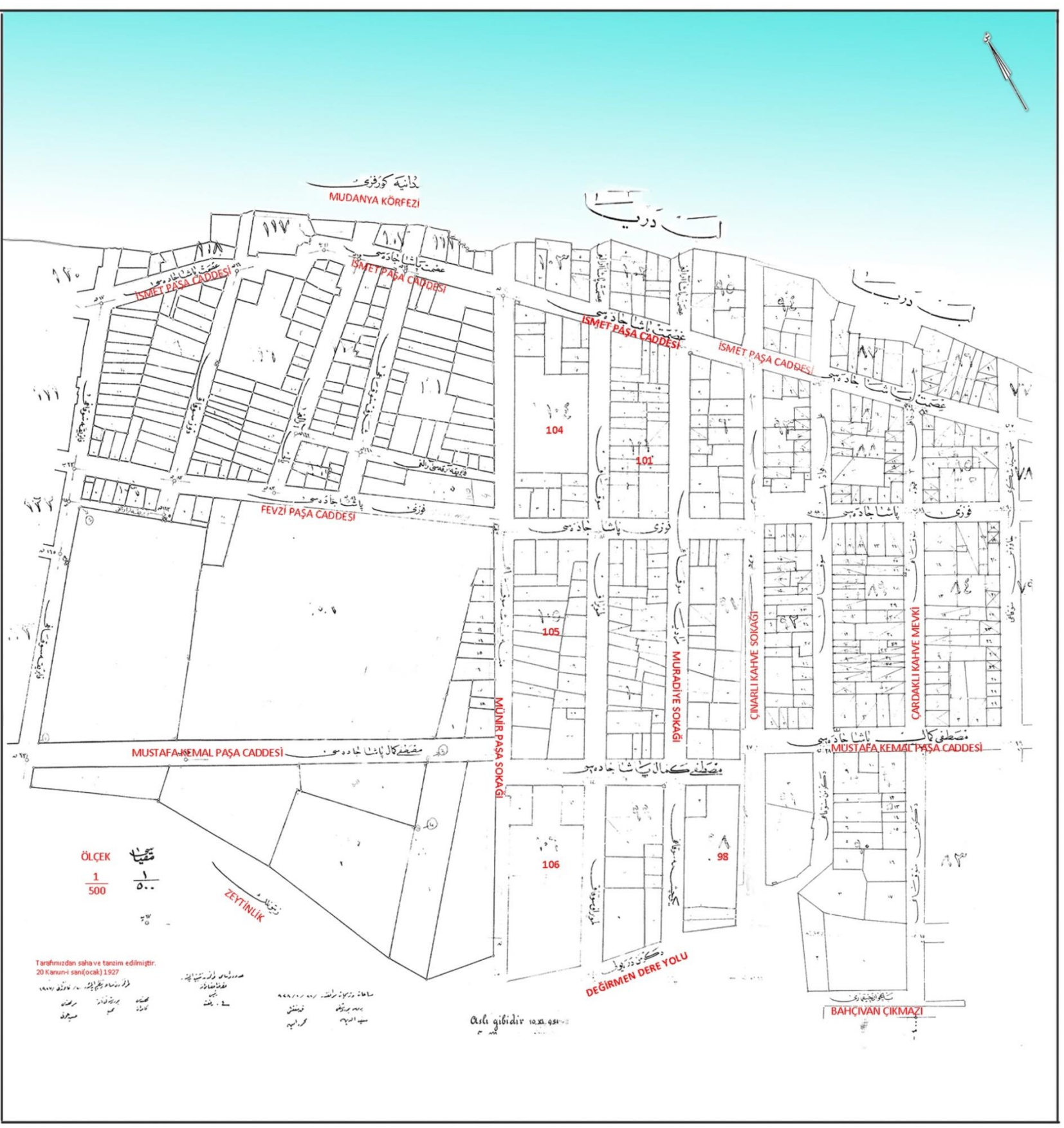
T.C. BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

DANIŞMAN:
DOÇ.DR.ÖZLEM KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

501012001
BAŞAK GENÇOĞLU

Ada No	Alan (m ²)	Yükseklik (m)	Yüzölçümü (m ²)	Diğer Bilgiler
ADA 89
ADA 90
ADA 91
ADA 92
ADA 93
ADA 94
ADA 95
ADA 96
ADA 97
ADA 98
ADA 99
ADA 100
ADA 101
ADA 102
ADA 103
ADA 104
ADA 105
ADA 106
ADA 107
ADA 108
ADA 109
ADA 110
ADA 111
ADA 112
ADA 113
ADA 114
ADA 115
ADA 116
ADA 117
ADA 118
ADA 119
ADA 120

***Mudanya Belediyesi arşivinden 1927 yılına ait Osmanlıca Parselasyon haritaları elde edilerek, Türkçe çevirileri yapılmış (Somuncu 2017) ve tek pafta olarak yeniden düzenlenmiştir. Sokak ve ada isimleri paftaya işlenmiştir.

***Belediye arşivinden yalnızca 3 adet paftaya ulaşılabilmektedir. Harita, Giriş Mahallesi olarak bilinen yapı adalarının bir bölümünü kapsamaktadır.

*** Sol sütunda bulunan tablolarda yapı adalarında bulunan parsellerin kullanım sahibi, alanı, cinsi, sokağı, mahallesi, semti gibi bilgiler yer almaktadır.

*** Haritanın ulaşılabilen bölümü yukarıdaki anahtar paftada kırmızı renkle sınırlanmıştır.

1927 YILI PARSELASYON HARİTASI

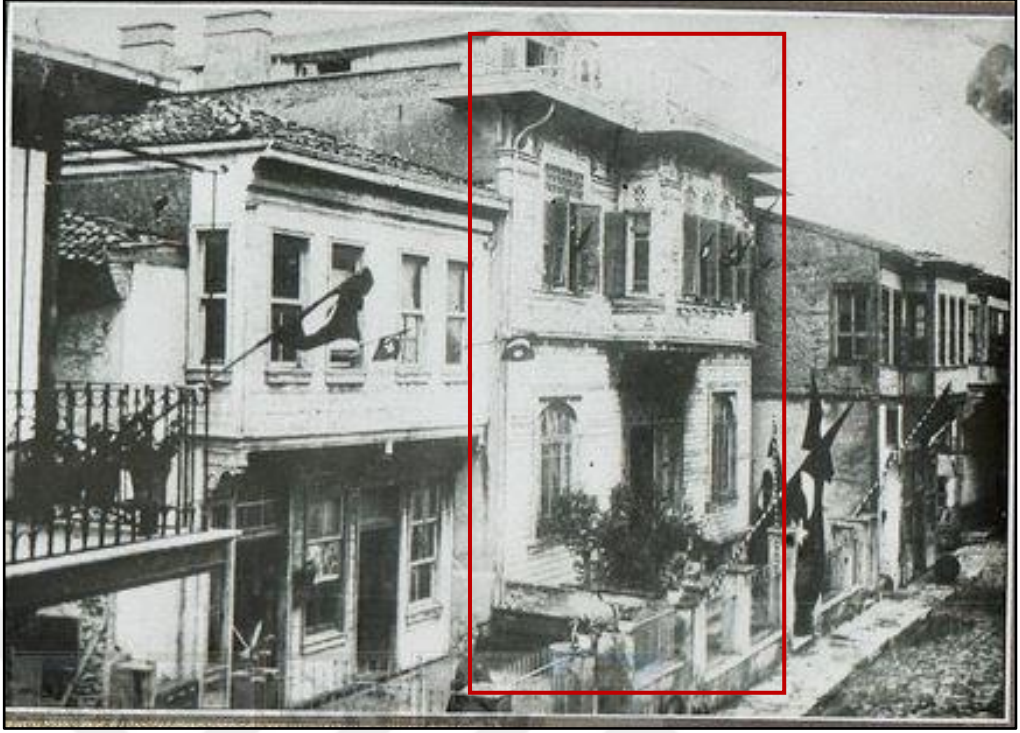
Şekil 3. 29. 1927 yılı Osmanlıca parselasyon haritası (Mudanya Bel. arşivinden elde edilen haritalar yeniden düzenlenerek oluşturulmuştur)

Şekil 3. 30. 1929 yılına ait Yıldıztepe'den Mudanya iskeleye bakış (A.Vasıf arşivi)

Osmanlıca olarak hazırlanan haritayla yaklaşık aynı yıllarda çekilmiş olan, fotoğrafta görünen yolun solunda kalan kısım, günümüzde kentsel sit alanı olan bölümdür. Yolun sağında bulunan zeytinlikler ise günümüzde tamamen yok olmuş, konut yoğunluklu yapılaşmaya çevrilmiştir.

Cumhuriyet'in ilanı ile kentleşme konusunda düzenlemelere gidilmeye başlanmıştır. 1937 yılında pek çok kentsel haritanın hazırlama çalışmaları başlamıştır. Kentteki bu düzenlemeler ile birlikte 1937 yılında Mütareke Evi'nin çevresinde bir meydan ve park oluşturmak amacıyla yer sahipleri kendi rızalarıyla evlerini boşaltmış ve bu alan günümüzde de meydan olarak işlevini sürdürmektedir.

Şekil 3. 31. Mütareke Evi'nin etrafındaki yapılar yıkılmadan önceki döneme ait bir fotoğraf (Anonim 2019d)

Nüfus artışıyla beraber hızla yapılaşmaya devam eden Mudanya, doğu ve güney doğrultusunda genişlemeye devam etmiştir.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte ülke genelinde başlayan sanayi hareketi Mudanya'yı da etkilemeye başlamıştır. 1953 yılında Tekel Yaprak ve Tütün İşletmeleri hizmet vermeye başlamıştır. 1962 yılında Bursa Organize Sanayinin kurulmasıyla Mudanya'nın geçmişten beri liman olma konumu yine önem kazanmıştır. İstanbul'dan ve Avrupa'dan gelen hammaddelerin buradan Bursa'ya girişi sağlanmıştır ve aynı şekilde sevkiyatı yapılmıştır. Mudanya'da önemli iş istihdamını sağlayan Siemens Fabrikası 1963 yılında hizmet vermeye başlamıştır. Fabrikanın yer aldığı arsa öncesinde Mudanyalılar için plaj, kamp ve mesire alanı olarak kullanılmaktadır (İnan 2004).

Şekil 3. 32. 1970’li yıllarda Siemens Kablo Fabrikası (Siemens e-dergi arşivi)

1970’li yıllarda Türkiye genelinde de inşaat sektörünün gelişmesiyle ahşap karkas yapıların yerini, hızla yaygınlaşan çok katlı betonarme yapılar almaya başlamıştır. Yeşil alanlar azalırken yüksek yapılar ve sanayileşme Mudanya’nın bilinen yüzünü değiştirmeye başlamıştır.

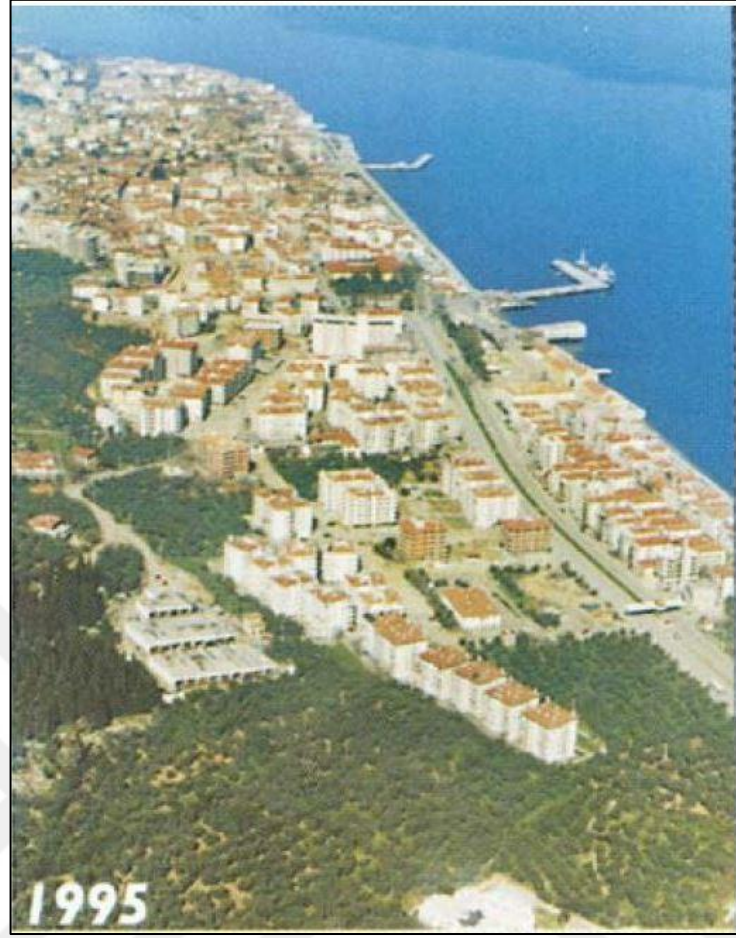
Mudanya’da hızla gelişen yapılaşmayla birlikte 1970’li yılların ortalarına doğru tarihi yapıların tescillenmesi konusunda çalışmalar başlamıştır. Anıtsal yapılar ve tescile uygun görülen S.M.Ö. yapılar tescillenmiştir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Anıtlar Yüksek Kurulu’nun kararıyla 11 Kasım 1987 tarihinde Kentsel sit alanı ilan edilmiştir. Bu dönemden sonra eski Rum ve Osmanlı yerleşimlerinde restorasyon çalışmaları başlamıştır (Özsüle 2005).

1981 yılında yapılan yeni Bursa-Mudanya otoyolu ile yolun her iki yanında kentsel alanlar oluşmuştur. Bunun sonucu olarak da bu bölgelerde site şeklinde konut alanları yer almaya başlamıştır.

Şekil 3. 33. 1987 yılına ait hava fotoğrafı (Mudanya Bel. arşivi)

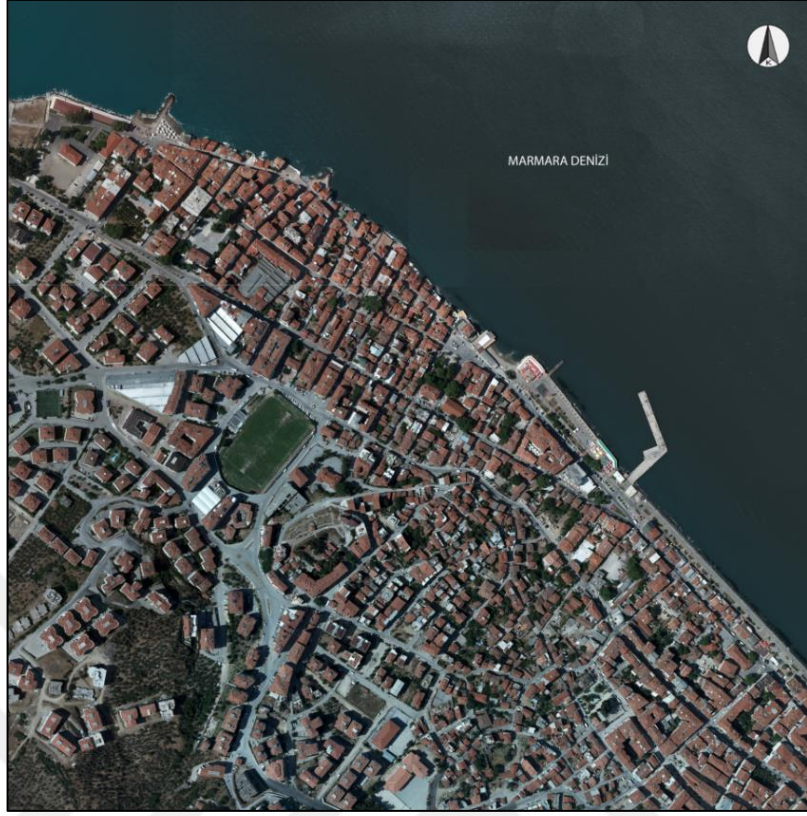
Bursa ve pek çok ilçesi 1.deprem kuşağı üzerinde bulunduğundan, 17 Ağustos 1999 tarihli Marmara depreminin yoğun olarak hissedildiği illerden biri olmuştur. Bursa ili Bayındırlık il müdürlüğü ve Mudanya kaymakamlığından elde edilen veriler, özellikle Güzelyalı olmak üzere Mudanya ilçesinin depremde en çok bina hasarı gören yerleşim birimlerinden olduğunu işaret etmektedir (Berkay ve diğerleri 2003). 1984 yılı Koruma Amaçlı İmar Planı incelendiğinde Kentsel sit alanında yapılacak yeni yapılaşma için genellikle 3 kat imara müsaade edildiği görülmektedir. 1992 yılına kadar kat adedi hususundaki imar izni değişmemiştir. Ancak 1999 yılı Marmara Depremi sonrası kat adetleri düşürülerek kentsel sit alanında bulunan tescilli olmayan yapılar için imar hakkı 2 kat olarak düzenlenmiştir.

Şekil 3. 34. 1995 yılına ait hava fotoğrafı (Özsüle 2005)

2000 li yılların başlarında yapılaşma şehrin doğu (Ömerbey Mahallesi ve Yeni Mahalle) ve batı (Halitpaşa Mahallesi) kesimlerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Yeni Mahalle olarak adlandırılan kısımda, karayolu ile eski Bursa yolu olarak bilinen akslar arasında kalan arazide 5,5 hektarlık bir toplu konut alanı ayrılmıştır (Ağyol 2002).

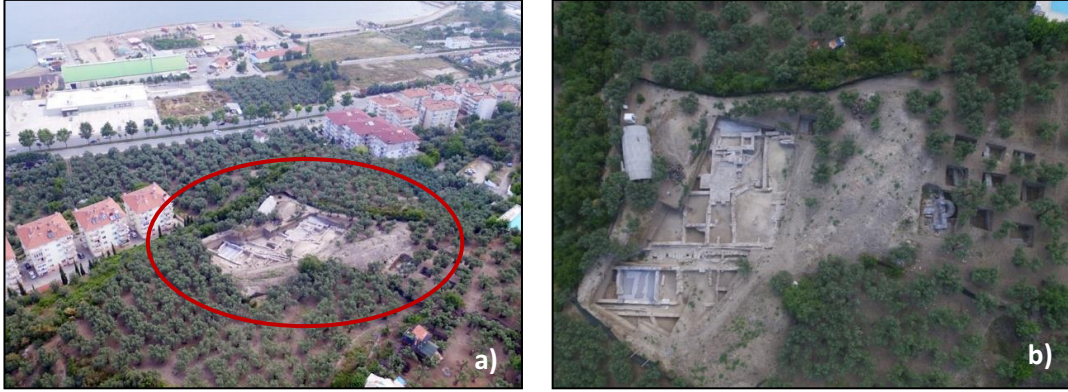
Son yıllarda özellikle daha yüksek kesimlerde imara açılan yeni bölgeler ile birlikte, batı doğrultusunda ve yoğunlukla da güney yönünde hızla artan bir yapılaşmaya rastlanmaktadır.

Şekil 3. 35. 2011 yılı hava fotoğrafı (B.B.B. arşivinden elde edilen hava fotoğrafları düzenlenerek hazırlanmıştır.)

Günümüze kadar Lidya, Pers, Bitinya, Roma, Selçuklu, Bizans gibi pek çok farklı uygarlığın etkisinde kalan Mudanya, T.C. Kültür Bakanlığı Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından Myrleia Antik kentinin yayılma alanları ve sit sınırlarının tespitine ilişkin çalışma sonuçları değerlendirilerek 24.01.1992 tarihinde Arkeolojik sit alanı sınırları belirlenmiştir.

2012 yılında yapılan bir inşaat kazısında Myrleia kentine ait kalıntılar ortaya çıkmıştır. Bu alandan sahile doğru inildiğinde geçtiğimiz yıllarda bir alışveriş merkezi inşaatı esnasında ortaya çıkan farklı kalıntılara da rastlanmıştır. Bu kalıntıların kentin limanına ait olduğu tahmin edilmektedir (Gündüz 2015).

Şekil 3. 36. a,b, kazı sonucu ulaşılan Myrelia antik kenti izleri (Mudanya Bel. Arşivi)

2013 yılına ait Güzelyalı İskelesi civarlarından çekilmiş olan hava fotoğrafı Mudanya'nın tüm kıyı şeridini de kapsamaktadır. Eski hava fotoğraflarıyla kıyaslama yapıldığında giderek yoğunlaşan yapılaşma hakkında fikir vermektedir.

Şekil 3. 37. 2013 yılı hava fotoğrafı (Ertürk 2013)

2018 yılına ait hava fotoğrafında kıyı boyunca uzanan Mudanya kentsel sit alanı görülmektedir. Gridal doku adalarının oluşturduğu Girit Mahallesi ve iç kesimlere doğru organik doku adalarının meydana getirdiği Osmanlı Mahallesi de hava fotoğrafına

yansımaktadır. Sit alanı sınırlarına gelindiğinde beş kata kadar ulaşan yapı adalarına rastlamaktayız. Yüksek kesimlerde ise son dönemlerde hızla yapılaşmaya devam eden çok katlı konut alanlarının yer aldığı yapı adaları görülmektedir.

Şekil 3. 38. 2018 yılına ait hava fotoğrafı-Mudanya kentsel sit alanına bakış(Mudanya Bel. arşivi)

Yapımı B.B.B. tarafından üstlenilen Mudanya Sahil Bandı Projesi'ne 2014 yılında başlanmış olup, 2018 yılında tamamlanarak hizmete açılmıştır. Kentsel tasarım ve düzenleme çalışması, Mütareke Binası ile Mudanya iskelesi arasında yapılmıştır. Yaklaşık 950 m uzunluğunda ve 32.000 m²'lik alanı kapsayan bir sahil düzenlemesi olmuştur. Sahil boyunca yürüyüş yolları, yeşil alanlar, kafe ve büfeler, gölgelikler ve seyir terasları mevcuttur (B.B.B. 2018).

Şekil 3. 39. a),b),c),d) 2018 yılında tamamlanan Mudanya sahil bandına ait hava fotoğrafları (Anonim 2019e)

Şekil 3. 40. Mudanya kentsel sit alanındaki anıtsal yapıların dönem analizi

3.2.3. Kentsel sit alanında yer alan anıtsal yapılar

Çalışma alanı olarak seçilen Mudanya kentsel sit alanının fiziksel gelişimi süresince inşa edilen nitelikli yapılardan bazıları B.K.V.K.B.K tarafından anıt yapı olarak tescillenmiştir. Cami, kilise, hamam, çeşme, kamu yapıları ve bazı konakların da yer aldığı bu anıtlar yapım tarihleri göz önünde bulundurularak dönemlerine göre incelenmiştir (Şekil 3.40).

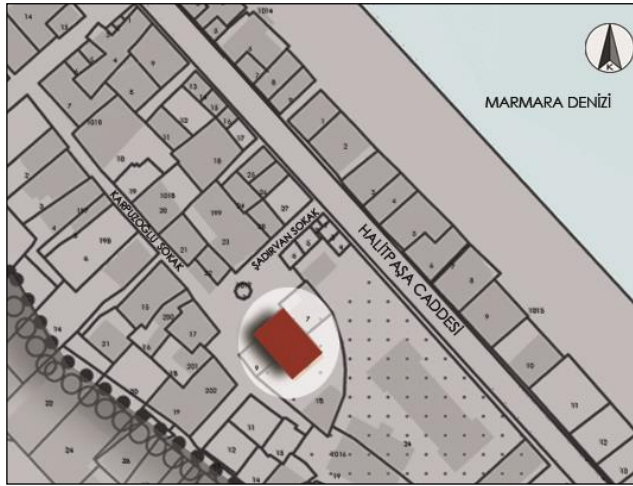
3.2.3.1. Osmanlı öncesi dönem

Mudanya kentsel sit alanı sınırları içerisinde bulunan anıtsal yapılar, yapım tarihlerine göre incelendiğinde Osmanlı öncesi dönemde yapılan anıtsal yapıya rastlanmamıştır.

3.2.3.2. Osmanlı dönemi

Tekke-i Atik Camisi (Envanter No:12)

Tekke-i Atik Cami, Şadırvan Sokak üzerinde yer almaktadır. Cami girişinde 1453 yılında yapıldığını gösteren bir levha bulunmaktadır (Anonim 2002).

Şekil 3. 41. Tekke-i Atik Cami'nin konumu

Cami dikdörtgen planlıdır. Ana ibadet mekânı ve son cemaat yerinden oluşmuş ve kırma çatıyla üzeri düz tavan olarak kapatılmıştır. Yapının yanında sonradan ilave edilen abdesthane mevcuttur. Cami önünde küçük bir meydan ve şadırvan vardır. Caminin kuzeydoğu köşesinde kare kaideli, silindirik gövdeli ve tek şerefeli sade bir minaresi bulunmaktadır.

Minare 1972 yılında kaidesine kadar yıkılıp yenilenmiştir. 1997 yılında mevcut yapıya son cemaat mahalli ve 2003 yılında da kapalı bir alan ilave edilerek genişletilmiştir (Dostoğlu 2011).

Şekil 3. 42. Tekke-i Atik Cami (a) cami önündeki meydan, (b) şadırvan ve abdesthane
Cami tavanı klasik çitallı ahşap tavadır ve düzdür. Cami mihrabı çini panolarla süslenmiştir. Ahşap minberi bulunmaktadır. Üst bölümde kadınlar mahfili yer almaktadır.

Şekil 3. 43. Tekke-i Atik Cami iç mekân görünümü

Eski Cami (Halil Ağa Cami) ve Meşrutası (Envanter No:8)

Mustafakemalpaşa Caddesi üzerinde, 3.Cami Sokak başlangıcında yer almaktadır.

Şekil 3. 44. Eski Cami konumu

Cami'nin kuzeybatısında imam meşrutası, güneybatısında hazire, kuzeyinde çevre duvarı ve parmaklıklarla çevrilmiş avlusu ve avluda tarihi çınar ağacı bulunmaktadır.

Sinan Bey Çeşmesi de avlu duvarına bitişik olarak yer almaktadır. Kuzey cephesindeki giriş kapısı üzerinde yer alan mermer kitabeye göre 1643-1644 (M.1500) yılında Kethüda Halil Ağa tarafından yaptırılmıştır (Anonim 2002).

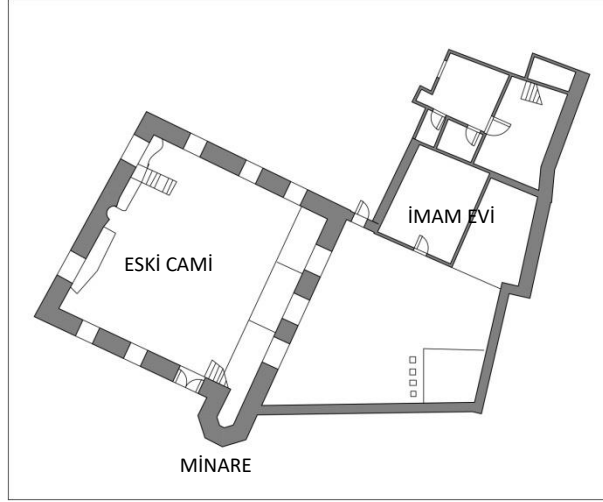
Minare yapının kuzeydoğusunda yer alır. Minaresi kesme taş olarak beşgen kaide üzerine tuğladan silindirik bir gövde ile yapılmıştır. Tek şerefeli ve yuvarlak külahlıdır. Şerefe altı beş sıra kirpi saçak dizilidir ve şerefe korkulukları mermerdir.

Şekil 3. 45. (a) Eski Cami'nin 1976 yılına ait fotoğrafı. (B.K.V.K.B.K. Arşivi 2016), (b) Eski Cami doğu cephesi (2016), (c) Eski Cami girişi ve minaresi (2016)

Caminin kuzeybatısında bulunan imam meşrutası iki katlı ahşap karkas bir yapıdır. Yapının girişi cami avlusundandır. Giriş üstünde payandalarla taşınan cumbası mevcuttur. Cephede dikdörtgen pencerelerinin üstünde sivri kemerlerden oluşan tepe pencereleri bulunmaktadır (Dostoğlu 2011).

Cami kare planlıdır. Mekân düz tavanla çevrelenmiş ve kubbeye örtülmüştür. Çatısı kırma olup kurşun ile kaplanmıştır. Duvarlarında moloz taş ve tuğla ile örülmüştür.

Şekil 3. 46. 1976 yılı Rölöve-Plan.(B.K.V.K.B.K. arşivinden temin edilerek çizilmiştir 2016)

Cami iki katlı olup üst katta kadınlar mahfili bulunmaktadır. Cami mihrabının alt bölümü mermer ile kaplanmış, diğer bölümlerde ise boyama ile motifler yapılmıştır. Düz tavanı sadedir. Boyalı ve dört köşesinde yıldız deseni bulunmaktadır.

Kubbesinde de yalın motifler bulunmaktadır. Minberi ahşaptan ve beyaz renktir. Pencereleri alt sırada dikdörtgen, üst sırada ise kemerli alçı pencereler şeklindedir. Eski fotoğraflarından her iki kat pencerelerinin de kemerli olduğu görülmektedir.

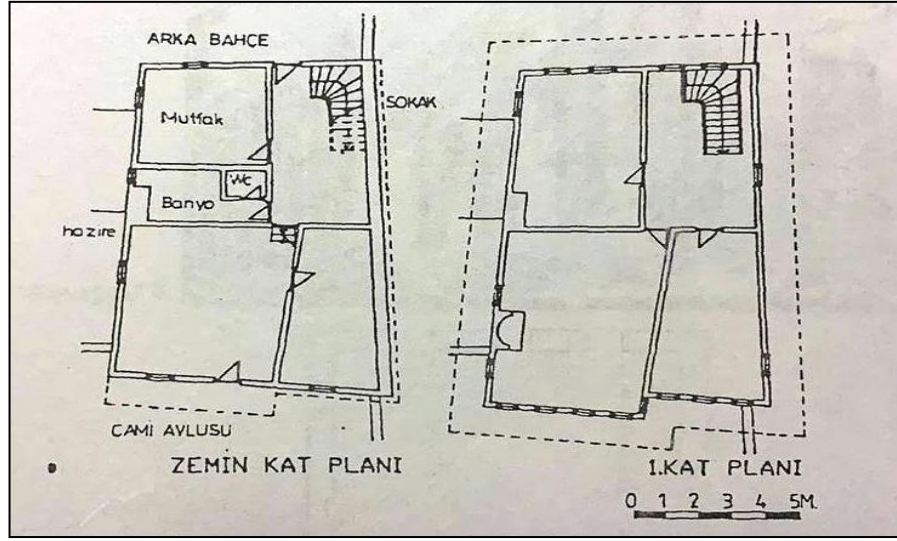
Şekil 3. 47. Eski Cami (a) (b) iç mekân eski görselleri (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016), (c) iç mekân (2016)

Caminin kuzeybatısında bulunan imam evinin zemin katında avluya bakan ve kot olarak daha aşağıda iki mekân vardır. Üst kat üç oda ve merdivenin bulunduğu sofadan oluşur. Sofa giriş cephesine dik ve cami avlusuna bakan ön cepheye açılmamaktadır. Üst katın pencere üzerlerinde tepe pencereleri bulunmaktadır. Üst kattaki esas odada sedir ve ocak bulunmaktadır (Güner 2014).

Yapı 1994 yılında bir yangın geçirmiş ve üst örtüsü tamamen yanmıştır (Batum 1994). Yapı restore edilmiş olup günümüzde kullanılmaktadır.

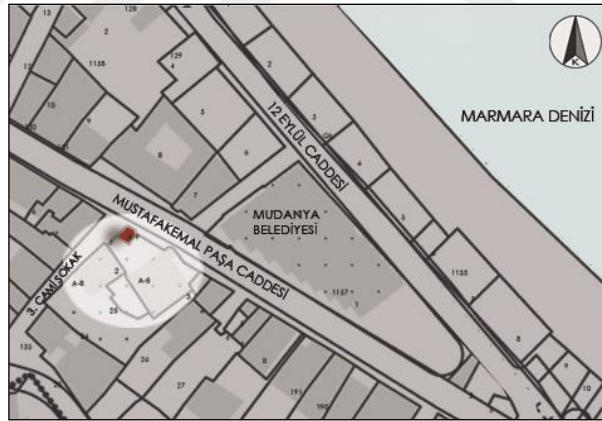
Şekil 3. 48. (a) Eski Cami meşrutası 1976 yılı (BKVKBK arşivi 2016), (b) Caddeden görünüm-kuzey cephesi (2016), (c) Yangın sonrası restorasyon aşaması (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016), (d) Eski Cami kuzey cephesi ve Eski Cami meşrutası.

Şekil 3. 49. İmam evine ait kroki (Özcan 1995)

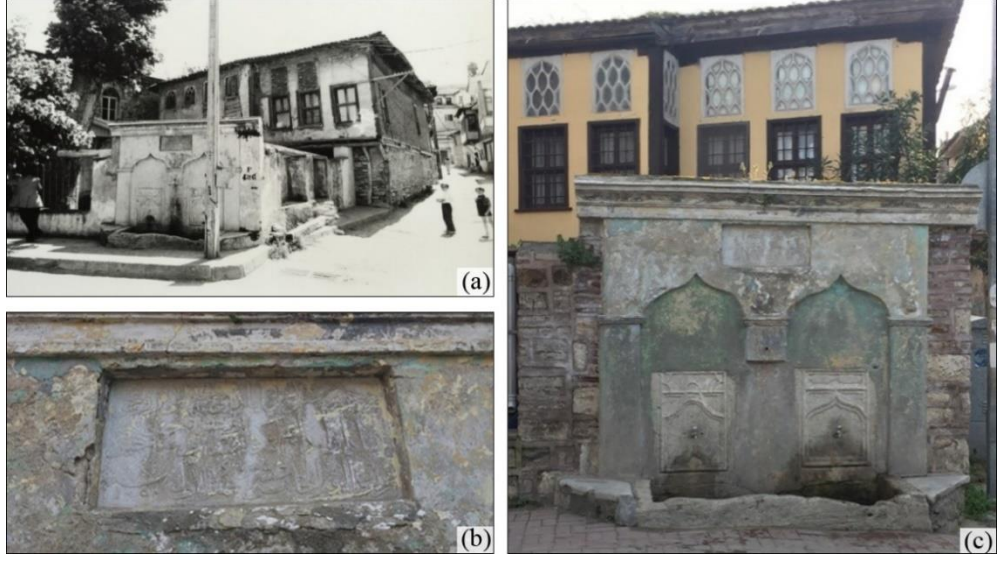
Sinan Bey Çeşmesi (Envanter No:9)

Sinan Bey Çeşmesi Mustafa Kemalpaşa Caddesi üzerinde, Eski Cami'nin köşesinde yer almaktadır.

Şekil 3. 50. Sinan Bey Çeşmesi konumu

İki adet mermerden ayna taşı ve her birinde birer adet musluğu bulunmaktadır. Çeşmenin iki kenarında plaster şeklinde tam birer sütun ortada ise yarım bir sütun üstte sivri kemerle birbirine bağlanmıştır. Kemerin üstünde bir kitabe bulunmaktadır. Kitabede 1645 tarihi bulunmaktadır. (Dostoğlu 2011). Kitabeden çeşmenin Sinan Bey'in hayratı olarak yaptırıldığı anlaşılmaktadır (Batum 1994).

Şekil 3. 51. (a) Sinan Bey Çeşmesi ve Eski Cami Meşrutası 1976 yılı. (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016), (b) Sinan Bey çeşmesi üzerinde yer alan kitabe, (c) Sinan Bey Çeşmesi ve Eski Cami Meşrutası 2016 yılı

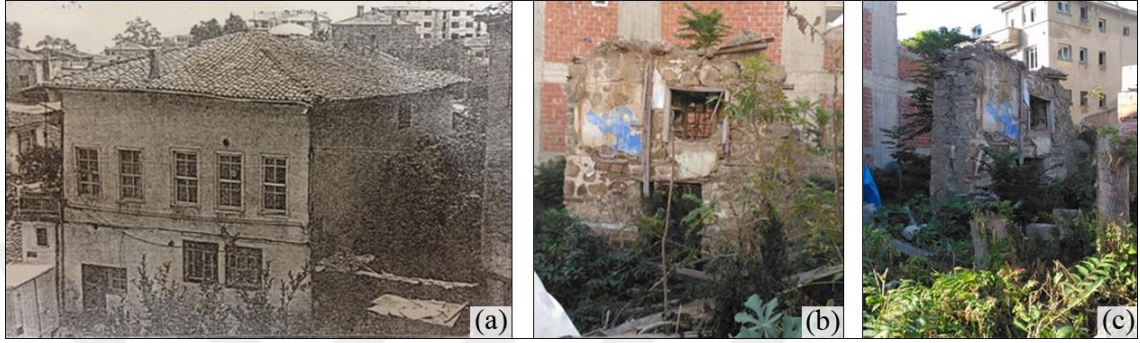
Halil Ağa Konağı (Envanter No:10)

Halil Ağa Konağı'nın yeri İpar Caddesi'nin Meydancık Sokak'la kesiştiği parselde yer almaktadır.

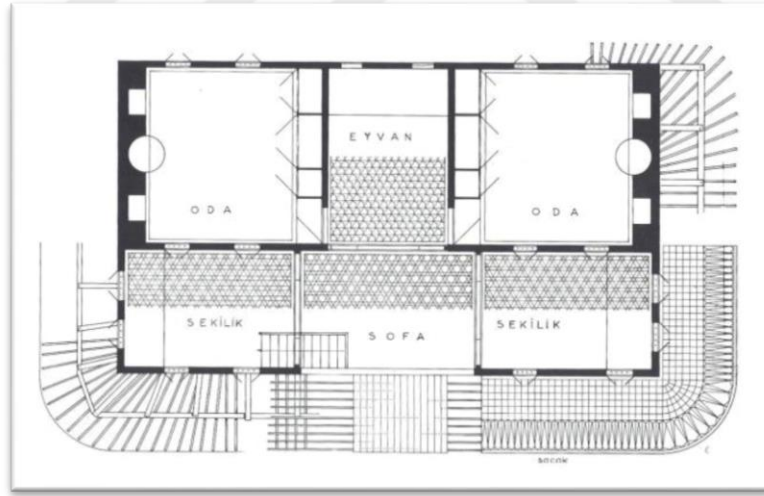

Şekil 3. 52. Halil Ağa Konağı konumu

Konak günümüze kadar korunamamış, sadece bir duvarı ayakta kalabilmiştir. Kaynaklara göre 17. yy.da yapılan üç katlı bir yapıdır. Ahşap karkas sistemli, zemin katı kerpiç diğer katları tuğla dolgu malzemesi ile örülmüştür. İçerisi tavan bezemeleri, bordürleri ve kalem işleriyle bezenmiştir (Çağlarım 1994). Bakımsızlıktan yıkılmış mevcut parseli inşaat malzemeleri deposu olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3. 53. (a) Halil Ağa Konağı kuzeybatıdan görünüşüne ait eski görsel (Çağlarım 1994), 2017 yılı yapı kalıntılarına ait görünüm (b) kuzey cephesi, (c) kuzeydoğu cephesi

Şekil 3. 54. Halil Ağa konağı birinci kat rölövesi (Eldem 1954)

Hasan Ağa Konağı (Envanter No:21)

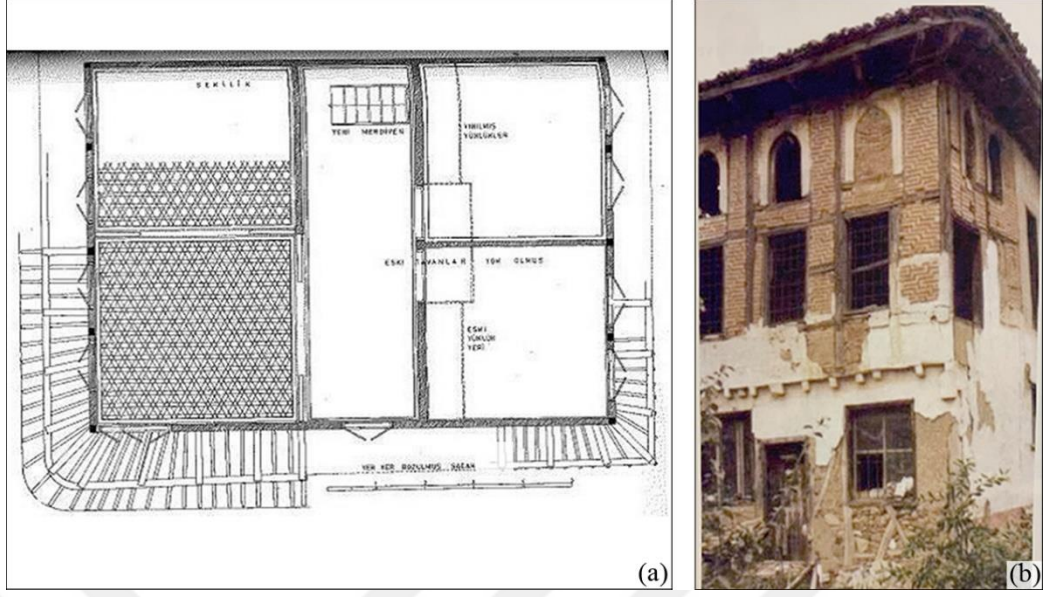
Mudanya'nın bilinen en eski evlerinden biridir. "Karpuzoğulları Evi" olarak da adlandırılan yapının yapım tarihinin 16. yy.ın sonu ve 17. yy.ın birinci yarısı arasında olduğu tahmin edilmektedir (Eldem 1984). Mustafa Kemal Paşa ve İpar Caddeleri arasında yer alan parseldeki yapı günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 3. 55. Hasan Ağa Konağı konumu

Şekil 3. 56. Yapının yıkılmadan öncesine ait görünümü (a) (Batum 1994) (b) (B.K.V.K.B.K. arşivi 2016)

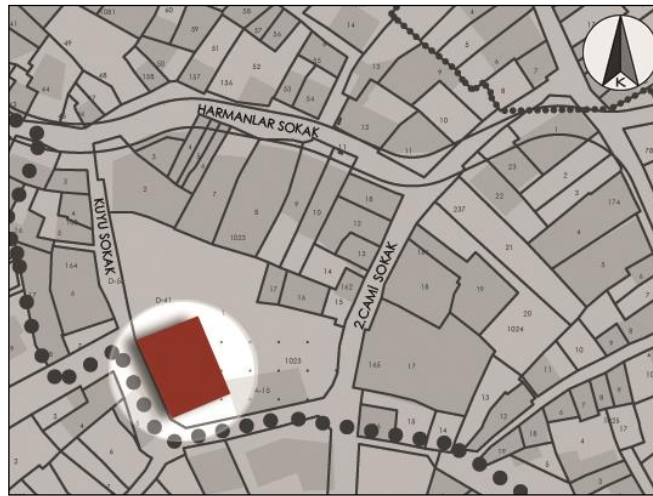

Şekil 3. 57. Hasan Ağa Konağı (a) zemin ve 1. kat rölövesi (Eldem 1984), (b) yıkılmadan öncesine ait görünümü (Bursa'da Yaşam Dergisi 2013)

Günümüzde yapının bulunduğu parselde kalıntısı dahi kalmamıştır. Parsel bir dönem otopark olarak kullanılmıştır.

Hasan Bey Camisi (Envanter No:14)

Hasan Bey Mahallesi 2.Cami Sokak'ta bulunmaktadır.

Şekil 3. 58. Hasan Bey Cami'nin konumu

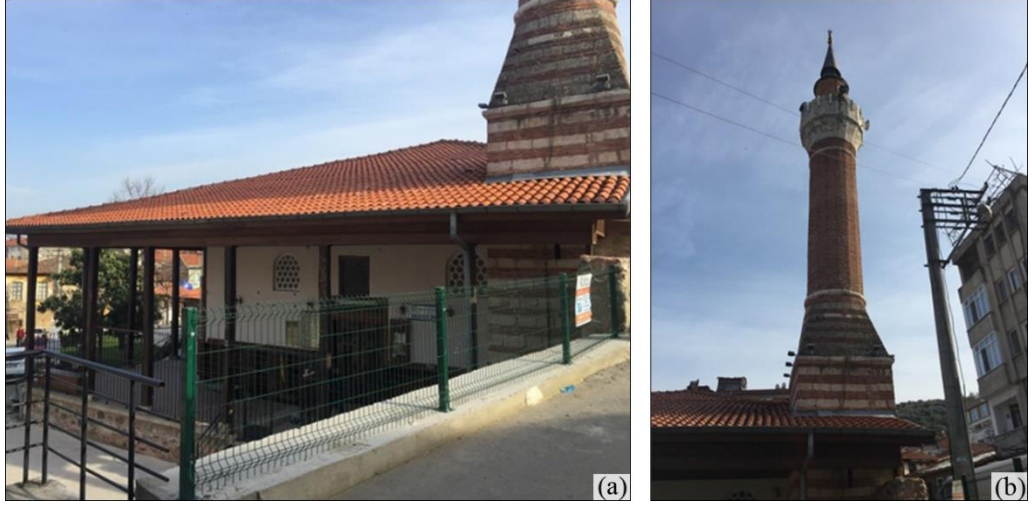
Hasan Bey Cami, girişinde bulunan kitabe ve kitabe açıklamasına göre 1063H./1652-53 M. yılında inşa edilmiştir. Kapı üzerindeki Türkçe yazıda kuruluş 1644³, onarım tarihi ise 1975 olarak belirtilmiştir. Türbe kısmında yer alan kitabeli iki lahitten birinde Mısır Mirlivası Hasan Bey'in adı yazılıdır (Genç 2015).

Şekil 3. 59. Cami giriş kapısı üzeri kitabe (2016)

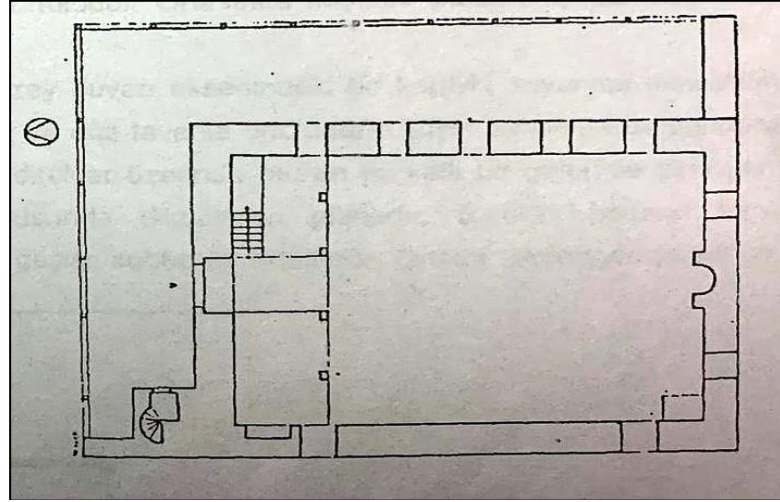
Caminin bahçesinde Hasan Bey Türbesi, Kur'an Kursu ve bir şadırvan bulunmaktadır. Duvarları moloz taştan örülmüş ve aralarda ahşap hatıllar kullanılmıştır. Çatısı ahşaptır ve alaturka kiremitle örtülüdür. Caminin giriş cephesi ve doğu cephesi son cemaat yeri ile çevrilmiştir. Üzeri ahşap bir örtüyle kapatılmış son cemaat mahalli, 16 adet ahşap dikme ile taşınmaktadır. Tek şerefeli bir minaresi bulunmaktadır. Dikdörtgen kaidesi bir sıra taş ve iki sıra tuğla örülerek yapılmıştır. Minarenin gövdesi tamamen tuğladan örülmüştür. Şerefesi üç sıra kesme taştan oluşmaktadır. Kurşun kaplama sivri külaha sahiptir ve âlemi bakırdır.

³ Kapı üzerindeki ve kitabede yazan kuruluş ile yapım tarihleri farklıdır. Bu da ilk kuruluşundan 8 yıl sonra yeniden yapılmış olma ihtimalini düşündürmektedir (Genç 2015).

Şekil 3. 60. Hasan Bey Camisi (a) kuzeybatı cephesi, (b) cami minaresi (2016)

Cami dikdörtgen planlı ve kubbesizdir. Caminin içinde de tavan ahşap olup geometrik desenlerle kaplıdır. 4 direkle desteklenen müezzin mahfilinin tavanı da ana tavan gibi geometrik desenlerle kaplıdır. Caminin güney duvarında bulunan 7 kademeli mihrap nişinin çevresi bitkisel motiflerle bezelidir. (Genç 2015).

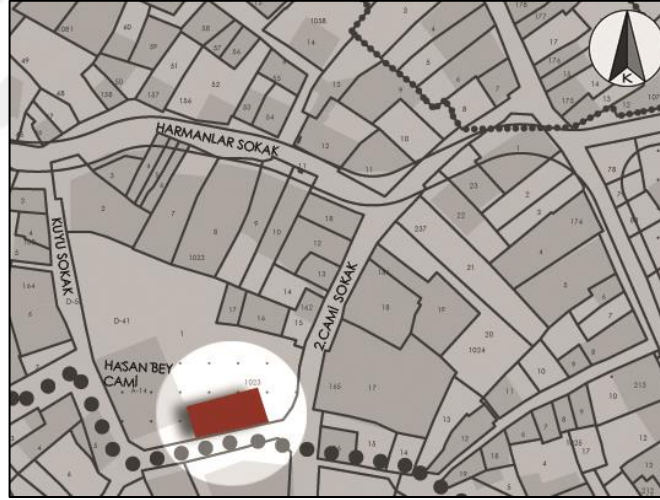
Şekil 3. 61. Hasan Bey Cami plan krokisi (Özcan 1995)

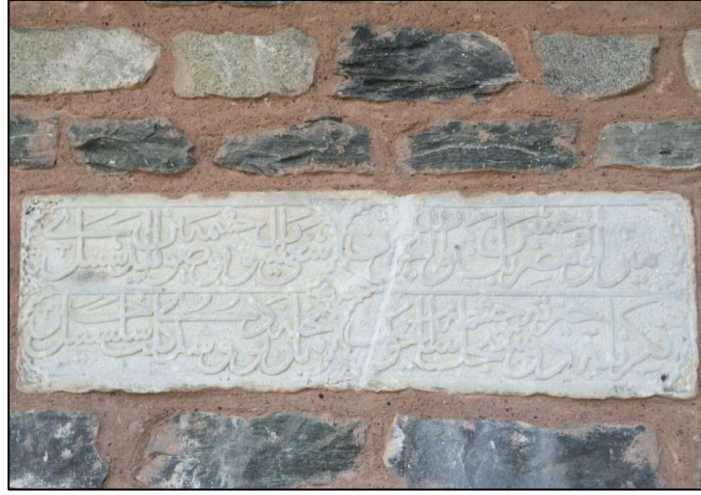
Şekil 3. 62. Hasan Bey Camisi (a) cami mihrabı, (b) cami minberi (2016)

Hasan Bey Türbesi (Envanter No:15)

Hasan Bey Camisi'nin doğusunda bulunan Hasan Bey Türbesi caminin bahçesinde yer alır. Türbenin giriş cephesinde pencerenin yanında bulunan lahitte Mısır Mirlivası Hasan Bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır (Cami kitabesi Türkçe açıklaması).

Şekil 3. 63. Hasan Bey Türbesi konumu

Şekil 3. 64. Türbe giriş cephesi duvarında bulunan kitabe (2016)

İçinde çok sayıda sandukalar bulunur. Yapı dikdörtgen planlı, duvarları moloz taştan tek katlı bir yapıdır. Çatısı alaturka kiremitle örtülüdür.

Şekil 3. 65. Hasan Bey Türbesi (a) Giriş cephesi (2016), (b) iç mekân (2016)

Kenan Doğruöz Evi (Envanter No:6)

Kenan Doğruöz Evi, İpar Caddesi üzerinde yer alan eski bir konak yapısıdır.

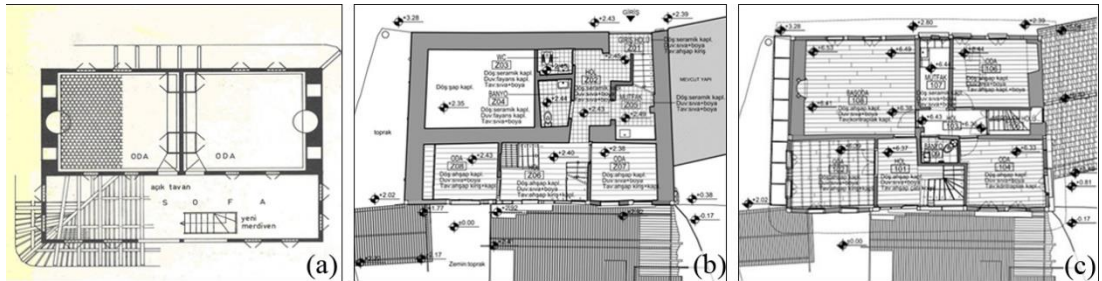
Şekil 3. 66. Kenan Doğruöz Evi konumu

17. yy.da inşa edilmiştir (Eldem 1984). Bodrum kat, zemin kat ve bir kattan oluşmaktadır. Dış cephede bazı bölümler taş duvar, bazı bölümler ise tuğla duvar olarak örülmüştür. Üst katta dikdörtgen pencerelerin üzerine kemerli pencereler yapılmıştır. Yapının iç mekân bölüntüleri ve cephe düzeninin de bir takım değişiklikler yapılmıştır, konak özgünlüğünü korumamaktadır. Yer yer pencereler kapatılmış, duvarlar özgün olmayan tuğlalarla onarılmış, bazı bölümlerde ise ahşap plakalarla cephe kapatılmıştır.

Şekil 3. 67. 1990 yılına ait Kenan Doğruöz Evi (a) doğu cephesi, (b) güneybatı cephesi (B.K.V.K.B.K. Arşivi), 2016 yılına ait Kenan Doğruöz Evi (c) doğu cephesi, (d) güneybatı cephesi

Sedat Hakkı Eldem'in Türk Evi kitabında bulunan planlarda zemin ve 1. Kat planları aynıdır. Her katta bir sofa ve iki oda bulunmaktadır. Yapıya ait hazırlanan 2018 yılı rölöve çalışmasında ise mekânların bölünerek değiştirildiği görülmektedir.

Şekil 3. 68. Kenan Doğruöz Evi (a) kat planı (Eldem 1984), (b) Zemin kat rölövesi, (c) Birinci kat rölövesi (Evrans 2018)

Hasan Bey Hamamı (Eski Hamam) (Envanter No:13)

Hasanbey Mahallesi'nde, Eski Su Sokak ve Namazgâh Caddesi'nin kesiştiği köşede yer almaktadır.

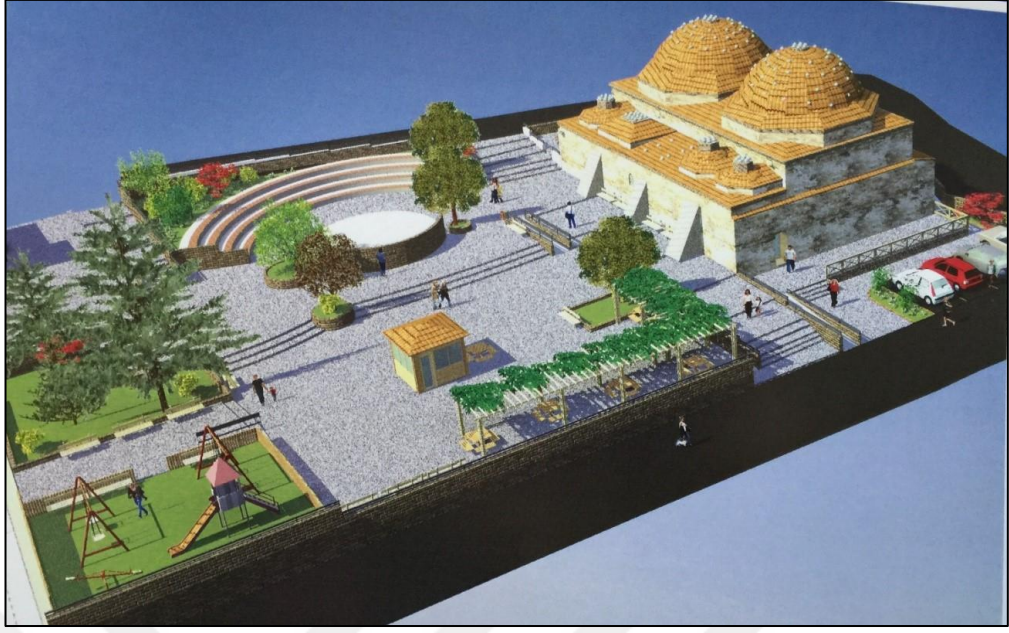

Şekil 3. 69. Hasan Bey Hamamı konumu

Hamam 1653 yılında Mısır Mirlivası Hasan Paşa tarafından yaptırılarak geliri Hasan Bey Cami ve vakıf giderlerinde kullanılmıştır

(<http://www.mudanya.bel.tr/Mudanya-Hakkında/31/hasan-pasa-hamami/tarihi-yapilar.html>).

Hamam kare planlı olup orta mekânında merkezi bir kubbesi bulunmaktadır. Yapı zaman içerisinde ilk olarak çifte hamam, ardından tek hamam ve daha sonra uzunca bir süre marangoz atölyesi olarak kullanılmış ve yapı büyük oranda tahrip olmuştur. Günümüzde restorasyon çalışmaları tamamlanmış olup, kültür merkezi olarak kullanılmaktadır.

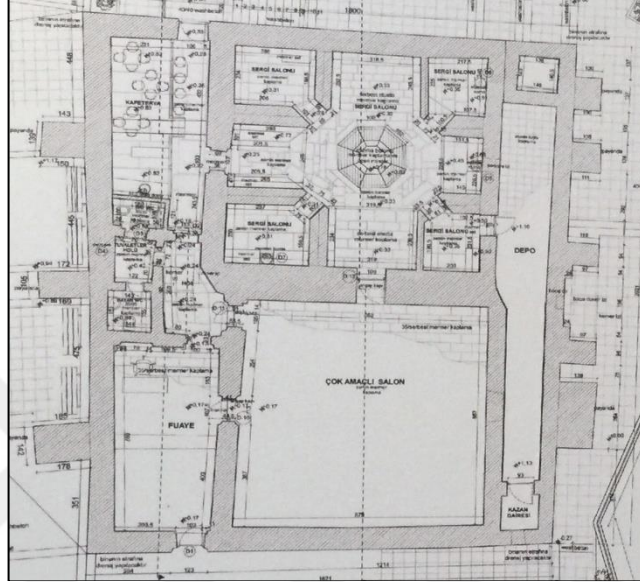

Şekil 3. 70. Hasan Bey Hamamı Restorasyon Projesi modeli (B.K.V.K.B.K. 2016)

Şekil 3. 71. (a) Restorasyon öncesi (Hasan Bey Hamamı Arşivi) (2016), Hasan Bey Hamamı Restorasyon çalışmaları (b) kuzeybatı cephesi, (c) doğu cephesi (d) güneydoğu cephesi (2016)

Yapının güneydoğusunda bulunan kemerli kapıdan soğukluk bölümüne girilir. Diğer mekânlara geçiş buradan sağlanmaktadır. Yapının ortasında kare planlı olmak üzere 2 adet mekân bulunmaktadır. Yapının kuzey ve güney duvarlarında farklı aralıklarla yerleştirilmiş dikdörtgen payandalar vardır (Çağlarım 1994).

Şekil 3. 72. Hasan Bey Hamamı kat planı-restorasyon projesi (B.K.V.K.B.K. 2016)

Şekil 3. 73. (a) Restorasyon öncesi iç mekân (Kültür merkezi arşivi), (b) Restorasyon sonrası-sergi salonundan görünüş

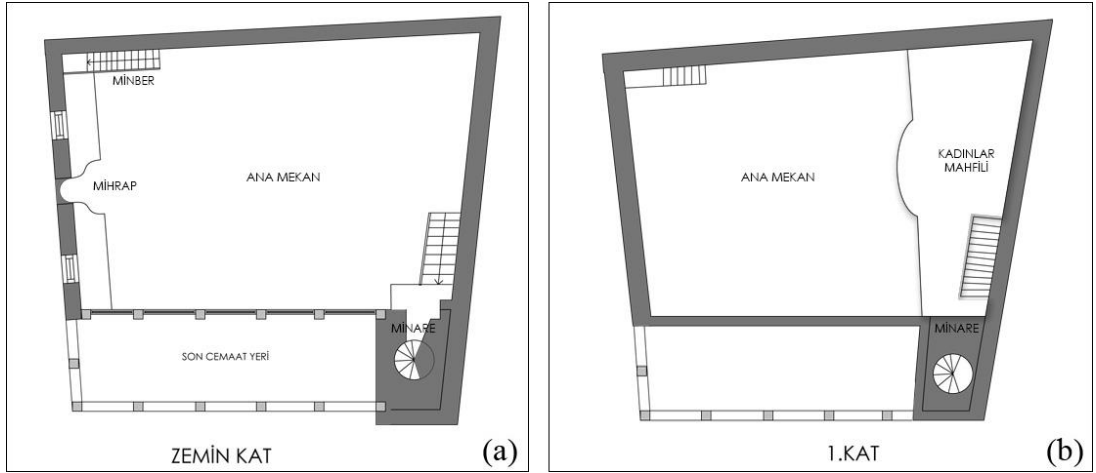
Ömerbey Camisi (Envanter No:17)

Halitpaşa Caddesi üzerinde 1.Cami Sokak ile caddenin kesiştiği noktada yer almaktadır.

Şekil 3. 74. Ömerbey Cami konumu

Cami girişinde 1715 yılında yapıldığı yazmaktadır. Ömer Bey isimli bir hayırsever tarafından yaptırıldığı için bu isimle anılmaktadır (Dostoğlu 2011).

Şekil 3. 75. Ömerbey Cami a) Zemin kat b)1.kat Rölöve-Plan.(B.K.K.B.K. arşivinden temin edilerek çizilmiştir 2016)

Yapı dörtgen planlıdır. 3 basamakla caminin son cemaat yerine ulaşılmaktadır. Buradan ana mekâna girilir. Son cemaat yeri, 7 adet dikmeyle taşınan üstü kapalı yan bölümleri açık bir mekândır. Dikmeler kemerlerle birbirine bağlanmıştır. Çatısı kiremit kaplı olup

kırma çatıdır. Yapının duvarları sıva yapılarak bırakılmıştır. Subasman kısmına kadar sonradan seramiklerle kaplanmıştır. Minaresi tek şerefeli ve silindirikdir. Şerefesinde 3 sıra kirpi saçak vardır, külahı konik şekildedir. Bahçesi ve avlusu yoktur.

Şekil 3. 76. Ömerbey Camisi (a) kuzey cephesi son cemaat yeri, (b) doğu görünüşü (2016)

Asma katta kadınlar mahfili bulunmaktadır. Üç adet dikme ile taşınan bu bölümün orta kısmı daireseldir. Ahşap korkulukları bulunmaktadır. Mihrap ve iki yanındaki sütunlar mermerdir. Sütunlar yıldızlı renkte boyanmış iyon başlıklı olarak bitirilmiş ve kemerle birbirine bağlanmıştır. Minberi ve vaaz kürsüsü ahşaptandır.

Şekil 3. 77. İç mekân görünümü (2016)

Şekil 3. 78. Kadınlar mahfilinden ana mekânın görünümü (2016)

Tahir Paşa Konağı (Envanter No:5)

Şükrü Çavuş Mahallesi, Köşk Sokağı'nın köşesinde bulunan tarihi bir konak olup, 1985 yılında kamulaştırıldıktan sonra halk kütüphanesi olarak kullanılmıştır. 2012 yılında Mudanya Belediyesi'ne devredilen yapı 2013 yılında müze ev olarak hizmete açılmıştır (Atak 2018).

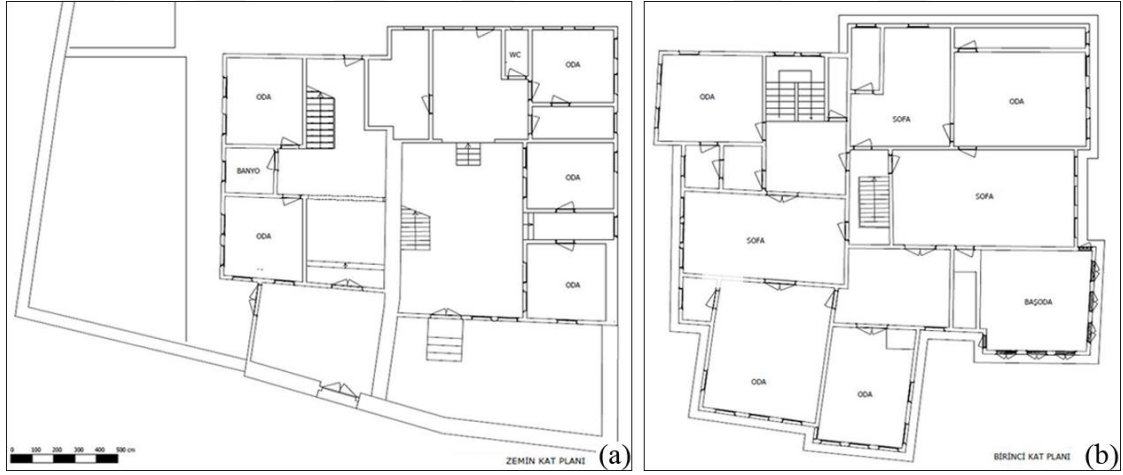
Şekil 3. 79. Tahir Paşa Konağı konumu

Eğimli bir arazide yer alan Tahir Paşa Konağı, taş temel üzerine ahşap karkas arası tuğla malzemeli dolguyla inşa edilmiştir. Cepheler sıvalıdır. Birinci katta köşe odaları çıkma yapmaktadır. Konağın başodasının kapısında 1725 (1138 H.) tarihi yazılı olduğu için binanın yapımı 18. yy.a tarihlenmektedir (Atak 2018).

Şekil 3. 80. Tahir Paşa Konağı (a) kuzey batı, (b) batı cephesi

Konak zemin ve 1 kattan oluşmaktadır. Üst kattaki başoda özgün kalem işçiliğiyle süslenmiş olup, duvarlarda iki sıralı pencereler bulunmaktadır. Üst sıra pencereler renkli camlarla bezenmiştir, duvarlar ise malakari alçı işlemelidir. Duvarlardaki panolarda geometrik şekiller ve çiçek motifleri, yüklük kapaklarında kalem işleri bulunmaktadır. Konak, zaman içinde geçirdiği onarımlarla bazı değişimlere uğramıştır (Dostoğlu 2011).

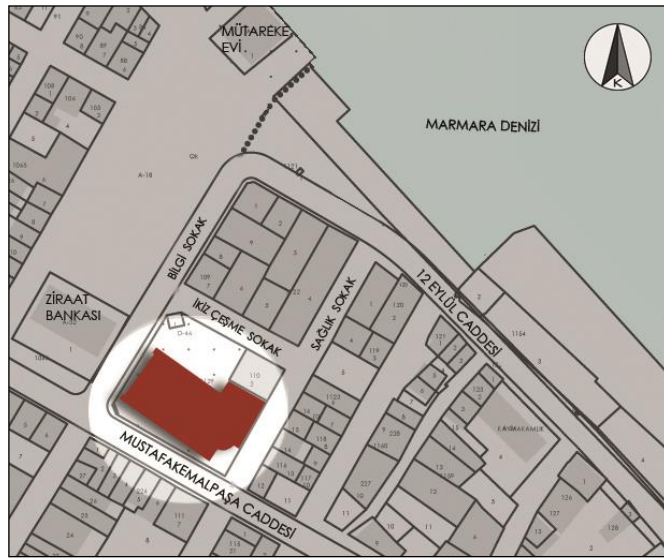
Şekil 3. 81. Tahir Paşa Konağı (a) zemin kat rölövesi, (b) birinci kat rölövesi (Evrans 2018) (rölöve, Mimar Feyza Aksoy tarafından hazırlanmıştır.)

Şekil 3. 82. Tahir Paşa Konağı (a) giriş katı (2016) , (b) başodanın kapısının üzerindeki kitabe (2016), (c) başoda tavanı (2016), (d) başoda (2016)

Uğur Mumcu Kültür Merkezi (Eski Rum Kilisesi) (Envanter No:3)

Ortodoks Kilisesi olarak inşa edilen yapı, Mustafakemalpaşa Caddesi üzerinde, Bilgi Sokak ile caddenin kesiştiği parselde yer almaktadır.

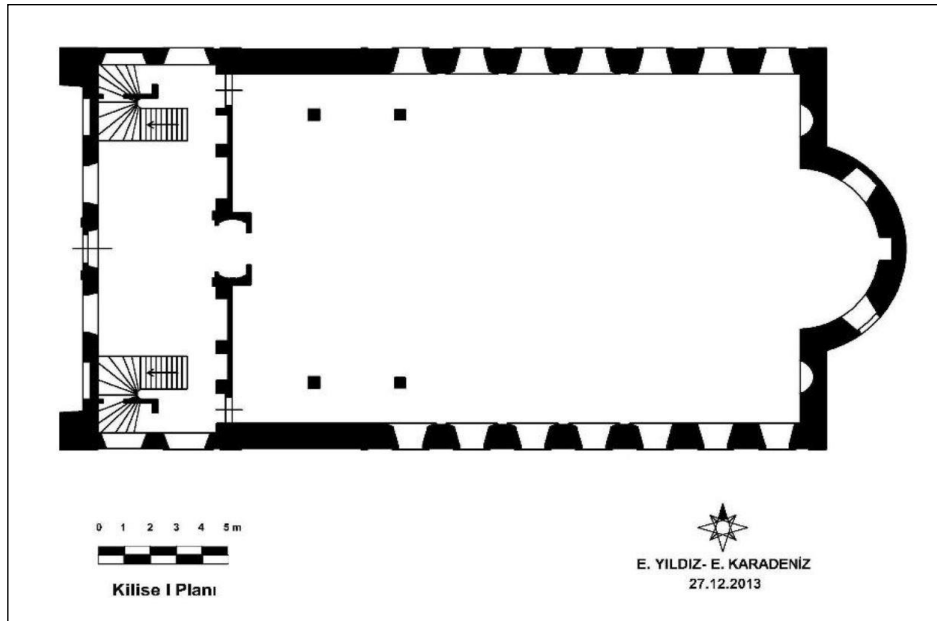

Şekil 3. 83. Uğur Mumcu Kültür Merkezi konumu

Şekil 3. 84. 1927 yılı haritasında yapının konumu (B.K.V.K.B.K. 2016)

Eski Rum kilisesinin yapım tarihiyle ilgili net bir bilgi olmamakla birlikte, kilisenin kuzey cephesinde bulunan bir pencerenin alınlığında 1834 yılında yazılmış bir kitabe mevcuttur. Kitabede; Anastasios'un oğlu Iordis'in yapım esnasında kiliseye işlenmiş taş bağışladığını ve Mudanya şehrinin ona minnettar olduğu yazılmıştır (Aydoğan 1994). Bu nedenle kitabedeki tarihin, yapım tarihini işaret ettiği düşünülmektedir.

Şekil 3. 85. Kilise planı (Yıldız 2014)

Doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlı olan yapı özgünlüğünü yitirmiştir. Yapı Rumların mübadele ile Mudanya'dan ayrılmasının ardından ibadethane özelliğini yitirmiş, 1982-1990 yılları arasında sinema olarak kullanıldıktan sonra, 1993'te restorasyonu gerçekleştirilerek Uğur Mumcu Kültür Merkezi adıyla hizmete açılmıştır (<http://www.mudanya.bel.tr>, 2015).

Şekil 3. 86. (a) (b) 1993 yılı restorasyonu kuzeybatı cephesi (B.K.V.K.B.K. 2016), (c)kuzeybatı ve güneybatı cepheleri, (d) kuzeybatı cephesi (2016)

Tahir Ağa Hamamı (Envanter No:20)

Hasan Bey Mahallesi, Hamam Sokak'ta bulunan yapı Aşağı Hamam olarak da bilinmektedir.

Şekil 3. 87. Tahir Ağa Hamamı konumu

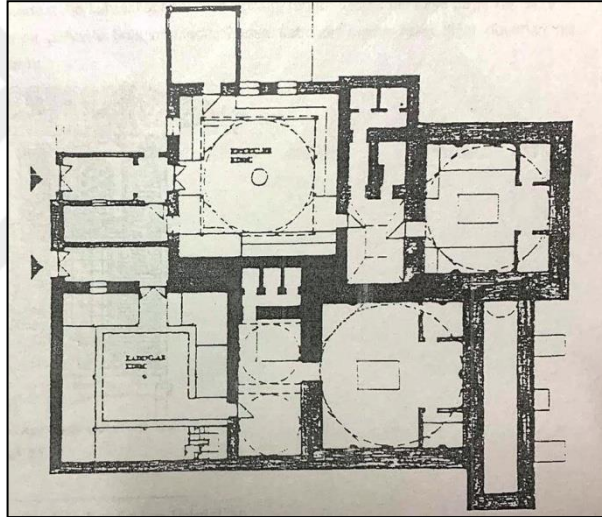
Mermer kitabesine göre Bursa Meclis Azası Tahir Ağa tarafından 1870-1871 yıllarında yaptırılmıştır. 2000'li yıllarda işlevini tamamen yitiren yapı 2013 yılında kamulaştırılmıştır. 2014 yılında restorasyonu başlamış ve 2016 yılında tamamlanmıştır. 2016 yılında Tahir Ağa Kültür Merkezi ismiyle, Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı bir Kültür Merkezi olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Bir süre bu amaçla kullanılan hamam günümüzde yeniden hamam işleviyle kullanılmak üzere düzenlenerek 2017 yılında hizmete açılmıştır.

Şekil 3. 88. Tahir Ağa Hamamı (a) güney görünüşü, (b) kuzeybatı görünüşü

Plan şeması incelendiğinde erkekler ve kadınlar kısmından oluşan çifte hamam olduğu görülmektedir. Erkekler kısmı dikdörtgen planlıdır. Bir kapıyla soyunma bölümüne geçilir. Bu mekân kare planlı ve kubbe ile örtülüdür. Buradan dikdörtgen planlı olan ılık bölüme geçilir. Sıcaklık bölümü ise kare planlıdır. Üzeri pandantif geçişli kubbe ile örtülüdür. Ortada göbek taşı bulunmaktadır (Özcan 1995).

Kadınlar kısmına da yine kare planlı bir soyunma mekânından giriş sağlanır. Bu kısım düz bir tavanla örtülüdür. Ilık erkekler bölümünde de olduğu gibi dikdörtgen planlıdır. Sıcaklık bölümü ise kare planlıdır. Üzeri pandantif geçişli kubbe ile örtülüdür. Mekânın ortasında dikdörtgen planlı bir göbek taşı yer almaktadır (Özcan 1995).

Şekil 3. 89. Plan kroki (Özcan 1995)

Hasan Fehmi Bey eşmesi (Envanter No:A-7)

Harmanlar Caddesi ile 3.Cami Sokak'ın kesişiminde yer alan çeşme Mudanya Kaymakamı Hasan Fehmi Bey'in hayratıdır.

Şekil 3. 90. Hasan Fehmi Bey eşmesi konum

Tuğladan yapılmış çeşmenin mermer yalağı ve her iki tarafında da mermer setler bulunmaktadır. Ön yüzünde tuğladan tek sıra kemer bulunmaktadır. İki yanında tuğladan sütunlar bulunur. Mermer ayna taşı bulunmaktadır. Ayrıca kitabenin Türkçesinin de yazılı olduğu ayrı bir mermer kitabesi mevcuttur. Üzerinde “Mudanya Kaymakamı Hasan Fehmi Bey'in hayrıdır. Sene H. 1311' (M. 1893) Mudanya Rotary Kulübü tarafından onarılmıştır” yazmaktadır.

Şekil 3. 91. Çeşme (a) ön görünüş, (b) Osmanlıca kitabesi, (c) yan görünüş

Kaymakamlık Binası (Eski Jandarma Binası) (Envanter No:A-24)

Mütareke Mahallesi, 12 Eylül Caddesi üzerinde yer alan yapının 1863-1868 yılları arasında yapıldığı bilinmektedir (Dostoğlu 2011).

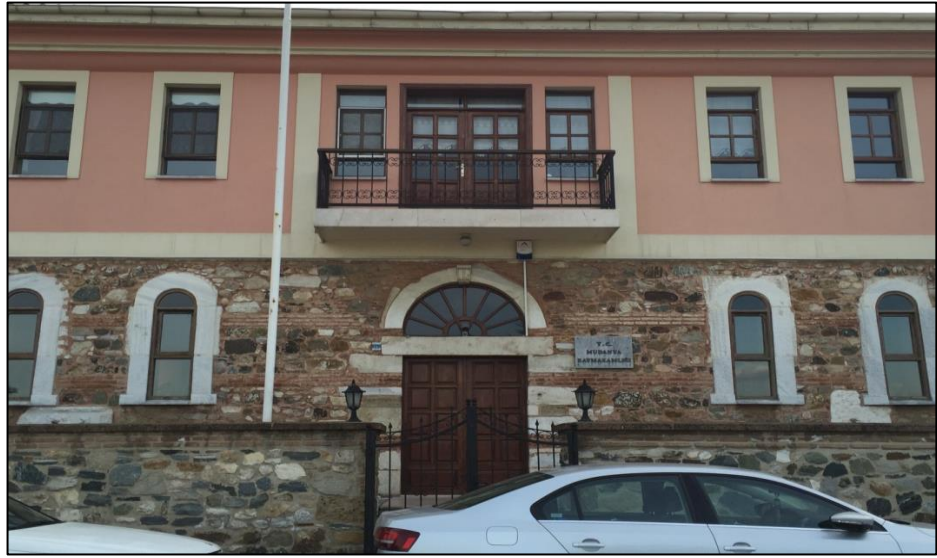

Şekil 3. 92. Kaymakamlık binası konumu

Bina yapıldığı yıllarda zemin katı cezaevi, birinci katı ise jandarma karakolu olarak kullanılmaktadır. 1986 yılına kadar jandarma binası işleviyle kullanılmaya devam etmiştir. 2000'li yılların başına kadar çeşitli amaçlarla kullanılmış, işyerleri açılmıştır (Dostoğlu 2011).

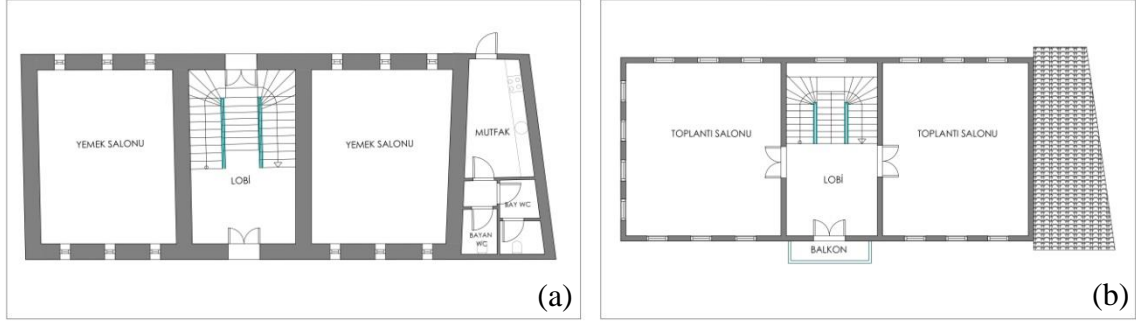
Şekil 3. 93. Kaymakamlık binası (a) Kuzeydoğu cephesi, (b) Güneydoğu cephesi

Şekil 3. 94. Kaymakamlık binası giriş cephesi (kuzeydoğu)

2001 yılında restorasyonu yapılmıştır. Öncelikle devlet konuk evi olarak kullanılmış ardından 2002 yılında Vali Fuat Avni Güven tarafından Kaymakamlık olarak

kullanılmak üzere tahsis edilmiştir (Dostoğlu 2011). Zemin kat pencereleri ve giriş kapısı kemerli olan yapı, birinci kat dikdörtgen pencerelidir. Pencereleer sövelidir. Giriş kapısı üzerinde balkon yer almaktadır. Zemin kat taş, birinci kat ise sıva üzeri boyadır.

Şekil 3. 95. (a) Zemin Kat Planı-Restorasyon (b) 1.Kat Planı-Restorasyon (B.K.V.K.B.K. Arşivinden temin edilerek çizilmiştir 2016)

Mütareke Evi (Envanter No:2)

Mudanya Mütareke Evi, 19.yy sonlarında Rus asıllı tüccar Aleksandr Gyanof tarafından bir yalı olarak yaptırılmıştır (Dostoğlu 2011).

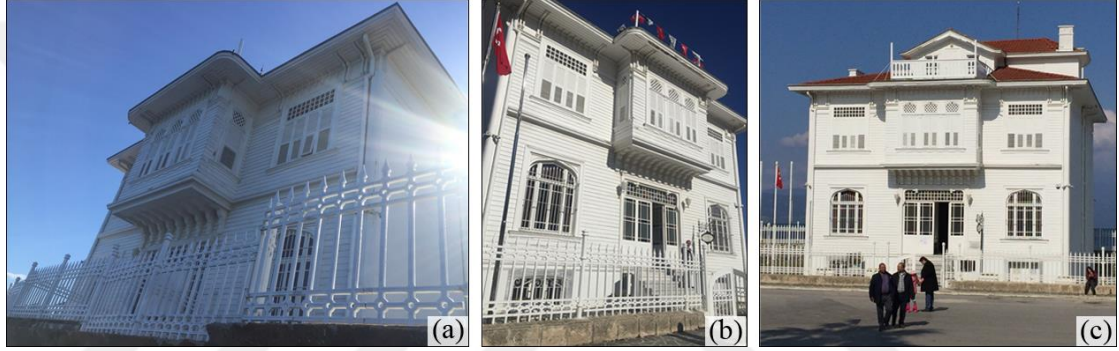

Şekil 3. 96. Mütareke evi konumu

Bodrum kat, zemin kat, normal kat ve çatı katından oluşmaktadır. 11 Eylül 1922 yılında TBMM Hükümeti ile ihtilaf devletleri arasında Türk-Yunan savaşına son veren Ateşkes

Antlaşması bu binada imzalanmıştır ve işgalci güçlere karşı siyasi anlamda kazanılan bir zaferdir. Mütareke Evi daha sonra iş adamı Mehmet Hayri İpar tarafından satın alınarak onarılmış, bitişiğindeki konutlar da kendisi tarafından satın alınarak yıkılmış ve Mütareke Evi'nin bahçesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bina içerisindeki eşyalarıyla birlikte müze olarak kullanılmak üzere Mudanya Belediyesi'ne bağışlanmıştır. Daha öncede restorasyon geçiren bina, son olarak 2013 yılında restore edilerek, 2014 yılı Ekim ayında yeniden ziyarete açılmıştır

(<http://www.mudanya.bel.tr/Mudanya-Hakkında/21/mutareke-evi-muzesi/tarihi-yapilar.html>, 2015).

Şekil 3. 97. (a) kuzeydoğu cephesi (2016), (b) (c) güneybatı cephesi (2016)

Şekil 3. 98. Mütareke binası (a) (b) iç mekân (2016)

3.2.3.3. Cumhuriyet dönemi

Mütareke (İnönü) Anıtı (Envanter No:18)

Anıt, Mütareke Evi'nin karşısındaki parkta yer almaktadır.

Şekil 3. 99. Mütareke Anıtı konum

Bu eser, Mudanya Mütarekesi'nin imzalandığı evi satın alıp, onardıktan sonra belediyeye bağışta bulunan iş adamı Mehmet Hayri İpar'ın isteği üzerine, ilk kadın heykel sanatçısı Sabiha Bengütaş tarafından hazırlanmıştır. 1938 yılında düzenlenen Atatürk ve İnönü heykel yarışmasında Sabiha Bengütaş birinci olmuştur. Bunun üzerine 3m boyunda olan tunç heykel, İtalya'da hazırlanarak 1948 yılında Mudanya'ya getirilmiştir (Dostoğlu 2011).

Heykel yüksek bir taş kaide üzerine oturtulmuştur. Heykele arkadan bakıldığında pelerini ile siyasetçi yanı tasvir edilen İnönü, önden bakıldığında ise askeri kıyafeti ve kılıcı ile askeri yönü vurgulanmıştır. Sağ elinde bulunan tomar ile 11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya Mütarekesi ve 24 Temmuz 1923'te İsviçre'de imzalanan Lozan Antlaşması'nda elde edilen siyasi başarı simgelenmektedir (Dostoğlu 2011). Taş kaide üzerinde, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün İsmet İnönü'ye başarısı karşısında ilettiği teşekkürüne ait bir yazı bulunmaktadır.

Şekil 3. 100. Mütareke Anıtı 2016 yılına ait fotoğraf

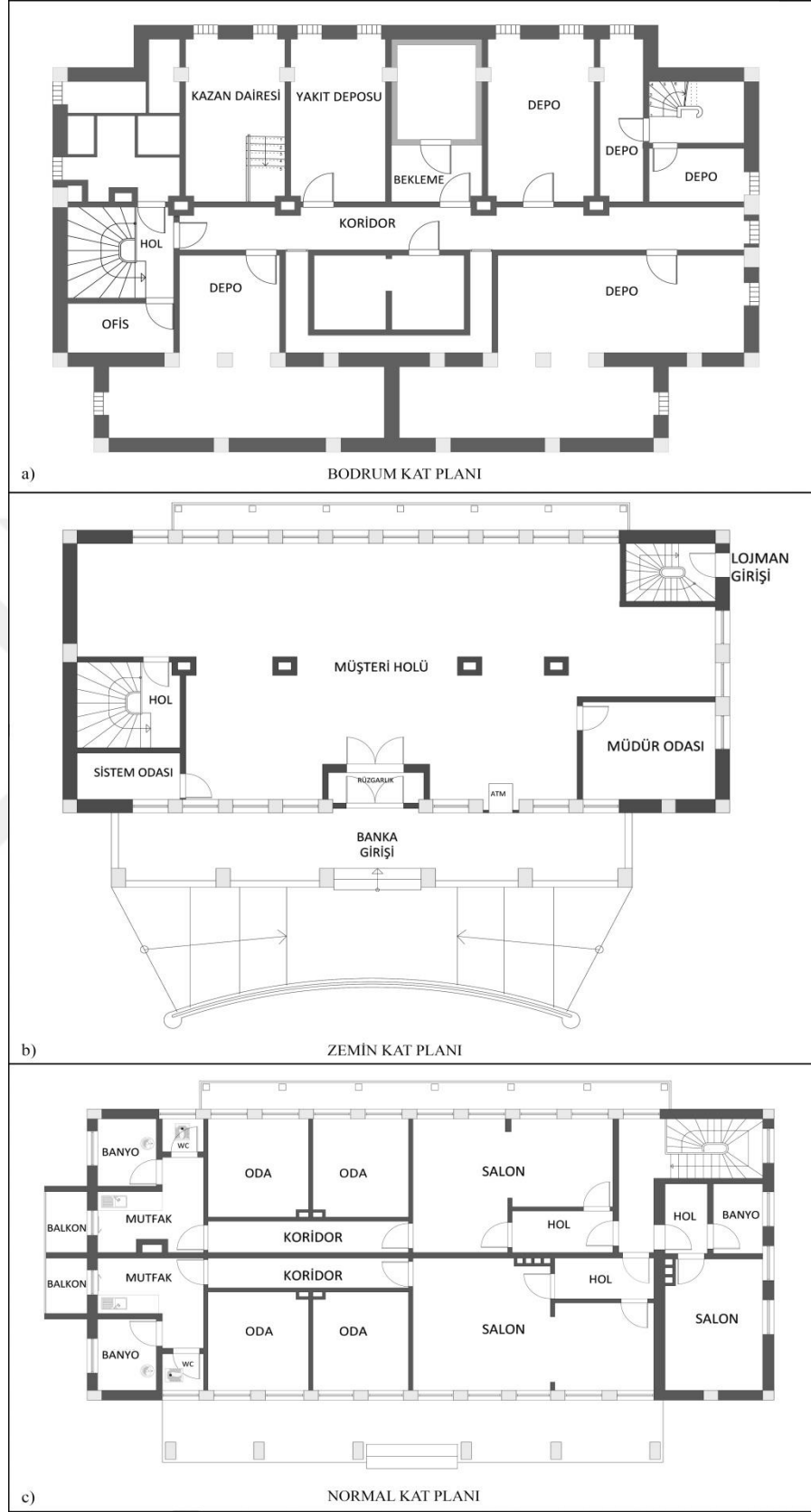
Ziraat Bankası (Envanter No:32)

Mütareke Mahallesi, Mustafakemalpaşa Caddesi üzerinde bulunan yapı 1950 yılında inşa edilmiştir (Dostoğlu 2011).

Şekil 3. 101. Ziraat Bankası konumu

Ziraat Bankası İkinci Ulusal Mimarlık Akımı ilkelerini yansıtmaktadır. Bina bodrum, zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapının giriş cephesinde altı adet kolonun taşıdığı portik bulunmaktadır (Dostoğlu 2011).

Şekil 3. 102. Ziraat Bankası a)bodrum kat, b)zemin kat, c)1.kat rölöve planları B.K.V.K.B.K.'dan temin edilerek çizimleri yapılmıştır (2016)

2016 yılında B.K.V.K.B.K.'dan elde edilen kat planlarında zemin kat bankanın müşterilerine hizmet verdiği kat olarak görülmektedir. Bodrum kat ise bankaya ait teknik birimlerin ve depoların bulunduğu bir kattır. Birinci kat banka çalışanları için tahsis edilmiş lojman olarak tasarlansa da günümüzde bireysel bankacılık hizmetlerinin gerçekleştirildiği bir kat olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3. 103. Ziraat Bankası (a) güneybatı (giriş) cephesi, (b) kuzeydoğu cephesi

Yol kotundan basamak ve rampa ile yükseltilmiştir. Geniş çatı saçakları ve kırma çatısı bulunmaktadır. Kuzey doğu cephesi İnönü heykelinin bulunduğu parka bakmaktadır.

Yeni Cami (Envanter No:1)

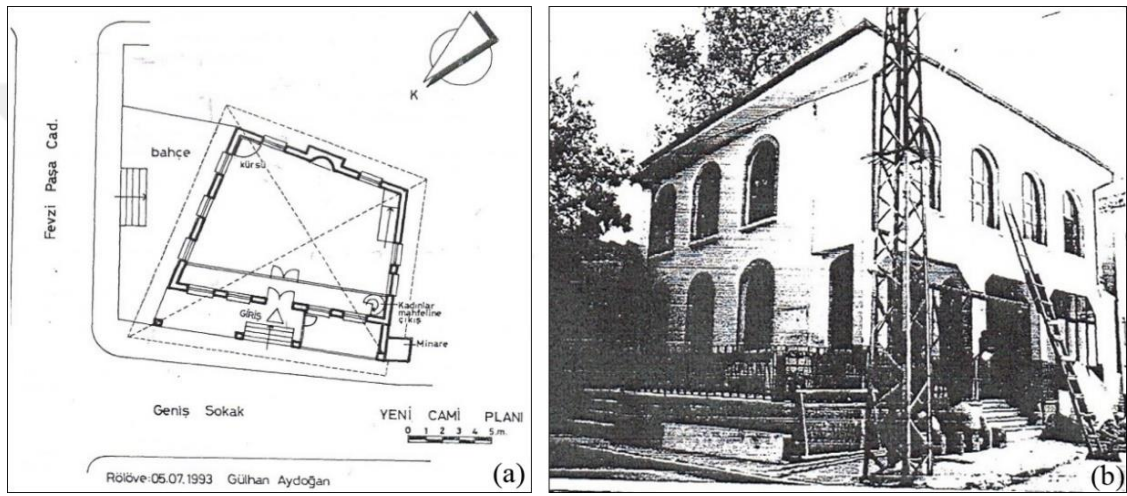
Halitpaşa Mahallesinde bulunan yapı Fevzi Paşa Caddesi'nin Geniş Sokak ile kesiştiği parselde yer almaktadır.

Şekil 3. 104. Yeni Cami konumu

Yeni Cami'nin, mübadelede Mudanya'ya gelen Girit Muhacirleri tarafından 1958 yılında yaptırıldığı bilinmektedir (Dostoğlu 2011).

Yapı dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Girişi batı cephesindedir ve 4 basamak ile camiye ulaşılmaktadır. Tek şerefeli minaresi bulunmaktadır. Cami zaman içinde birçok değişim geçirmiştir. Günümüzde betonarme olarak yapılmıştır. Özgünlüğünü ne yazık ki yitiren caminin dış cephesi sonradan beyaz ve yeşil renkli mozaikle kaplanmıştır.

Şekil 3. 105. Yeni Cami (a) plan, (b) 1994 yılı güneydoğu cephesi (Aydoğan 1994)

Şekil 3. 106. Yeni Cami (a) kuzeybatı cephesi, (b) güneydoğu cephesi (2016)

Cami mihrabı mavi renkli seramik, alçı işleri ve boyamalarla süslenmiştir. Yapının doğu köşesinde ahşap basamaklarla ulaşılan vaaz kürsüsü yer almaktadır. Minberi ahşaptır. Kadınlar mahfili bulunmaktadır.

Şekil 3. 107. Yeni Cami iç mekân

Yapı pek çok onarım geçirmiştir ve büyük değişikliklere uğramıştır. Aydoğan (1994) rölöve çizim ve fotoğrafları incelendiğinde, yapının bahçe içinde olduğu ve Fevzi Paşa Caddesi'nden birkaç basamakla camiye ulaşıldığı görülmüştür. Ancak günümüzde yapı kaldırıma bitişik olarak düzenlenmiştir. Yine Aydoğan'ın (1994) fotoğraflarında kuzeydoğu cephesi pencere düzeninin tamamının kemerli olduğu görülürken, günümüzde üstte bulunan pencereler kemerli, alttakiler ise dörtgen olarak düzenlenmiştir. Ayrıca kuzeybatı cephesinin Fevzipaşa Caddesi yönünde büyütüldüğü fark edilmektedir.

Tekke-i Cedid Cami (Envanter No:11)

Cami, İpar Caddesi üzerinde Eski Su Sokak'ın başlangıcında yer almaktadır. Camiye ait kitabeden 1677 yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır.

Şekil 3. 108. Tekke-i Cedid Cami konumu

1975 yılında cami yıkılarak günümüzdeki betonarme cami inşa edilmiştir. Ne yazık ki sonradan betonarme olarak inşa edilen bu camide özgünlükten söz edebilmek mümkün değildir.

Şekil 3. 109. Güney cephesi (2016)

4. BULGULAR: ÇALIŞMA BÖLGESİNİN TANIMI ve MEVCUT DURUMUNUN İRDELENMESİ

Çalışma alanı olarak belirlenen Mudanya Kentsel Sit Alanı, yaklaşık 195 000 m² yüz ölçümüne sahip, kıyı şeridi boyunca uzanan bir alandır. Konumu, fiziksel özellikleri, tarihsel değeri, yapısal çeşitliliği, nitelikli geleneksel konutların bölgede yer alması, Osmanlı ve Rum kültürünün özelliklerini yansıtan tarihi kentsel peyzaj alanı olması bölge seçiminde etkili olmuştur. Çalışma alanı içerisinde B.K.V.K.B.K tarafından tescillenen S.M.Ö. yapılar ve 20 adet anıtsal yapı bulunmaktadır. Bu yapılar içerisinde 2 adet hamam, 6 adet cami, 1 adet kilise, 2 adet çeşme, 2 adet kamu binası, 1 adet türbe ve anıt olarak tescillenmiş konaklar bulunmaktadır. Mudanya kentsel sit alanının Mudanya merkez mahalleleri sınırlarındaki konumu aşağıda ifade edilmiştir.

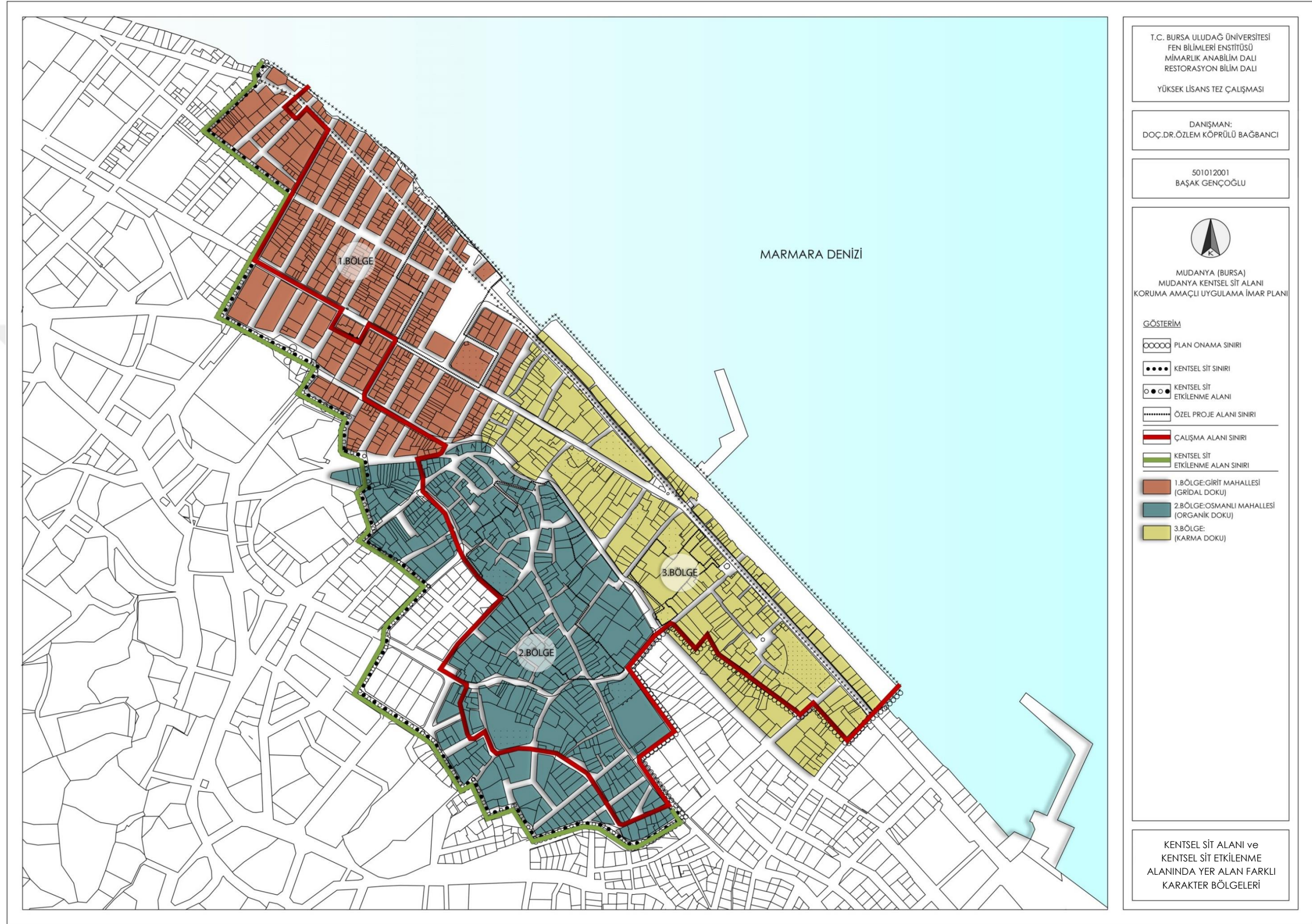

Şekil 4. 1. Mudanya kentsel sit alanının merkez mahaller kapsamında sınırlar (Mudanya Belediyesi Netgis Sistemi 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.)

Şekil 4. 2. Mudanya kentsel sit alanı sınırları (Google Earth 2019 uydu görüntüsü düzenlenerek oluşturulmuştur.)

Kentsel sit alanı incelendiğinde, çalışma alanının üç farklı karakter bölgesinden oluştuğu görülmektedir (Şekil 4.3. Kentsel sit alanı ve kentsel sit etkilenme alanında yer alan farklı karakter bölgeleri). Bahsi geçen üç farklı bölgeden birincisi, mübadele öncesi Rumların yaşadıkları, mübadele sonrası (1923-1926 yılları arasında) ise Girit ve Yan-ya'dan gelen göçmenlerin yerleştiği bölgedir. Bu nedenle isminin “Girit Mahallesi” olarak anıldığı düşünülmektedir. İkincisi; Osmanlı, Türk veya Yerli Mahallesi olarak adlandırılan organik düzenli sokak ve yapı adalarından oluşan bölgedir. Pek çok kaynakta ismi Osmanlı Mahallesi olarak yer almaktadır. Üçüncüsü ise; birinci ve ikinci bölgenin özelliklerini karma olarak taşımaktadır.

Şekil 4. 3. Kentsel sit alanı ve kentsel sit etkilenme alanında yer alan farklı karakter bölgeleri

Birinci bölge, denize paralel olarak uzanan, düz bir alana yayılmış, ızgara plan şemasına sahip olan yerleşimdir. Rum Mahallesi ya da Girit Mahallesi olarak bilinmektedir. Üç adet ana caddeyi dik kesen dar sokaklar arasında oluşan dikdörtgen yapı adalarında bitişik düzende yapılaşma mevcuttur (Özsüle 2005).

Şekil 4. 4. Birinci bölge (gridal doku)

Girit Mahallesi'nde tüm sokaklar denize açılmaktadır. Genellikle konutlardan oluşan bu yapı adalarında bazı yapıların zemin katları ticaret işleviyle kullanılmaktadır. Izgara planlı olan bu yerleşimde tüm sokakların denize açılması sayesinde poyrazla birlikte deniz havası iç kesimlere kadar ulaşmaktadır. Aynı zamanda tüm sokaklardan ve konutlardan olabildiğince deniz manzarasından faydalanılmaktadır.

Bitişik düzendeki yapılara doğrudan sokaktan girilmektedir. Bazı yapıların sokaklardan fark edilmeyen arka bahçeleri bulunmaktadır. Bahçeler yapıların arka kısımlarında yer aldığından sokak cephesinden yüksek bahçe duvarları görülmemektedir (Özsüle 2005). Bölgedeki geleneksel konutlar ahşap karkas ve yığma yapım sisteminde inşa edilmiştir. Betonarme yapım sistemine sahip yeni yapılar da mevcuttur (Aydoğan, 1994).

GRİDAL DOKUDA "YAPI-SOKAK BAHÇE İLİŞKİSİ"				
BAHÇESİZ YAPILAR	BAHÇELİ YAPILAR			
SOKAKTAN GİRİLEN YAPILAR	SOKAKTAN GİRİLEN YAPILAR	BAHÇEDEN GİRİLEN YAPILAR	BAHÇE ve SOKAKTAN GİRİLEN YAPILAR	BAHÇEDEN GİRİLEN YAPILAR
	BİTİŞİK NİZAM		AYRIK NİZAM	

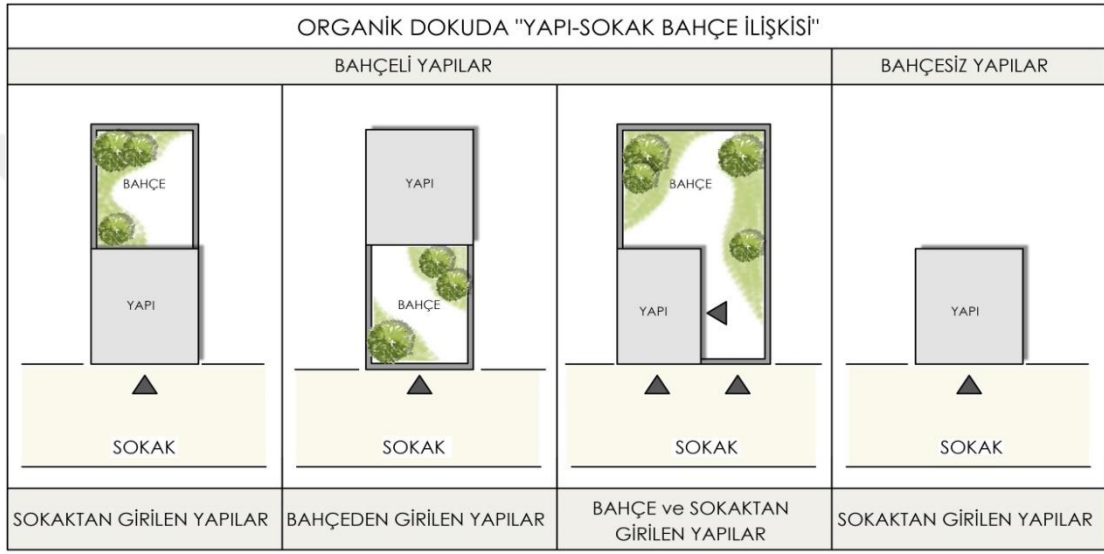
Şekil 4. 5. Gridal dokuda yer alan konutlarda yapı-sokak-bahçe ilişkisi (Özsüle 2005 esas alınarak yeniden düzenlenmiştir.)

İkinci bölge, gridal dokudan oldukça farklı bir biçimleniş göstermektedir. Osmanlıların Mudanya'da hâkimiyet kurmalarıyla başlayan bu yapılaşma sürecinde geleneksel Türk Evi karakterinde yapılar oluşturulmuştur. Yerleşim alanı topografik açıdan da Girit Mahallesi'nden farklıdır. Düz ve deniz kıyısında kurulan Girit Mahallesi'nin aksine, eğimli ve denizden daha uzak iç kısımlarda kurulmuş bir yerleşim alanı olmuştur.

Şekil 4. 6. İkinci bölge (organik doku)

İkinci bölge de genellikle konut alanlarından oluşmaktadır. Binaya giriş, bahçe ve sokak ilişkileri incelendiğinde yapıları bahçeleri olan ve olmayan olarak sınıflandırabiliriz. Bahçeli yapılar incelendiğinde, arka bahçesi bulunan yapılara sokaktan girildiği tespit edilmiştir. Yapı içerisinden de bahçeye ulaşım sağlanmaktadır. Bahçeleri sokağa açılan yapılara girişler bahçe içerisinde sağlanmaktadır. Hem bahçeden hem de direk sokaktan yapıya girişi olan örneklere de rastlanmıştır. Bahçesi olmayan yapılarda ise yapıya giriş sokak üzerindedir.

Şekil 4. 7. Organik dokuda yer alan konutlarda yapı-sokak-bahçe ilişkisi (Çağlarım 1994 esas alınarak yeniden düzenlenmiştir)

Üçüncü bölge ise; birinci ve ikinci bölgenin özelliklerini karma olarak taşımaktadır. Girit Mahallesi'ne yakın olan kuzeydoğu kısımlar Rum yerleşimi özelliklerini yansıtırken güneybatı kısımlar Türk yerleşimi özelliklerini taşımaktadır.

Örneğin Rum kısmına yakın yapılarda bahçeler daha küçükken, bölgenin güneydoğusunda bahçelerin büyüdüğü görülmektedir. İlk iki bölgeyi yoğunluklu olarak konutlar oluştururken üçüncü bölgeyi ise, belediye, kaymakamlık, jandarma gibi kamu yapıları ve alışveriş- ticaret yapıları, yeme-içme mekânları gibi alanın merkezini oluşturur nitelikteki yapılar meydana getirmektedir. Sahil şeridinde yer alan üçüncü bölge eğimli olmayan topografyaya sahiptir (Özsüle 2005).

Şekil 4. 8. Üçüncü bölge (karma doku)

Birbirine bu kadar yakın ve küçük bir alanda, bölgenin fiziksel olarak farklılık göstermesi, mahalle sakinlerinin etnik ve sosyo-ekonomik yapıları, yaşam biçimleri, tarihsel süreç, topografya, iklimsel özellikler ve manzara gibi pek çok etmene bağlı olmasıyla açıklanabilir.

4.1. Çalışma Bölgesinin Fiziksel Analizleri

Bölgeye ait mevcut durumun belirlenmesi, nitel ve nicel gözlemler yapılarak bu verilerin analitik olarak değerlendirilebilmesi için kentsel sit alanı ve kentsel sit alanı etkileme geçiş bölgesindeki tüm yapılar incelenmiştir. Bu analizler sonucunda elde edilen veriler, sayısal değerlere dökülerek grafik çalışması üzerinden ifade edilmiştir.

4.1.1. Akslar ve kamusal boşluklar

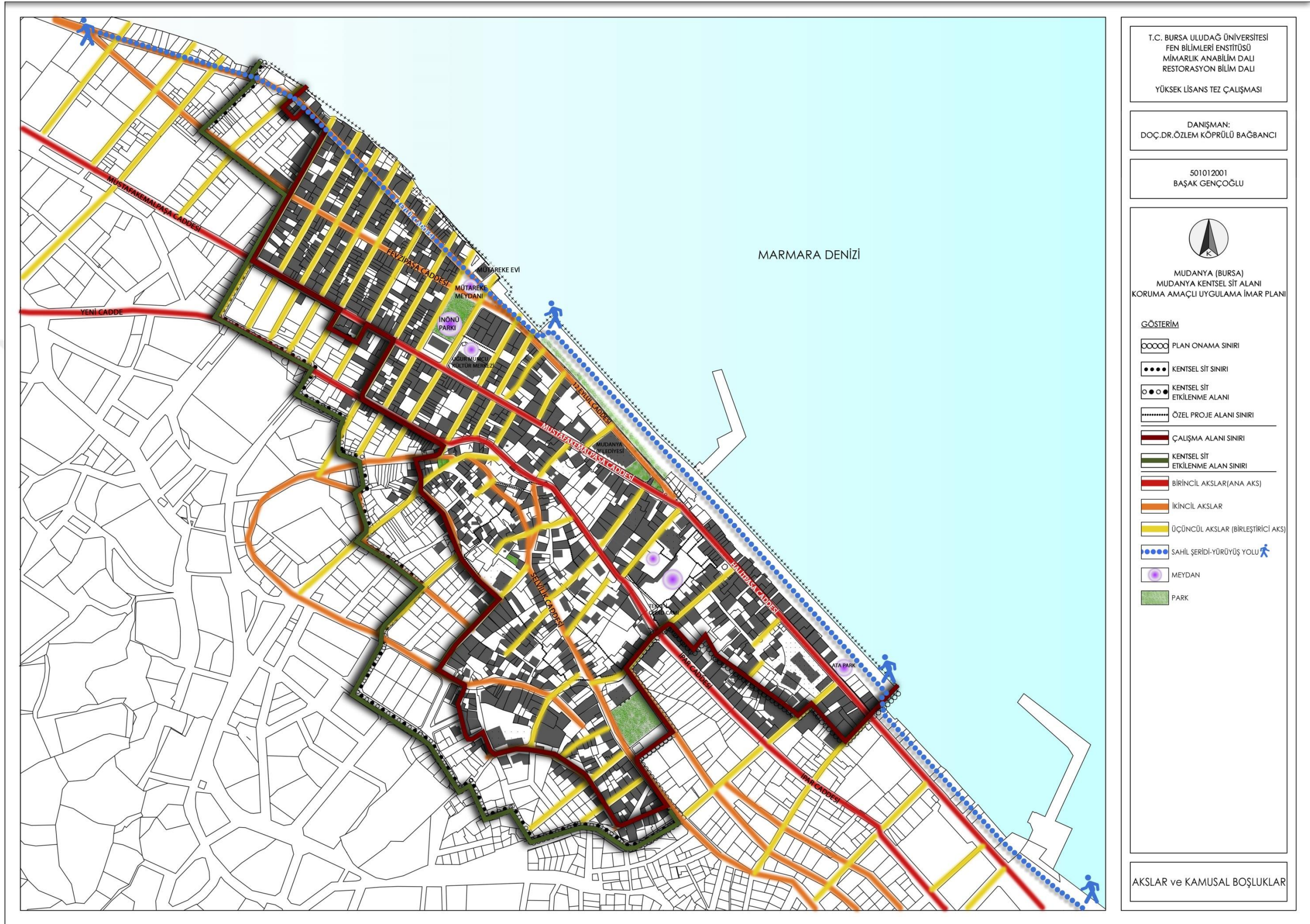
Çalışma alanındaki yollar incelendiğinde Mudanya'ya gidiş-geliş ulaşımını tek yönlü araç trafiğiyle sağlayan birer ana aksın mevcut olduğu görülmektedir. Bursa Asfaltı Caddesi'nden gelen araçlar Halitpaşa Caddesi'ni kullandıktan sonra Mustafakemalpaşa

Caddesi ile merkeze ulaşmaktadır. Bu cadde Mudanya Belediyesi önünden ikiye ayrılarak 12 Eylül Caddesi ismiyle sahile paralel bir şekilde devam etmektedir. Mudanya'nın Yunan işgalinden kurtuluş tarihi olan 12 Eylül ismi caddeye verilmiştir. Günün belli saatlerinde cadde trafiğe kapatılarak yayalaştırılmaktadır. 12 Eylül Caddesi Mütareke Meydanı'na ulaşmaktadır. Caddenin meydandan Girit Mahallesi'ne ulaşan kısmı Jandarma Komutanlığı'na kadar trafiğe kapalıdır. 2018 yılında tamamlanan sahil şeridi düzenlemesiyle birlikte Mudanya ana iskelesinden başlayan yürüyüş aksı Girit Mahallesi'ndeki geleneksel konutların bulunduğu sokaklara kadar ulaşmaktadır. Merkeze gidiş yönündeki ana aks Mustafakemalpaşa Caddesi iken, dönüş için kullanılan ana aks İpar Caddesi'dir.

Birinci ve üçüncü bölge olarak adlandırılan karakter bölgelerinde çıkmaz sokaklar bulunmazken, ikinci bölgede çıkmaz sokaklara rastlanmaktadır.

Kentsel sit alanındaki meydanlar ve açık alanlar incelendiğinde Mütareke Evi'nin bulunduğu ana meydandan bahsedebiliriz. Bu meydan önemli günlerde ve festivallerde etkin olarak kullanılmaktadır. Uğur Mumcu kültür Merkezi ve Tekke-i Cedid Cami önünde de küçük çapta meydanlar yer almaktadır. 2018 yılının sonlarına doğru yapımı tamamlanan Ata Park ismi verilen küçük meydana Mustafa Kemal Atatürk'ün yüz görselinin yansıtıldığı bir anıt bulunmaktadır. Anıtın tabanını ise Türk Bayrağı oluşturmaktadır.

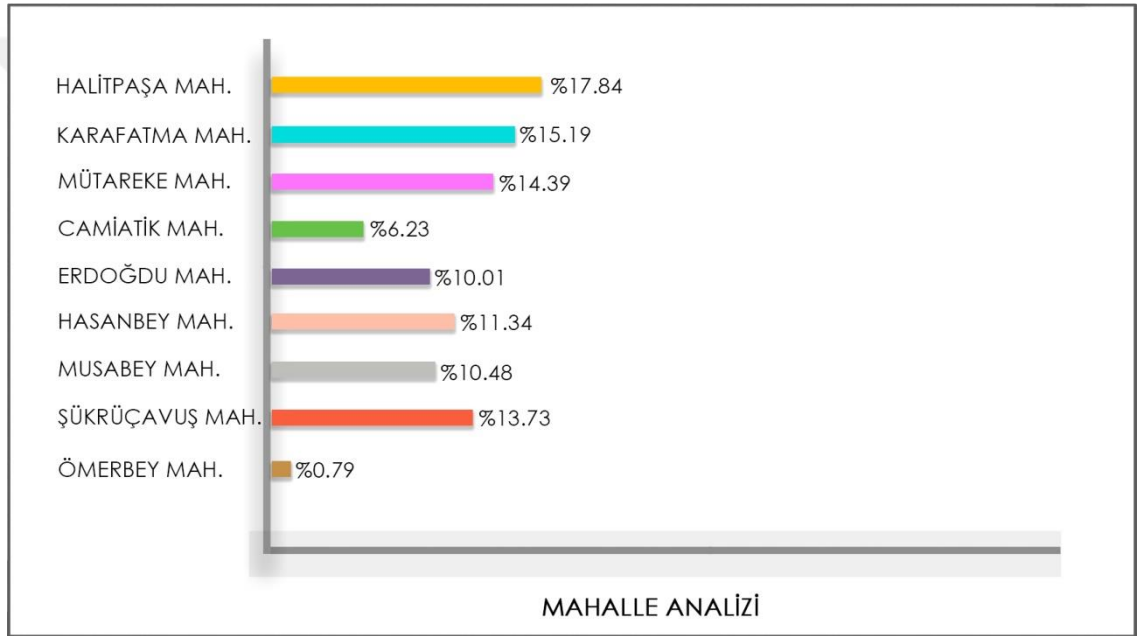
Çalışma alanında düzenli bir yeşil alandan bahsetmek pek mümkün değildir. Ancak İsmet İnönü heykelinin bulunduğu ve belediye binasının yanında yer alan, kent mobilyalarının ve dinlenme alanlarının bulunduğu parklar mevcuttur (Şekil 4.9).

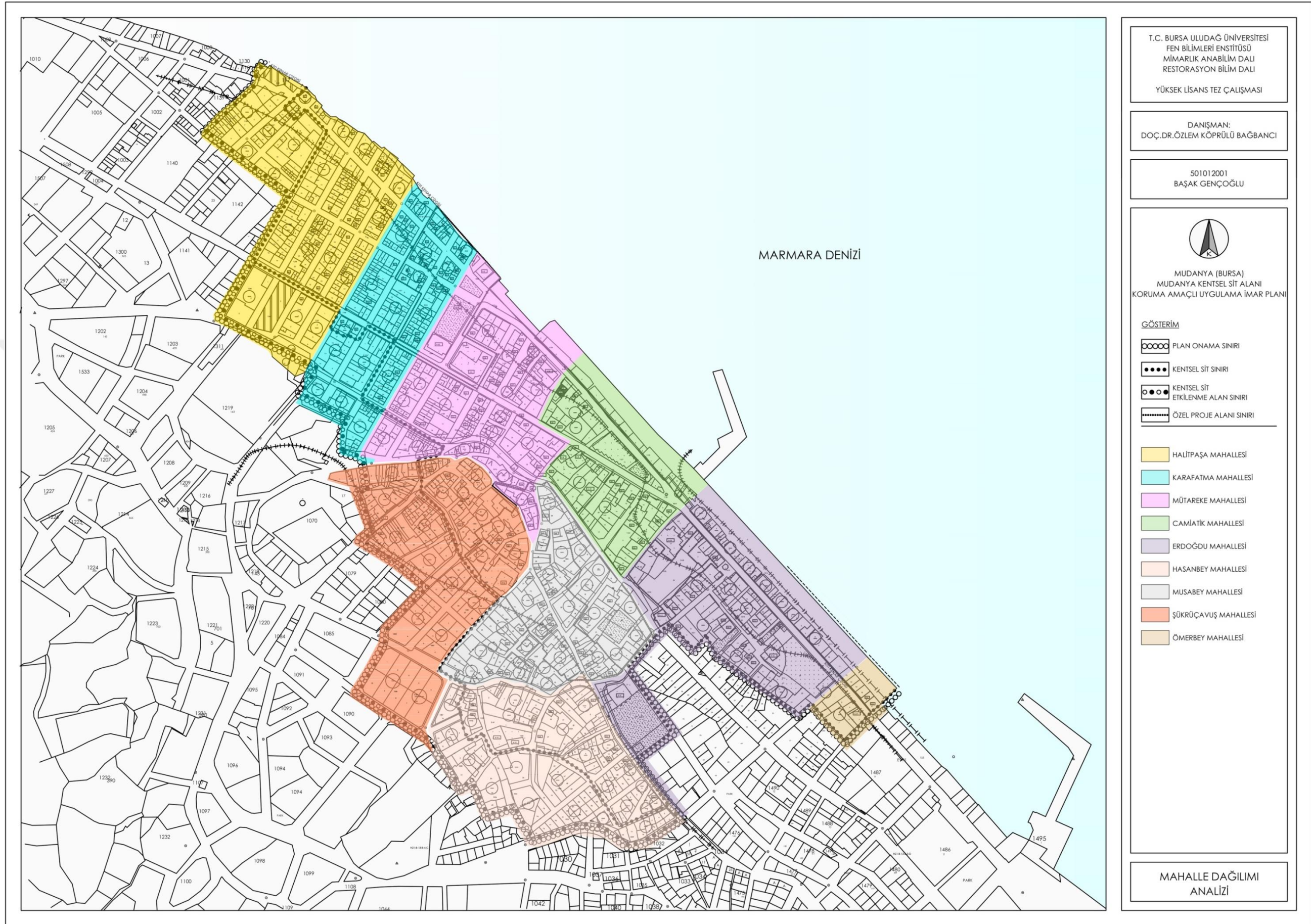
Şekil 4. 9. Akslar ve kamusal boşluklar analizi

4.1.2. Mahalle dağılımı analizi

Mudanya Kentsel Sit Alanı dokuz mahalleyi kapsamaktadır (Şekil 4.11. Mahalle dağılım analizi). Çalışma alanındaki yapıların %17.84'ü Halitpaşa Mahallesi'nde, %15.19'u Karafatma Mahallesi'nde, % 14.39'u Mütareke Mahallesi'nde, %6.23'ü Camiatik Mahallesi'nde, %10.01'i Erdoğan Mahallesi'nde, %11.34'ü Hasanbey Mahallesi'nde, %10.48'i Musabey Mahallesi'nde, %13.73'ü Şükrüçavuş Mahallesi'nde, %0.79'u ise Ömerbey Mahallesi'nde yer almaktadır. Eski Girit Mahallesi olarak bilinen bölge günümüzde Halitpaşa ve Karafatma Mahalleleri sınırlarında yer almaktadır.

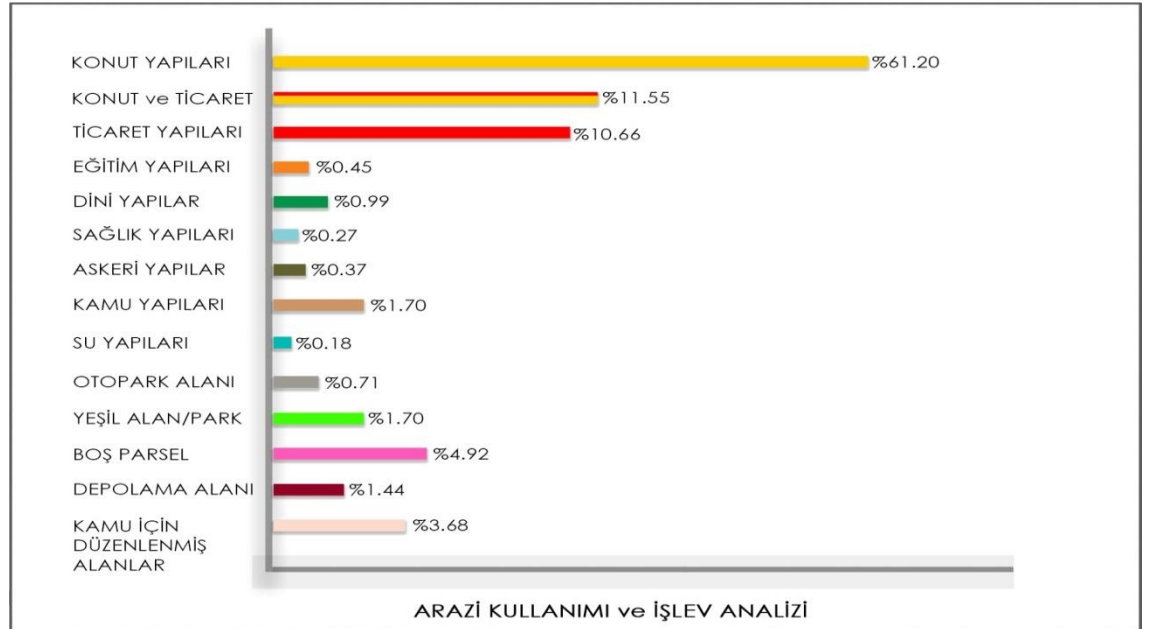
Şekil 4. 10. Mahalle dağılım analizi grafiği

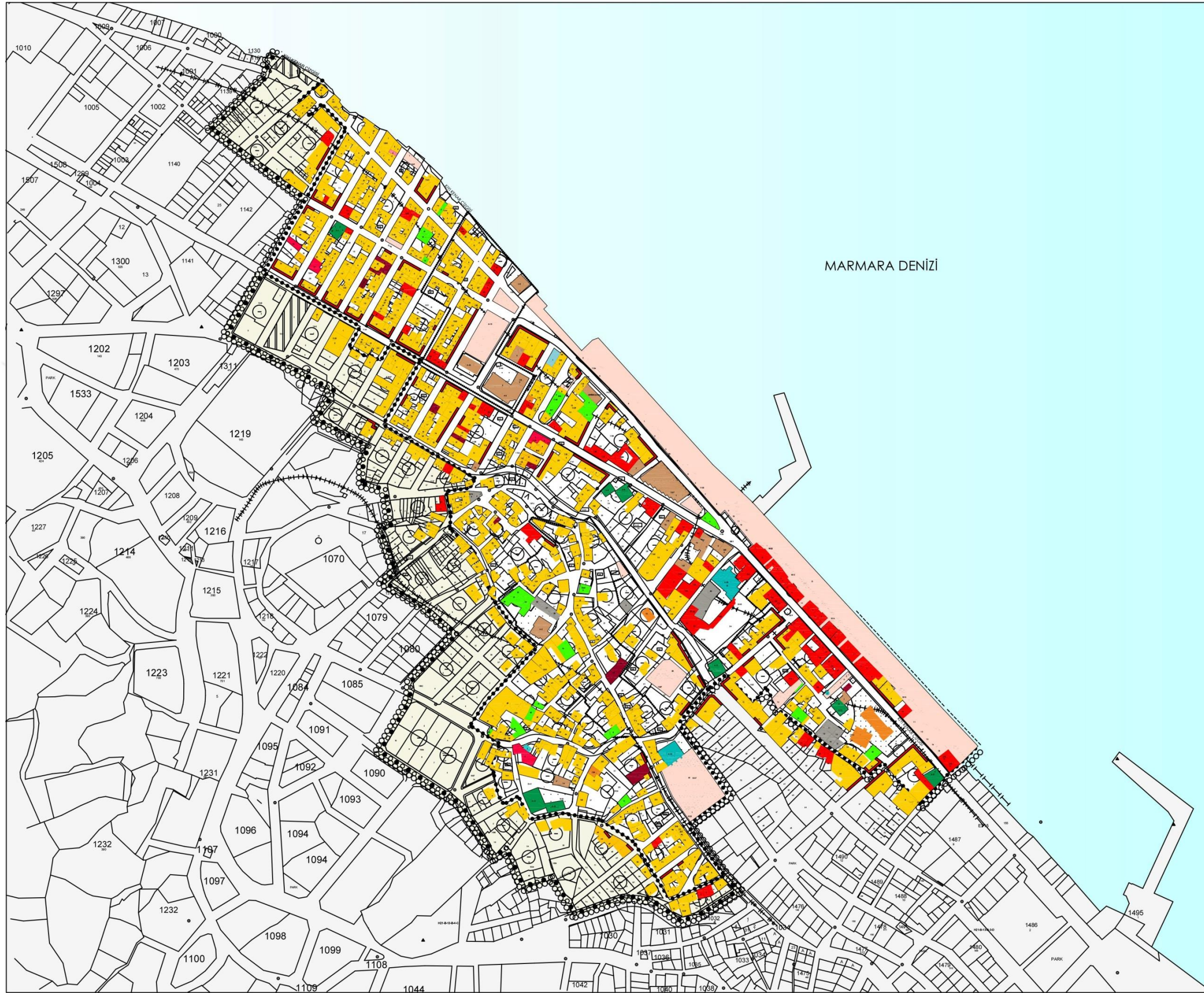
Şekil 4. 11. Mahalle dağılım analizi

4.1.3. Arazi kullanım ve işlev analizi

Mudanya kentsel sit alanı için hazırlanan envanter çalışmasında parsellerin hangi işlevle değerlendirildikleri incelenmiştir (Şekil 4.13. Arazi kullanım ve işlev analizi). Alanda bulunan yapıların %61.20'si sadece konut olarak kullanılmaktadır. Yapıların %11.55'i ise yine konut kullanımlı ancak zemin katları ticaret amacıyla işlevlendirilmiş yapılardır. Bölgenin tamamında yaygın olan konut işlevi, özellikle Girit Mahallesi olarak adlandırılan bölgede daha yoğun olarak gözlemlenmiştir. Yine bu bölgede yapı adalarının ana caddeye bakan kısımlarında bulunan konutların zemin katlarında dükkânlar yer almaktadır. Bu dükkânlar küçük esnaf dükkânlarından oluşmaktadır. Bölgedeki yapıların % 10.66'sını sadece ticaret işlevi olan yapılar oluşturmaktadır. Bu yapılar yoğunluklu olarak sahil şeridinde yer alan balık restoranları, kafe ve çay bahçeleridir. Yapı stoğunun %0.45'ini eğitim yapıları, %0.99'unu dini yapılar, %0.27'sini sağlık yapıları, %0.37'sini askeri yapılar, %1.70'ini kamu yapıları, %0.18'ini su yapıları (çeşme ve hamamlar), %0.71'ini otopark alanları, %1.70'ini park alanları/yeşil alanlar, %1.44'ünü depolama alanları, %3.68'ini kamu için düzenlenmiş alanlar, %4.92'lik kısmını ise boş/yıkılmış yapı parselleri oluşturulmaktadır.

Şekil 4. 12. Arazi kullanımını ve işlev analizi grafiği

T.C. BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

DANIŞMAN:
DOÇ.DR.ÖZLEM KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

501012001
BAŞAK GENÇOĞLU

MUDANYA (BURSA)
MUDANYA KENTSEL SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI

GÖSTERİM

- ○ ○ ○ ○ PLAN ONAMA SINIRI
- ● ● ● ● KENTSEL SİT SINIRI
- ● ● ● ● KENTSEL SİT ETKİLENME ALAN SINIRI
- ○ ○ ○ ○ ÖZEL PROJE ALANI SINIRI
- KENTSEL SİT ETKİLENME ALANI

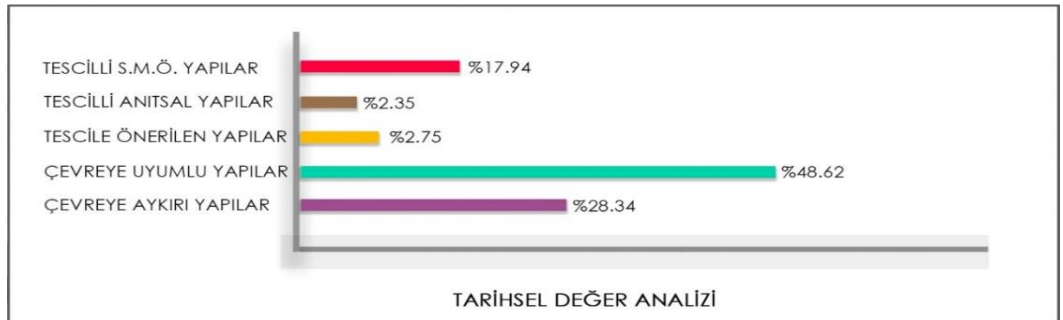
- KONUT
- KONUT+TİCARET
- TİCARET YAPILARI
- EĞİTİM YAPILARI
- DİNİ YAPILAR
- SAĞLIK YAPILARI
- KAMU YAPILARI
- SU YAPILARI
- OTOPARK
- YEŞİL ALAN / PARK
- DEPOLAMA ALANLARI
- KAMU İÇİN DÜZENLENMİŞ ALAN

ARAZİ KULLANIMI ve
İŞLEV ANALİZİ

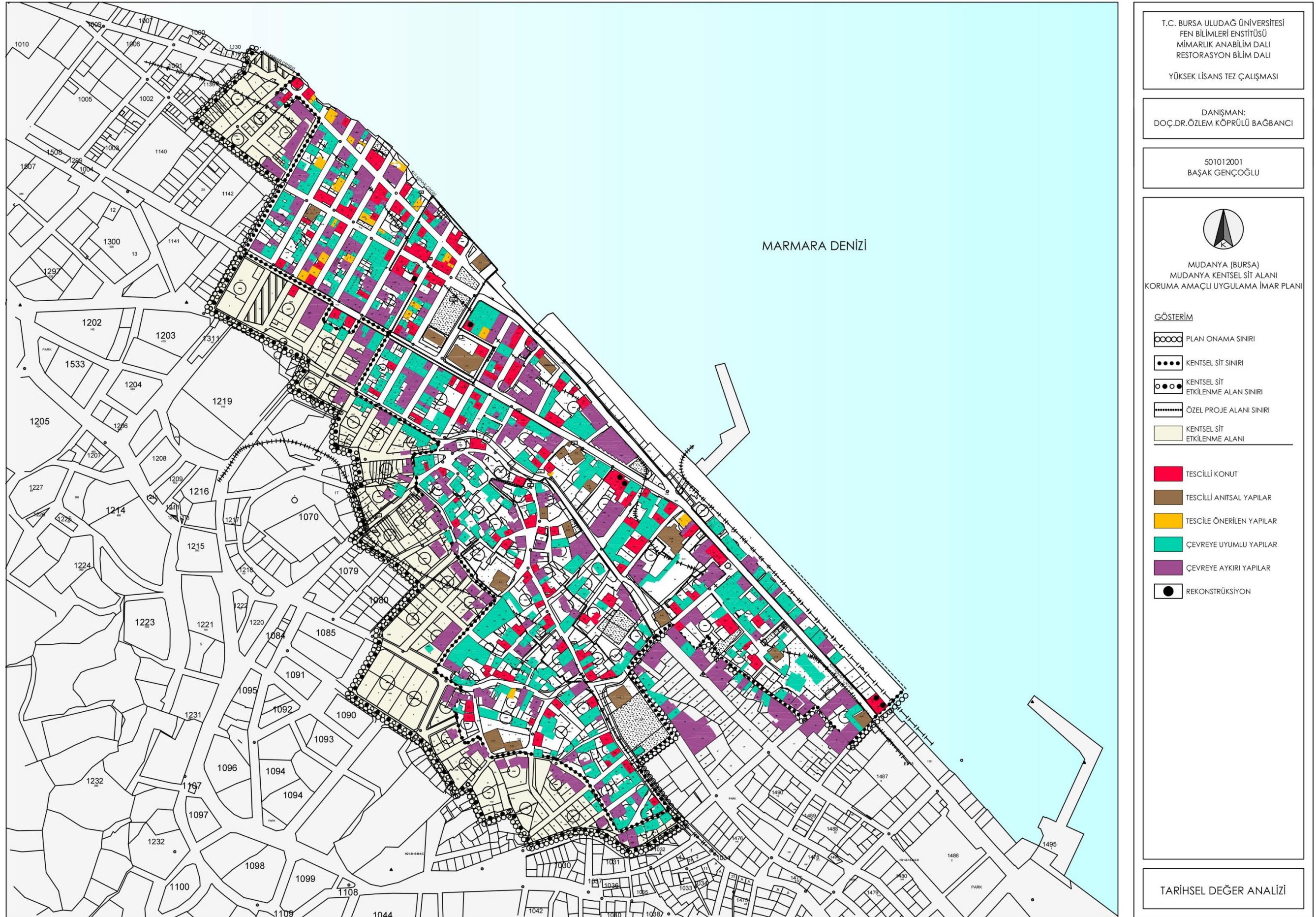
Şekil 4. 13. Arazi kullanımı ve işlev analizi

4.1.4. Tarihsel değer analizi

Çalışma alanı içerisinde bulunan geleneksel yapılar ve yeni yapıların tamamı incelenmiş olup, tescilli olan S.M.Ö yapılar ve anıtlar yapılar belirtilmiştir. Bölgedeki yeni yapıların dokuyla olan fiziksel uyumları, yükseklikleri, cephe özellikleri, yapım sistemi gibi fiziksel özellikleri esas alınarak tarihi dokuyla olan uyumu, “evreyle uyumlu ya da “evreyle uyumsuz” olarak belirtilmiştir. Ayrıca S.M.Ö. yapılarla aynı dönemlerde yapılmış, mimari özellikleri bakımından tescilli yapılarla benzer özellikler taşıyan nitelikli yapılar da “tescile önerilen yapılar” olarak belirtilmiştir (şekil 4.15. Tarihsel değer analizi). Kentsel sit alanındaki yapıların %17.94’ünün B.K.V.K.B.K. tarafından tescilli SMÖ yapı, %2.35’inin ise tescilli anıtsal yapılar olarak belirlendiği tespit edilmiştir. Tescilli yapılar Girit Mahallesi olarak adlandırılan bölgenin özellikle sahil kesimine yakın kısımlarda yoğun olmakla birlikte, i kısımlardaki yapı adalarında da benzer yoğunlukta mevcut olduğu tespit edilmiştir. Kentsel sit alanında yapılan incelemede bazı yapıların çevresindeki tescilli yapılar kadar nitelikli özelliklerinin olduğu tespit edilmiş ve tescile önerilmiştir. Bu yapılar %2.75’lik dilimde yer almaktadır. Bölgede tescilli olmayan ancak kat adedi, yapı malzemesi, gabarisi veya mimari dili bakımından tarihi çevreyle uyumlu olan yapılar %48.62’lik bir dilimde yer almaktadır. Çevreyle uyumsuz, mimari dokuya uyum sağlamayan yapılar ise %28.34 olarak tespit edilmiştir. Bu yapılar özellikle gabari, kat adedi, malzeme seçimi ve mimari dil bakımından uyumsuz olarak nitelendirilmiştir. Tescilli yapıların bulunduğu yapı adalarında ve sahil kesiminde bile sıkça rastlanan uyumsuz yapılar özellikle kentsel sit alanı etkileme geçiş bölgesinde yoğunlukla bulunmaktadır. Kentsel sit alanının sınırlandığı bölümlerde bir tampon bölgenin olmaması sebebiyle özellikle yapıların boyutları ve gabariyle ilgili uyumsuzluklar gözlenmektedir.

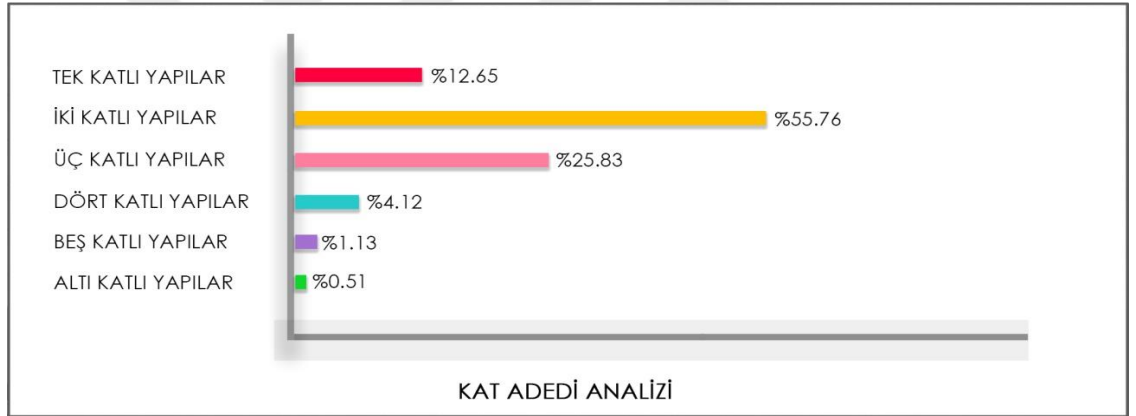
şekil 4. 14. Tarihsel değer analizi grafiği

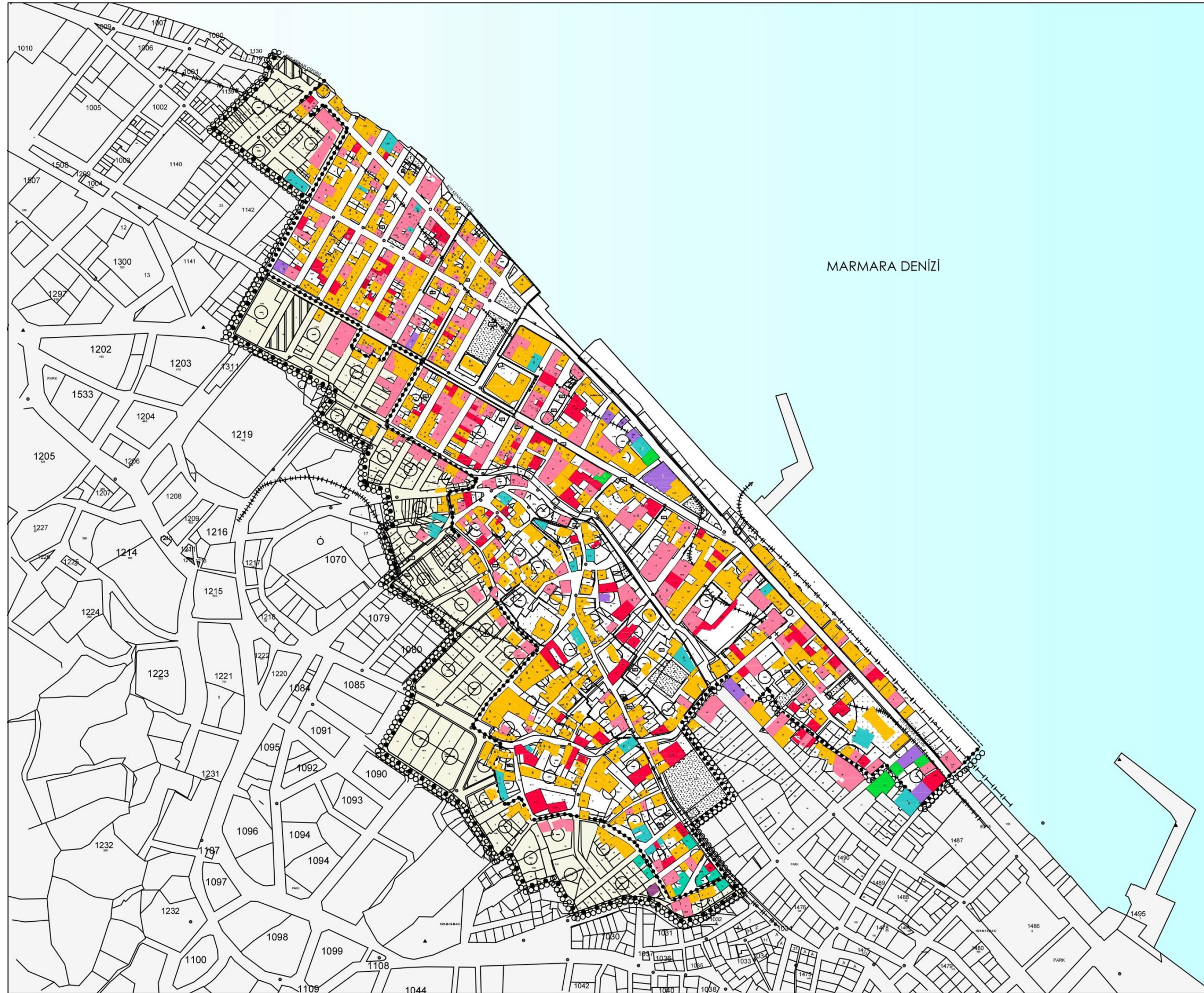
Şekil 4. 15. Tarihsel değer analizi

4.1.5. Kat adedi analizi

Çalışma alanında kat yükseklikleri, tek kattan başlamak üzere, en fazla altı kat olarak gözlenmiştir. Analiz paftaları üzerinde (Şekil 4.17. Kat adedi analizi) ayrıca bodrum katları (B) ve çatı piyesleri (Ç) olan yapılar da ifade edilmiştir. Kentsel sit alanı incelendiğinde tek katlı yani sadece zemin kattan oluşan yapıların %12.65, iki katlı yapıların % 55.76, üç katlı yapıların % 25.83, dört katlı yapıların % 4.12, beş katlı yapıların % 1.13, altı katlı yapıların ise % 0.51 oranıyla bölgede yer aldığı tespit edilmiştir. Bölgede yoğunlukla iki ve üç katlı yapıların bulunduğu görülmektedir. Mevcut Koruma Amaçlı İmar Planı incelendiğinde, sit alanı içerisinde iki kata kadar izin verildiği görülmektedir. 1999 Marmara depremi öncesinde 3 kata kadar izin verilirken, 2002 yılında alınan kararlar 2 kata düşürülmüştür.

Şekil 4. 16. Kat adedi analizi grafiği

T.C. BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

DANIŞMAN:
DOÇ.DR.ÖZLEM KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

501012001
BAŞAK GENÇOĞLU

MUDANYA (BURSA)
MUDANYA KENTSEL SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI

GÖSTERİM

- PLAN ONAMA SINIRI
- KENTSEL SİT SINIRI
- KENTSEL SİT ETKİLENME ALAN SINIRI
- ÖZEL PROJE ALANI SINIRI
- KENTSEL SİT ETKİLENME ALANI

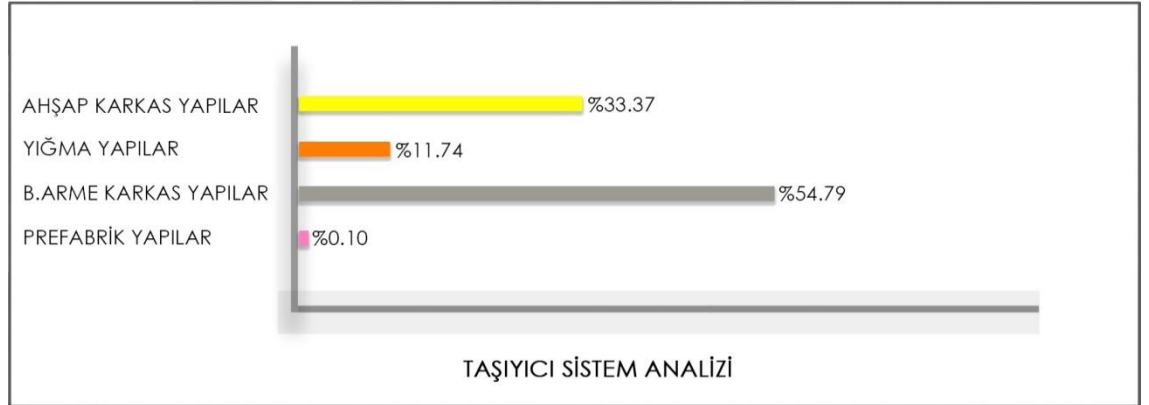
- TEK KATLI YAPILAR
- İKİ KATLI YAPILAR
- ÜÇ KATLI YAPILAR
- DÖRT KATLI YAPILAR
- BEŞ KATLI YAPILAR
- ALTI KATLI YAPILAR
- B BODURMU OLAN YAPILAR
- Ç ÇATI KATI OLAN YAPILAR

KAT ADEDİ ANALİZİ

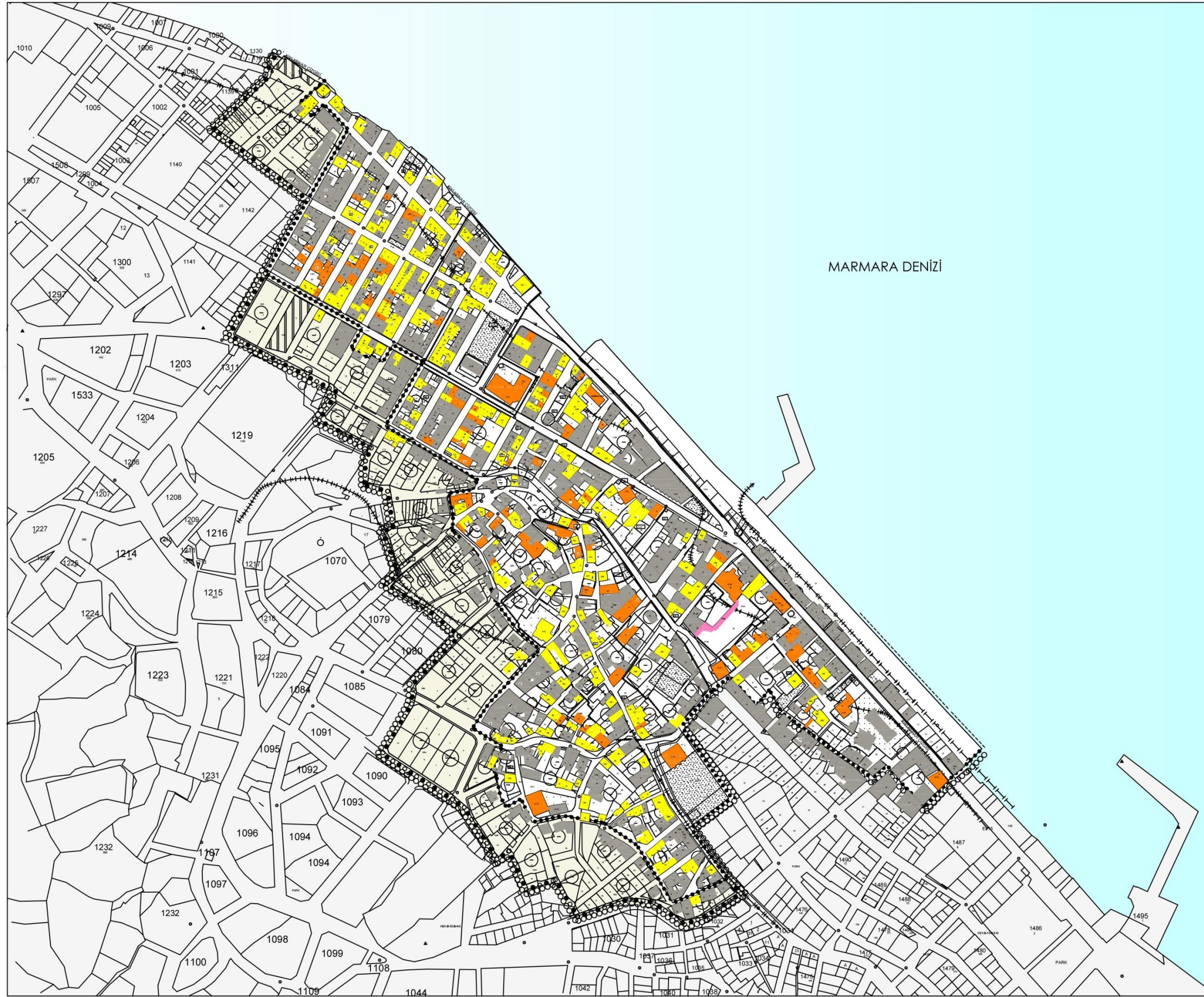
Şekil 4. 17. Kat adedi analizi

4.1.6. Taşıyıcı sistem analizi

Çalışma alanı içerisinde bulunan yapıların strüktürel yapım sistemleri incelendiğinde (Şekil 4.19. Taşıyıcı sistem analizi) ahşap karkas yapılar, yığma yapılar, betonarme yapılar ve prefabrik yapılar olarak sınıflandırılmıştır. Bölgedeki yapıların %33.37'sinin ahşap karkas yapılar, %11.74'ünün yığma yapılar, %54.79'unun betonarme yapılar ve %0.10'luk kısmının ise prefabrik yapılardan oluştuğu tespit edilmiştir. Ahşap karkas yapılar genellikle 2 katlı, tescilli konut yapıları veya 19.-20. yy.a ait konut yapılarıdır. Betonarme yapılar bölgenin tamamında yaygın olarak yer almaktadır. Bir kısmı tescilli olmadıkları halde tarihi ya da tescilli yapılara öykünerek cephe karakterleri şekillendirilmiştir. Yığma yapıların büyük çoğunluğu cami, türbe, hamam, kilise gibi anıtsal yapılardan oluşmaktadır. Ayrıca konut bölgelerinde de yığma yapılara rastlanmıştır.

Şekil 4. 18. Taşıyıcı sistem analizi grafiği

T.C. BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

DANIŞMAN:
DOÇ.DR.ÖZLEM KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

501012001
BAŞAK GENÇOĞLU

MUDANYA (BURSA)
MUDANYA KENTSEL SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI

GÖSTERİM

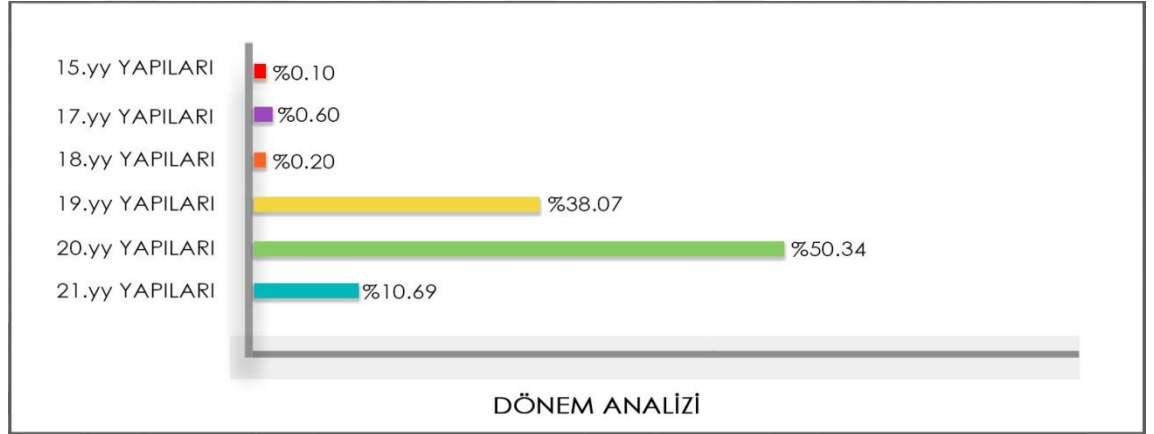
- PLAN ONAMA SINIRI
- KENTSEL SİT SINIRI
- KENTSEL SİT ETKİLENME ALAN SINIRI
- ÖZEL PROJE ALANI SINIRI
- KENTSEL SİT ETKİLENME ALANI
- AHŞAP KARKAS YAPILAR
- YIĞMA YAPILAR
- BETONARME KARKAS YAPI
- PREFABRİK YAPILAR

TAŞIYICI SİSTEM ANALİZİ

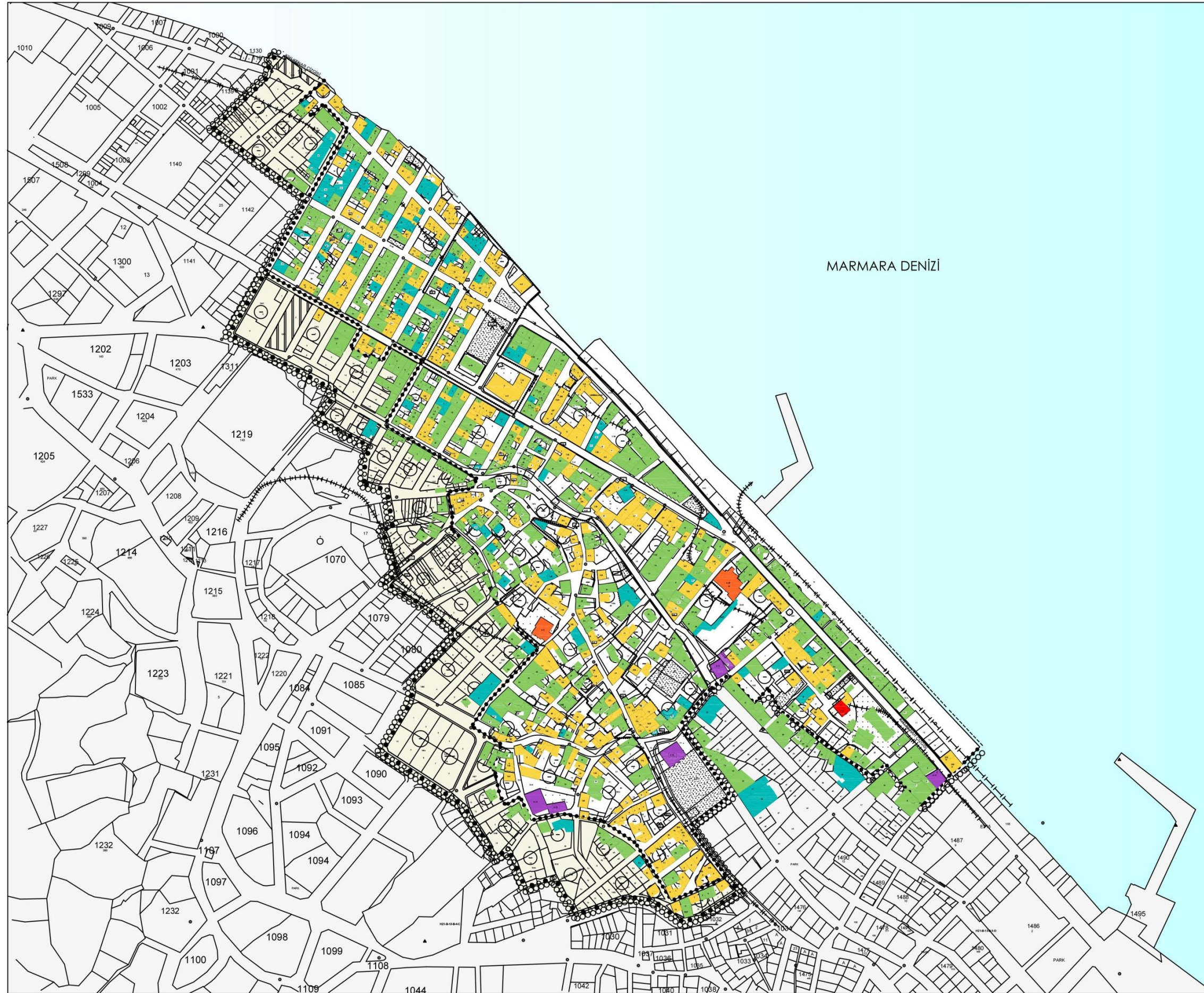
Şekil 4. 19. Taşıyıcı sistem analizi

4.1.7. Dönem analizi

Çalışma alanındaki yapılar incelendiğinde 15. yy. ile 21. yy. arasında yapılmış olan yapılar olduğu tespit edilmiştir. (Şekil 4.21. Dönem analizi) Kentsel sit alanında bulunan en eski tarihli yapı kitabesinde 1453 yılında yapıldığı belirtilen Tekke-i Atik Cami'dir. 15. yy.a ait yapılar %0.10, 17. yy.a ait yapılar %0.60, 18. yy.a ait yapılar %0.10, 19. yy.a ait yapılar %38.07, 20. yy.a ait yapılar %50.44 ve 21. yy.a ait yapılar ise %10.69 oranıyla bölgede yer almaktadır. 17. yy.a ait yapılar arasında Eski Cami, Hasanbey Camisi ve Türbesi, Hasanbey Hamamı, anıtsal yapı niteliğindeki Kenan Doğruöz Evi, Hasan Ağa Konağı, Halil Ağa Konağı gibi yapılar bulunmaktadır. 18. yy.a ait Ömerbey Cami, Tahirpaşa Konağı gibi anıtsal yapılar mevcuttur. Girit Mahallesi ve Osmanlı Mahallesi yer alan geleneksel konutlar 19. yy.a ve 20. yy.ın başlarında yapılmıştır. Ayrıca 20. yy.a ait yapılar, Cumhuriyet dönemi yapıları ve resmi kurum yapıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüze ait 21. yy. yapıları ve prefabrik bir kaç yapı da geri kalan oranı oluşturmaktadır.

Şekil 4. 20. Dönem analizi grafiği

T.C. BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

DANIŞMAN:
DOÇ.DR.ÖZLEM KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

501012001
BAŞAK GENÇOĞLU

MUDANYA (BURSA)
MUDANYA KENTSEL SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI

GÖSTERİM

- PLAN ONAMA SINIRI
- KENTSEL SİT SINIRI
- KENTSEL SİT ETKİLENME ALAN SINIRI
- ÖZEL PROJE ALANI SINIRI
- KENTSEL SİT ETKİLENME ALANI

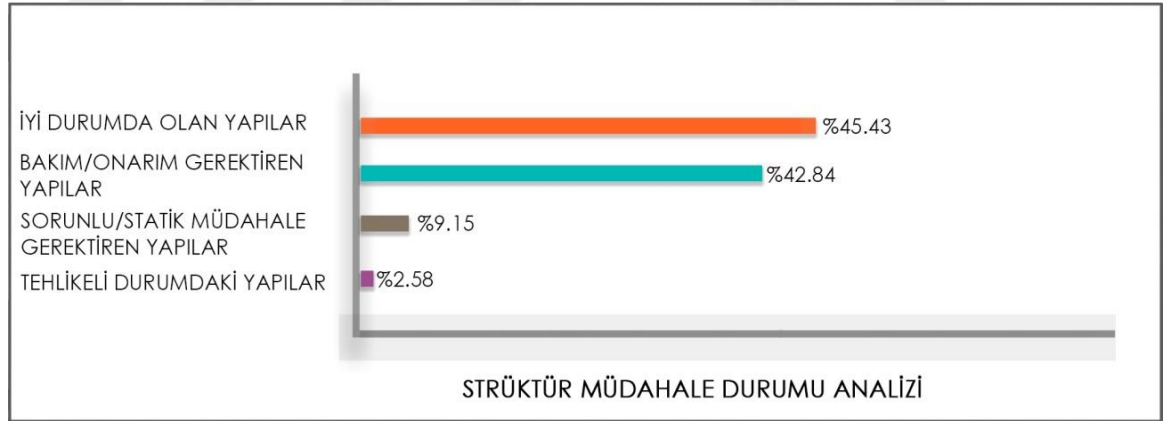
- 15.YÜZYIL
- 17.YÜZYIL
- 18.YÜZYIL
- 19.YÜZYIL
- 20.YÜZYIL
- 21.YÜZYIL

DÖNEM ANALİZİ

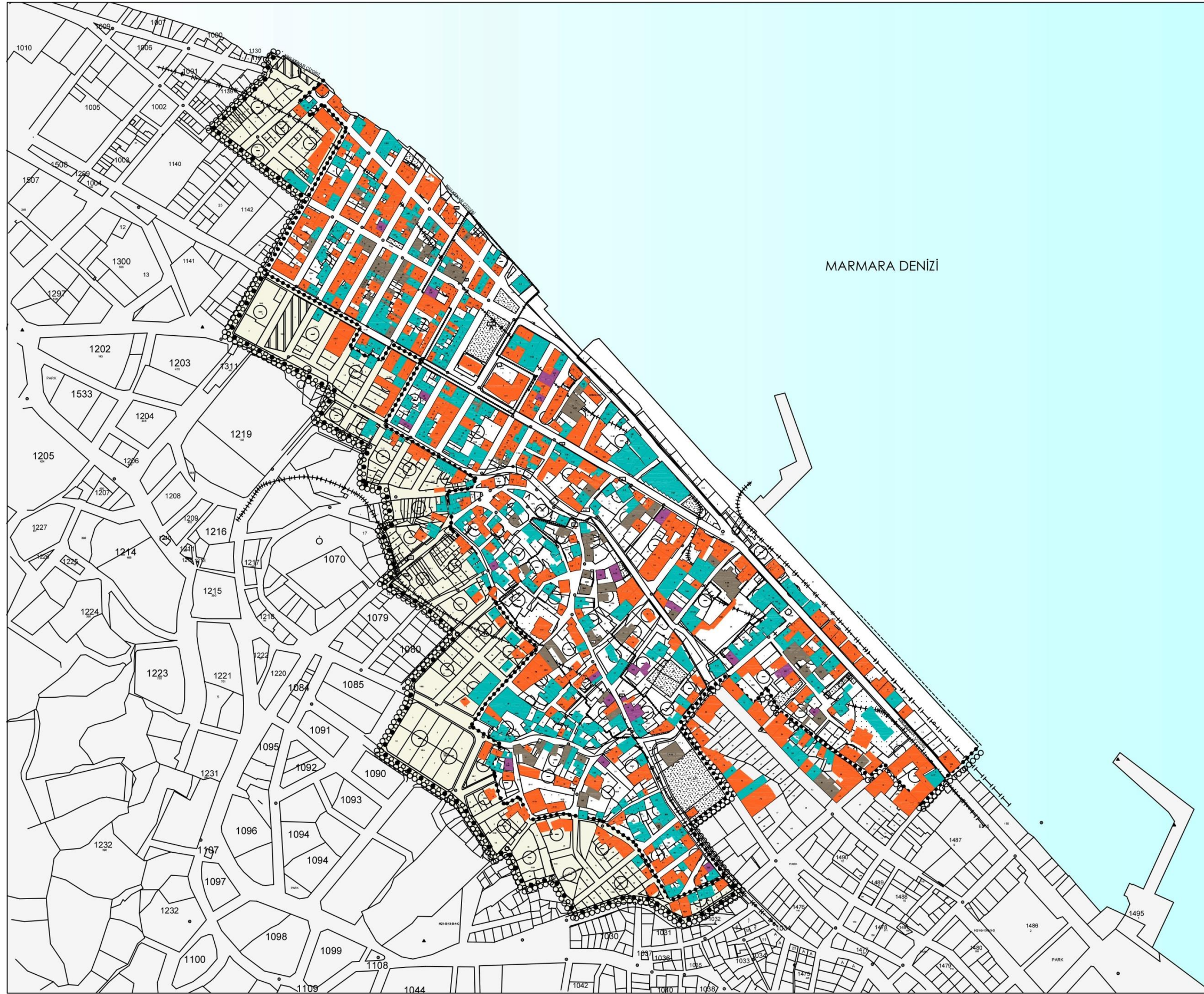
Şekil 4. 21. Dönem analizi

4.1.8. Strüktür müdahale durumu analizi

Kentsel sit alanındaki yapıların mevcut durumu fiziksel olarak incelenerek (Şekil 4.23. Strüktür müdahale durumu analizi) müdahale gereklilikleri tespit edilmeye çalışılmalıdır. Strüktür olarak sorun teşkil etmeyen, yalnızca cephe boyaması, sıva onarımı, cephe temizliği gibi basit müdahaleler veya hiçbir müdahale ihtiyaç duymayan yapılar “iyi durumda” olarak nitelendirilmiştir. Yapı elemanlarında yıpranma tespit edilen, kısmi malzeme değişikliği, çatı onarımı, özgün olmayan eklerin kaldırılması, yapı elemanlarında değişiklik gerektiren yapılar “bakım onarım gerektiren yapılar” olarak değerlendirilmiştir. Özellikle taşıyıcı sistemi zarar görmüş, ivedilikle sağlaştırılmaya ihtiyaç duyan yapılar “sorunlu-statik müdahale gerektiren yapılar” olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca bölge içerisinde rastlanan ciddi tehlike arz eden, yıkılmak üzere olan hatta kısmen yıkılmış yapılar “tehlikeli durumdaki yıkıntılar” olarak değerlendirilmiştir. Çalışma alanında iyi durumda olan yapılar %45.43, bakım-onarım gerektiren yapılar %42.84, sorunlu-statik müdahale gerektiren yapılar %9.15, tehlikeli durumdaki yıkıntılar ise %2.58 oranla tespit edilmiştir.

Şekil 4. 22. Strüktür müdahale durumu analizi grafiği

T.C. BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

DANIŞMAN:
DOÇ.DR.ÖZLEM KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

501012001
BAŞAK GENÇOĞLU

MUDANYA (BURSA)
MUDANYA KENTSEL SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI

GÖSTERİM

PLAN ONAMA SINIRI

KENTSEL SİT SINIRI

KENTSEL SİT
ETKİLENME ALAN SINIRI

ÖZEL PROJE ALANI SINIRI

KENTSEL SİT
ETKİLENME ALANI

İYİ DURUMDA OLAN YAPILAR

BAKIM/ONARIM GEREKTİREN
YAPILAR

SORUNLU- STATİK MÜDAHALE
GEREKTİREN YAPILAR

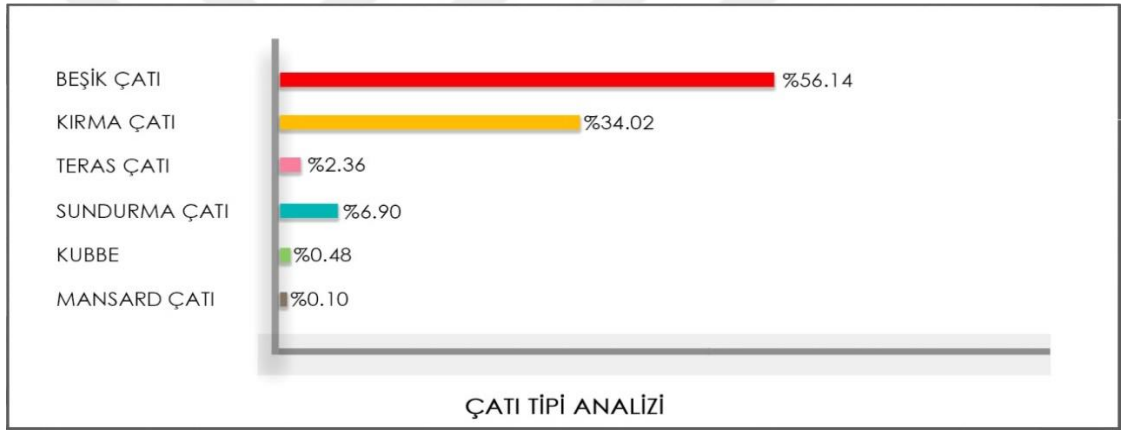
TEHLİKELİ DURUMDAKİ YIKINTILAR

STRÜKTÜR MÜDAHALE
DURUMU ANALİZİ

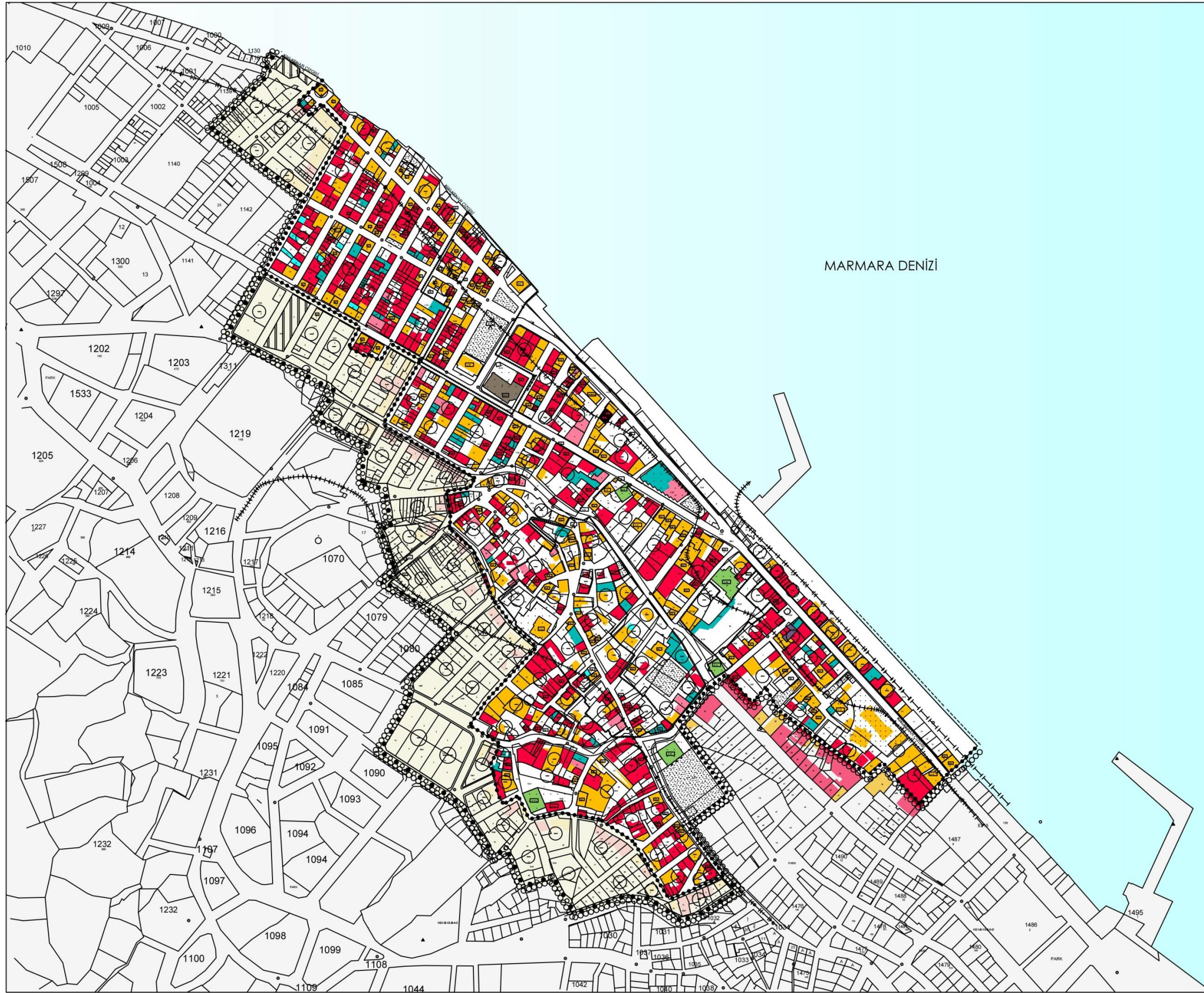
Şekil 4. 23. Strüktür müdahale durumu analizi

4.1.9. Çatı tipi analizi

Çalışma alanındaki yapılar çatı biçimlenişlerine göre incelenmiştir (Şekil 4.25. Çatı tipi analizi). Bölgede beşik, kırma, teras, sundurma, kubbe ve mansard çatıya rastlanmıştır. Kentsel sit alanında %56.14'lük oranla beşik çatının yaygın olduğu görülmüştür. Kırma çatıya sahip yapılar, %34.05, herhangi bir kiremit örtüsü olmayan teras çatı tipine sahip yapılar %2.36, sundurma çatılar %6.90, kubbe ile örtülü yapılar %0.48 ve mansard çatılar ise %0.10'luk bir orandadır. Kentsel sit alanı konut yoğunluklu bir bölge olduğundan kırma ve beşik çatıya yaygın olarak rastlanmıştır. Bölgedeki 17. yy.a ait camiler kubbe ile örtülü iken, ilk işlevi kilise olan Uğur Mumcu Kültür Merkezi sit alanındaki tek mansard çatıya sahip yapıdır.

Şekil 4. 24. Çatı tipi analizi grafiği

T.C. BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

DANIŞMAN:
DOÇ.DR.ÖZLEM KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

501012001
BAŞAK GENÇOĞLU

MUDANYA (BURSA)
MUDANYA KENTSEL SİT ALANI
KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI

GÖSTERİM

PLAN ONAMA SINIRI

KENTSEL SİT SINIRI

KENTSEL SİT
ETKİLENME ALAN SINIRI

ÖZEL PROJE ALANI SINIRI

KENTSEL SİT
ETKİLENME ALANI

BEŞİK ÇATI

KIRMA ÇATI

TERAS ÇATI

SUNDURMA ÇATI

KUBBE ÇATI

MANSARD ÇATI

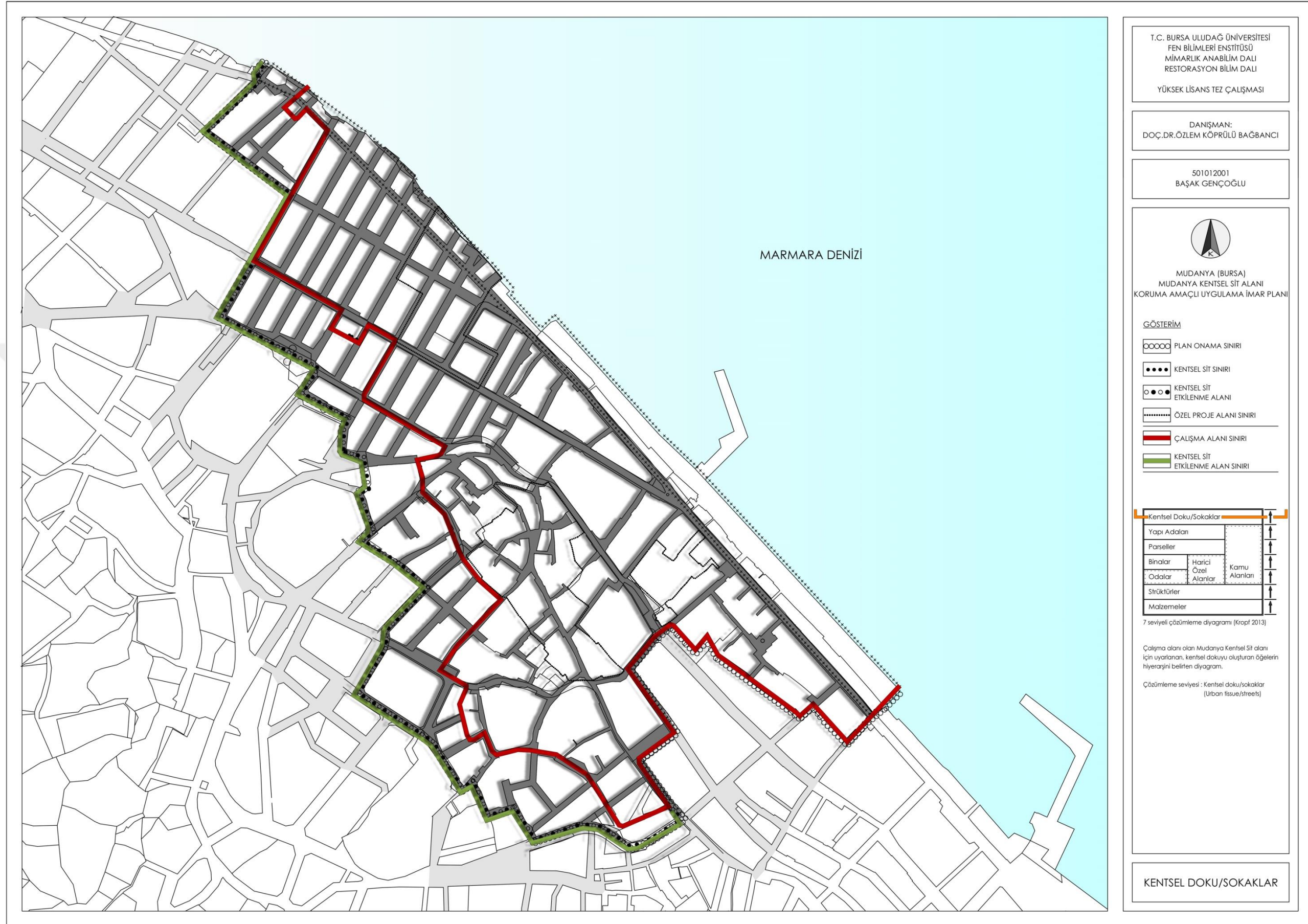
ÇATI TİPİ ANALİZİ

Şekil 4. 25. Çatı tipi analizi

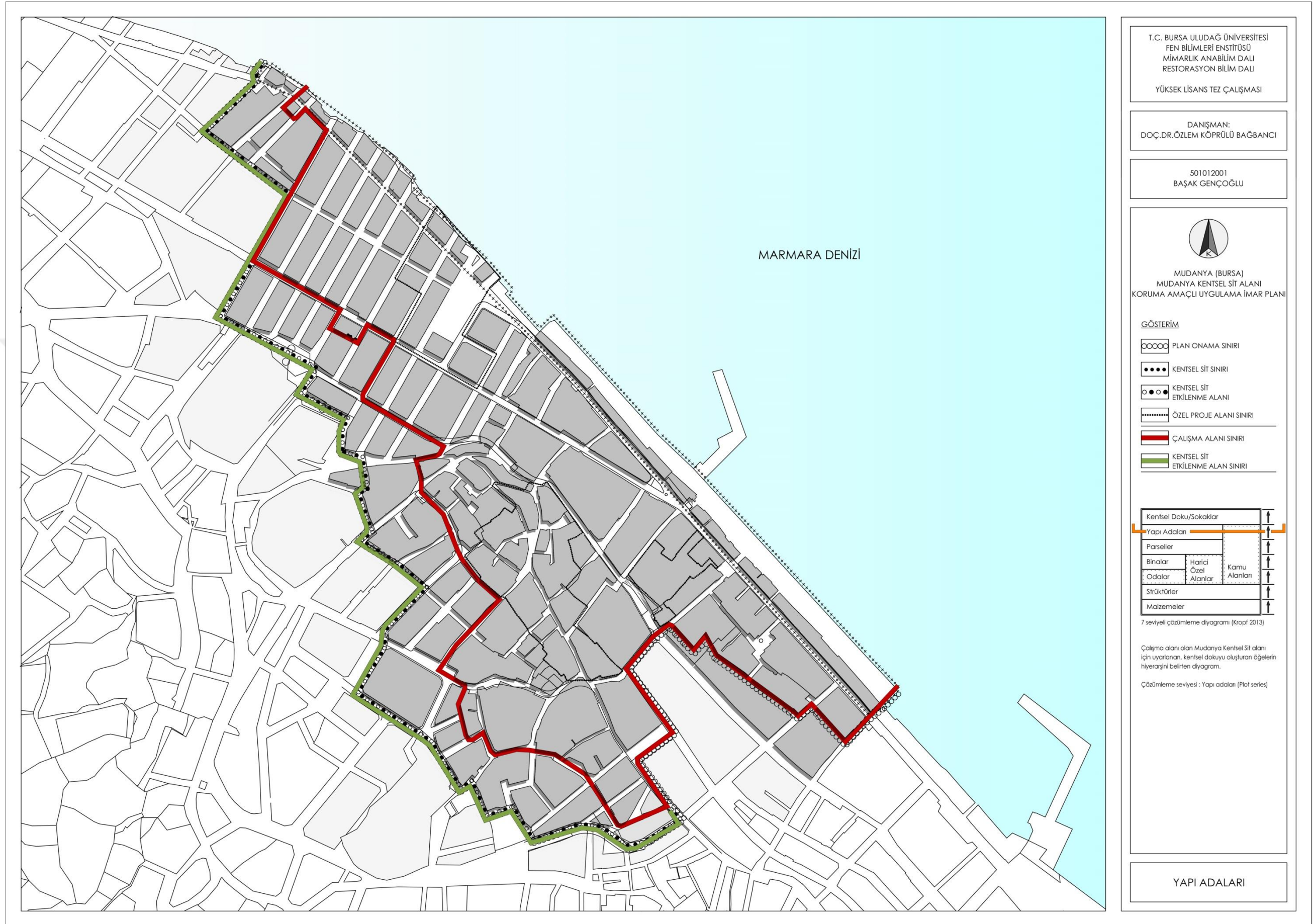
4.2 Mudanya Kentsel Sit Alanının Morfolojik Açidan Değerlendirilmesi

Çalışma alanı olan Mudanya kentsel sit alanında kent bileşenlerini analiz edebilmek adına Kropf'un morfolojik çözümleme yöntemi esas alınarak çalışma alanına uygulanmaya çalışılmıştır. Alandan yatay kesitler alındığı varsayılarak, kent bileşenlerinin belirli seviyelerdeki hiyerarşisini belirten eleman ayırımları gösterilmiştir. Yatay kesit, diyagramın en üst ayırımında olduğunda Şekil 4.26'da görüldüğü gibi Mudanya Kentsel Sit Alanı'nın cadde/sokak dokusunu belirten temel seviyesine ulaşmaktayız. Analizin ilk aşaması olan bu seviyede yalnızca inşa alanları ve bu alanları destekleyen veya birbirine bağlayan akslar belirtilmektedir. Kentsel dokudaki aksların şekillenmesinde bölgenin topografik ve fiziksel yapısının, denizin etkili olmasının yanı sıra, günümüze kadar bölgede yaşayan kullanıcıların sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını yansıtan dönemsel etkilerin de varlığından bahsedilebilir.

Yatay kesitin, çok seviyeli diyagramın bir alt ayırımında olması (Şekil 4.27) caddeler ve sokakların kesişiminde kalan yapı adalarını ifade etmektedir. Bölgede gridal olan, birbirini dik kesen sokakların bulunduğu yapı adalarının yanı sıra, daha organik gelişen, yolların ve yapı adalarının buna göre şekillendiği dokuya da rastlamaktayız.

Şekil 4. 26. Kentsel doku ve sokaklar analizi

Şekil 4. 27. Yapı adaları analizi

Alanın özel karakterini tanımlayan ve farklı özelliklere sahip olan bölümlerinin daha ön plana çıktığı bu çözümleme seviyesinde her bir alt alan hakkında daha fazla yargıda bulunulabilir. Topografik yapının ve arazi kullanımının da şekillendirdiği yapı adalarının formları incelendiğinde ızgara planlı yapı adalarında mübadele öncesi Rumların yaşadıkları, mübadele sonrası ise Girit ve Yanya'dan gelen göçmenlerin yerleştiği bölgedir. Daha organik sokakların sınırladığı yapı adaları ise, Osmanlıların Mudanya'da hâkimiyet kurmalarıyla başlayan yapılaşma sürecinde şekillenen tarihi kentsel peyzaj alanlarıdır. Çalışma alanında bu iki karakter alanının dışında kalan ancak her ikisinin de özelliklerini barındıran karma bir alan da bulunmaktadır. Bu durumda sosyal boyutun doğrudan kentsel doku ve karakter alanlarıyla ilişkili olduğu söylenebilmektedir.

Kropf (2011) farklı karakterdeki yapı adalarının bir araya gelmesiyle ilgili görüşlerini; “Ölçek hiyerarşisinde bir unsur olarak, kentsel doku orta noktada yer almaktadır. Tüm yerleşim yerleri, aslında belli bir yerel kimliğe sahip olan daha küçük ölçekli öğelerin birleşmesiyle oluşan bir “patchwork” gibidir. Kendine özgü küçük kent dokuları birbirine eklenerek daha büyük ölçekli bu yapıyı meydana getirmektedir” şeklinde ifade etmiştir.

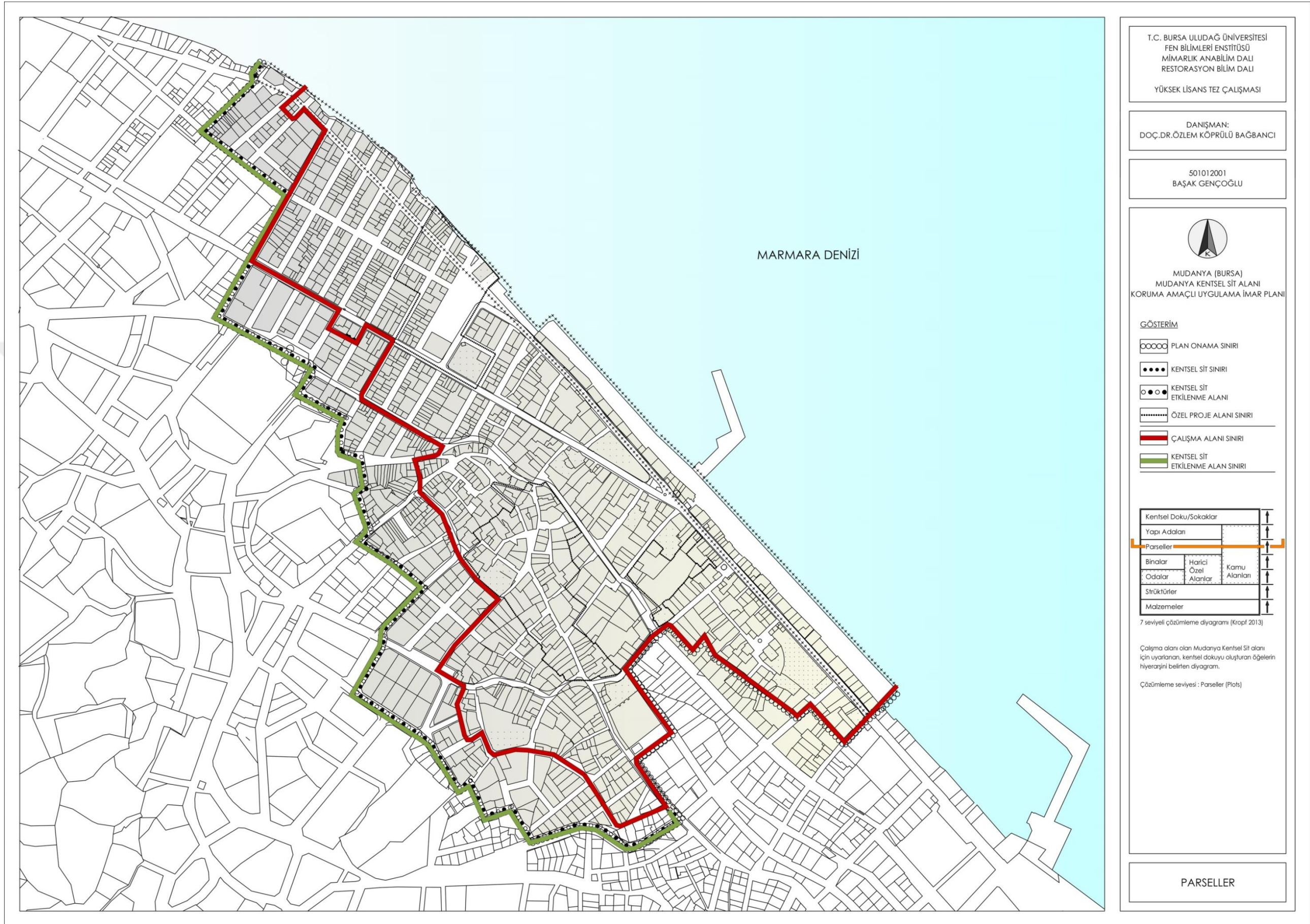
Mudanya kentsel sit alanında da benzer şekilde farklı dokular kaynaşarak büyük ölçekteki kent dokusunu oluşturmuştur.

Varsaydığımız yatay kesit parseller seviyesine çekildiğinde, yapı adaları içerisindeki doluluk ve boşluklar daha net anlaşılmaktadır. Yapı adalarını bileşenlerine ayırdığımızda içerisinde binaların yer aldığı parseller ve park, meydan gibi kamusal boşlukların bir araya gelmesiyle oluşan alanlar bulunduğunu görebiliriz (Şekil 4.28). Bir alt çözümleme seviyesine indiğimizde ise (Şekil 4.29) parsellerde yer alan doluluk-boşluk dengesini ortaya koyabiliriz. Parseller içerisinde yer alan bina yoğunluğu, kendi özel bahçelerini, yapıların sokaklarla ilişkilerini ve birbirlerine olan konumlarını bu ölçekte inceleyebiliriz.

Çok seviyeli diyagramda üst seviyelerden aşağılara inildikçe kentsel doku daha detaylı olarak ifade edilebilmektedir. Bir alt çözümleme seviyesi olan bu seviyede parseller içerisinde yer alan binalar ve onlara ait zemin kat planları işlenerek yatay kesit “odalar”

seviyesine kadar çekilmiştir (Şekil 4.31). Bu seviyenin ardından elde edilen kat planları sahip oldukları tipolojilere göre gruplandırılmıştır. B.K.V.K.B.K. arşivinden Mudanya genelinde bulunan 239 adet tescilli yapının bir bölümüne ulaşılmıştır. Elde edilen plan şemaları altlık kabul edilerek yeniden çizimleri hazırlanarak tipolojilerine göre gruplandırılmıştır.

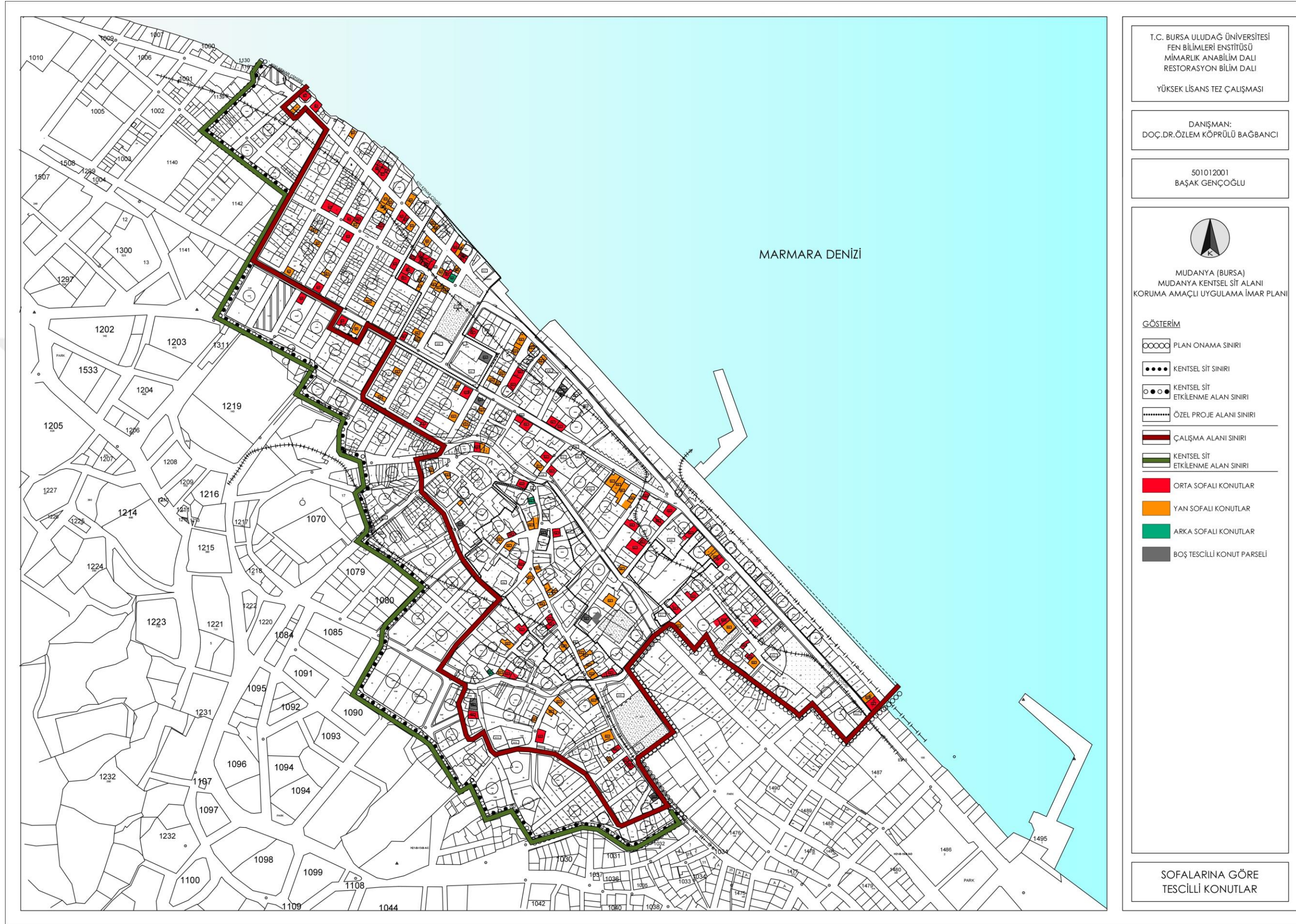

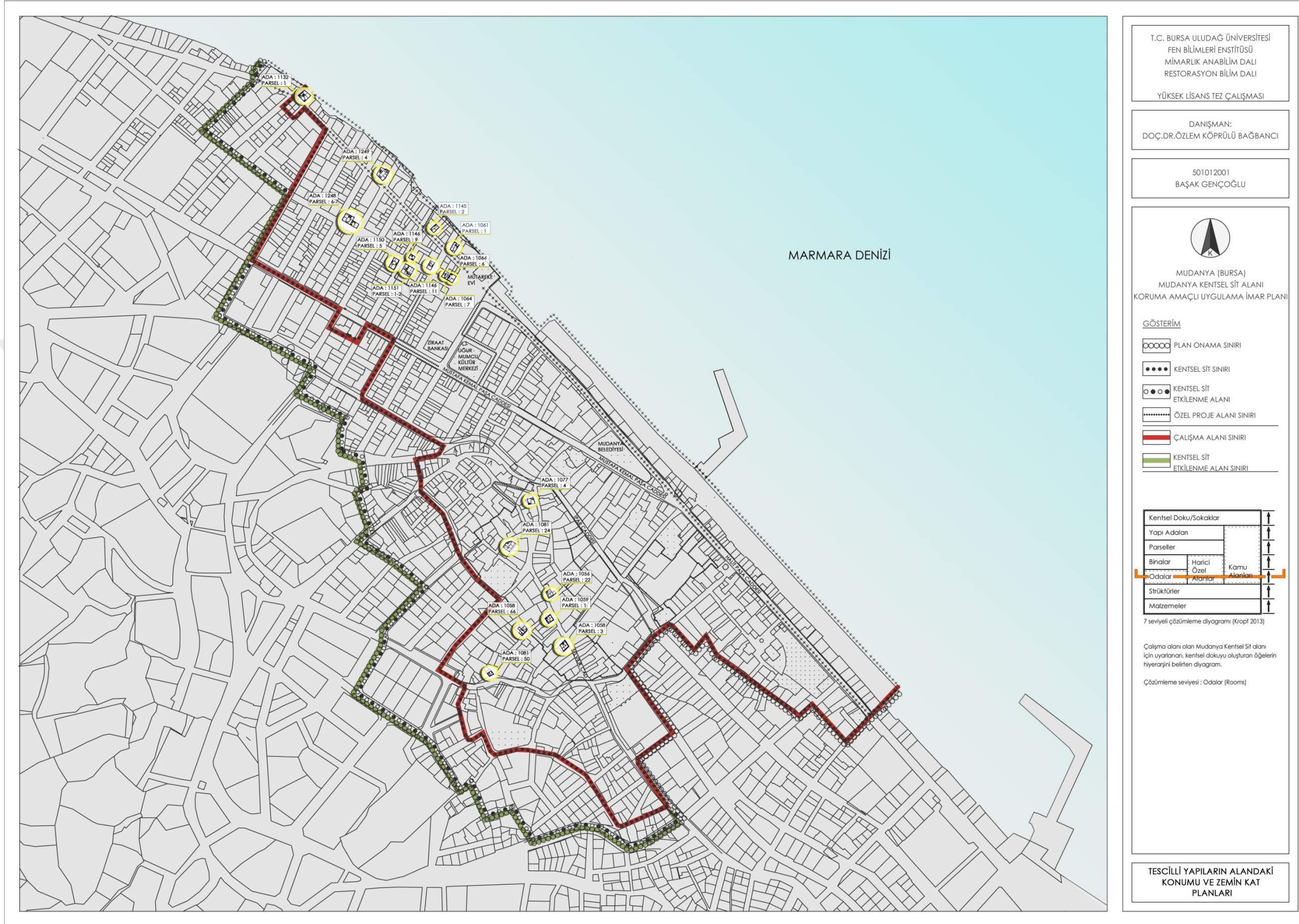
Şekil 4. 28. Parseller analizi

Şekil 4. 29. Binalar analizi

Şekil 4. 30. Kentsel sit alanındaki tescilli konutların plan tiplerine göre sınıflandırılması

Şekil 4. 31. Kat planlarına ulaşılan tescilli konutlar

Kentsel sit alanındaki tescilli konutların plan, çıkma, kapı ve pencere tipolojilerinin incelenmesi

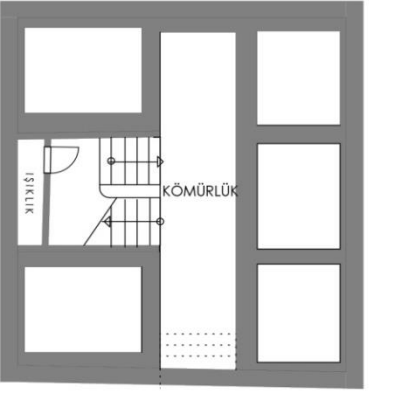
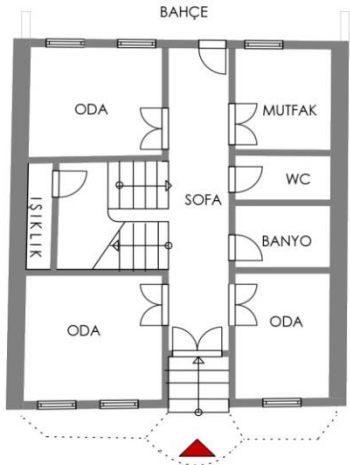
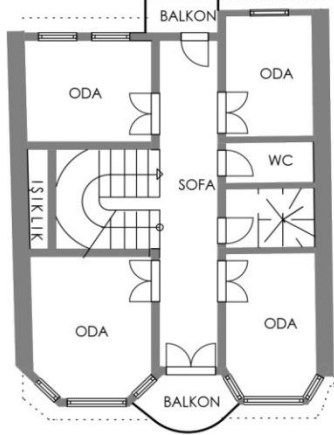

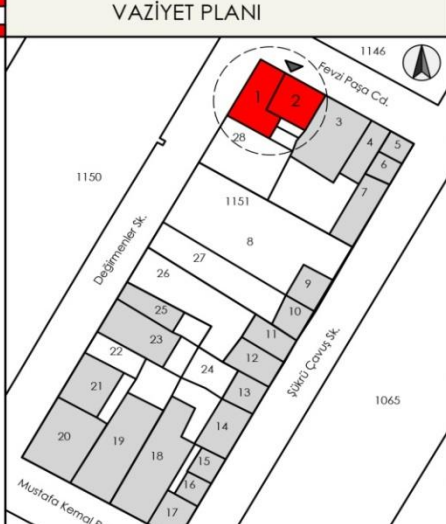
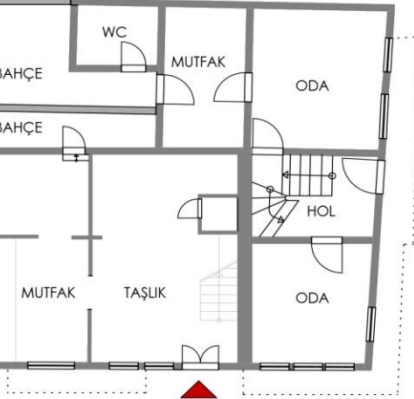
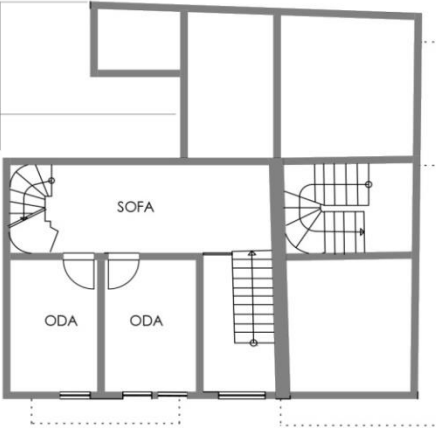

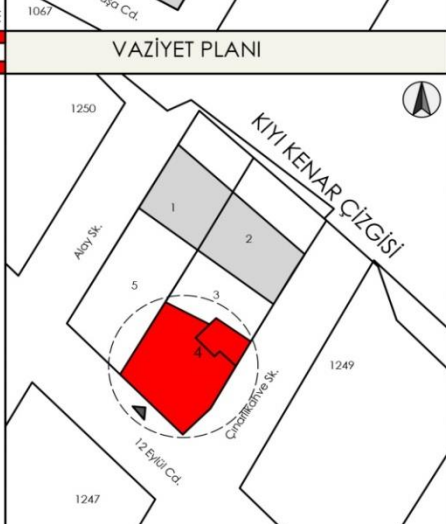
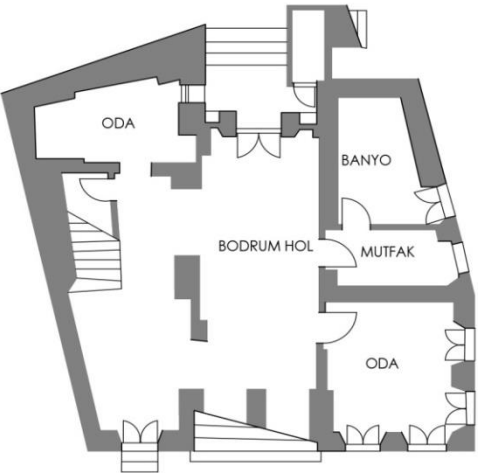
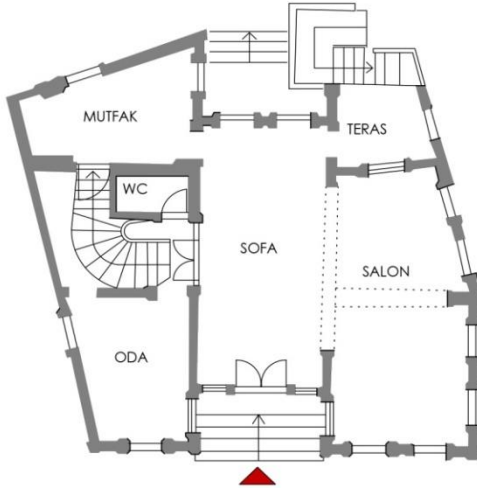
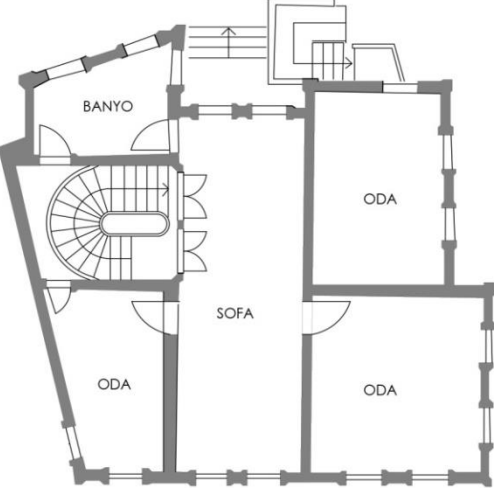

Mudanya kentsel sit alanında bulunan tescilli konutlar bölgede yapılan alan çalışması ve B.K.V.K.B.K arşivinden elde edilen mimari çizimler incelenerek plan tiplerine göre sınıflandırılmıştır. Şekil 4.30'da belirtildiği gibi sofaların konut içerisinde konumuna göre; orta, yan ve arka sofalı olarak belirtilmiştir. Alanda yer alan üç farklı karakter bölgesinde de tüm plan tiplerinin mevcut olduğu görülmüştür. Şekil 4.31'de ise planlarına ulaşılan yapıların yerleri belirtilmiştir. Planlar detaylı olarak incelenmiştir. Orta sofalı ve sofanın, yapının yanında veya arkasında bulunduğu yan ve arka sofalı plan tipleri yoğunluklu olarak tespit edilmiştir. B.K.V.K.B.K arşivi taranarak elde edilen yapılara ait mimari çizimlere göre çıkma, kapı ve pencere tipolojileri de oluşturulmuştur. Yapıların zemin kat üstünde bulunan çıkmaları ise ortadan çıkmalı, köşe çıkmalı, iki yandan çıkmalı, balkonlu ve iki yandan çıkmalı, tamamı çıkmalı (kat boyunca) ve çıkmaz olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca giriş kapılarının yapı cephesinde bulunduğu yere göre de sınıflandırma yapılmıştır.

PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / ORTA SOFALI

	VAZİYET PLANI	BODRUM KAT PLANI	ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	FOTOĞRAF
1150 ada 5 parsel					
1132 ada 1 parsel					
1146 ada 11 parsel					

Şekil 4. 32. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (1)

PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / ORTA SOFALI

<p>1064 ada 7 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	 <p>BODRUM KAT PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>FOTOĞRAF</p>
<p>1151 ada 1-2 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>ARA KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>FOTOĞRAF</p>
<p>1249 ada 4 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	 <p>BODRUM KAT PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>FOTOĞRAF</p>

Şekil 4. 33. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (2)

PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / ORTA SOFALI

<p>1056 ada 22 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	<p>ZEMİN KAT PLANI</p>	<p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	<p>FOTOĞRAF</p>
<p>1081 ada 66 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	<p>ZEMİN KAT PLANI</p>	<p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	<p>FOTOĞRAF</p>

Şekil 4. 34. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (3)

PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / ORTA SOFALI

<p>1081 ada 24 parsel</p> <p>1078 1060 1056 1081 1081</p> <p>22 23 24 25 26 27 28 29 30 31</p> <p>2 BÖLGE</p>	<p>BAHÇE</p> <p>DEPO</p>	 <p>ODA MUTFAK BANYO HAYAT SOFA DEPO ODA WC</p>	 <p>ODA ODA BANYO SOFA DEPO ODA ODA</p>	
<p>VAZİYET PLANI</p>	<p>BODRUM KAT PLANI</p>	<p>ZEMİN KAT PLANI</p>	<p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	<p>FOTOĞRAF</p>
<p>1248 ada 7 parsel</p> <p>1247 1248 1148 1243</p> <p>12 Eylül Cd. Alay Sk. Cıvıkköy Sk. Fevzi Paşa Cd.</p> <p>1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13</p> <p>1 BÖLGE</p>	 <p>DEPO</p>	 <p>ODA MUTFAK SOFA ODA ODA</p>	 <p>WC HOL BANYO DEPO ODA SOFA ODA BALKON</p>	
<p>VAZİYET PLANI</p>	<p>BODRUM KAT PLANI</p>	<p>ZEMİN KAT PLANI</p>	<p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	<p>FOTOĞRAF</p>

Şekil 4. 35. Plan tipine göre orta sofalı konutlar (4)

PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / YAN SOFALI

1248 ada 6 parsel	1248				FOTOĞRAF
BÖLGE	VAZİYET PLANI	BODRUM KAT PLANI	ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	FOTOĞRAF
1146 ada 9 parsel	1146				FOTOĞRAF
BÖLGE	VAZİYET PLANI	BODRUM KAT PLANI	ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	FOTOĞRAF
1061 ada 1 parsel	1061				FOTOĞRAF
BÖLGE	VAZİYET PLANI	BODRUM KAT PLANI	ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	FOTOĞRAF

Şekil 4. 36. Plan tipine göre yan sofalı konutlar (1)

PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / YAN SOFALI

PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / YAN SOFALI					
<p>1058 ada 3 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>FOTOĞRAF</p>		
<p>1145 ada 2 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	 <p>BODRUM KAT PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>İKİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>FOTOĞRAF</p>
<p>1059 ada 1 parsel</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>FOTOĞRAF</p>		

Şekil 4. 37. Plan tipine göre yan sofalı konutlar (2)

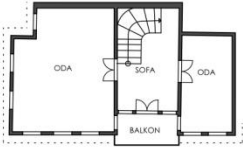
PLAN TİPİNE GÖRE KONUTLAR / ARKA SOFALI

1064 ada 6 parsel				
<p>1146</p> <p>1061</p> <p>12 Eylül Cd.</p> <p>1064</p> <p>5 Eylül Cevre Sk.</p> <p>Fevral Paşa Cd.</p> <p>Alıncı Abdülmecid Sk.</p> <p>1065</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	<p>OCAK</p> <p>MUTFAK</p> <p>LVB</p> <p>WC</p> <p>TAŞLIK</p> <p>ODA</p> <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	<p>SOFA</p> <p>TAŞLIK</p> <p>ODA</p> <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	<p>SOFA</p> <p>BALKON</p> <p>ODA</p> <p>ODA</p> <p>İKİNCİ KAT PLANI</p>	<p>FOTOĞRAF</p>
<p>1077</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p> <p>10</p> <p>11</p> <p>12</p> <p>13</p> <p>136</p> <p>34</p> <p>35</p> <p>36</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	<p>SOFA</p> <p>ODA</p> <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	<p>SOFA</p> <p>ODA</p> <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	<p>FOTOĞRAF</p>	<p>FOTOĞRAF</p>
<p>1081</p> <p>39</p> <p>79</p> <p>78</p> <p>65</p> <p>64</p> <p>63</p> <p>62</p> <p>155</p> <p>61</p> <p>60</p> <p>157</p> <p>156</p> <p>58</p> <p>57</p> <p>56</p> <p>52</p> <p>51</p> <p>59</p> <p>58</p> <p>57</p> <p>56</p> <p>55</p> <p>54</p> <p>53</p> <p>52</p> <p>51</p> <p>50</p> <p>49</p> <p>48</p> <p>47</p> <p>46</p> <p>45</p> <p>44</p> <p>43</p> <p>42</p> <p>41</p> <p>40</p> <p>39</p> <p>38</p> <p>37</p> <p>36</p> <p>35</p> <p>34</p> <p>33</p> <p>32</p> <p>31</p> <p>30</p> <p>29</p> <p>28</p> <p>27</p> <p>26</p> <p>25</p> <p>24</p> <p>23</p> <p>22</p> <p>21</p> <p>20</p> <p>19</p> <p>18</p> <p>17</p> <p>16</p> <p>15</p> <p>14</p> <p>13</p> <p>12</p> <p>11</p> <p>10</p> <p>9</p> <p>8</p> <p>7</p> <p>6</p> <p>5</p> <p>4</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>158</p> <p>VAZİYET PLANI</p>	<p>WC</p> <p>SOFA</p> <p>ODA</p> <p>ODA</p> <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	<p>SOFA</p> <p>ODA</p> <p>ODA</p> <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	<p>FOTOĞRAF</p>	<p>FOTOĞRAF</p>

Şekil 4. 38. Plan tipine göre arka sofalı konutlar

ÇIKMA TİPİNE GÖRE KONUTLAR / BALKONLU ve İKİ YANDAN ÇIKMALI			
 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>CEPHE</p>	 <p>1151 ADA 1-2 PARSEL FOTOĞRAF</p>
 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>CEPHE</p>	 <p>1150 ADA 5 PARSEL FOTOĞRAF</p>
 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>İKİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>CEPHE</p>	 <p>1064 ADA 6 PARSEL FOTOĞRAF</p>
 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>CEPHE</p>	 <p>1064 ADA 7 PARSEL FOTOĞRAF</p>
 <p>ZEMİN KAT PLANI</p>	 <p>BİRİNCİ KAT PLANI</p>	 <p>CEPHE</p>	 <p>1163 ADA 4 PARSEL FOTOĞRAF</p>

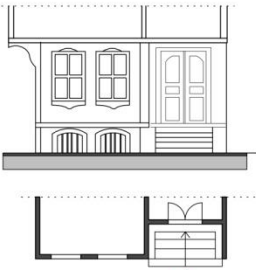
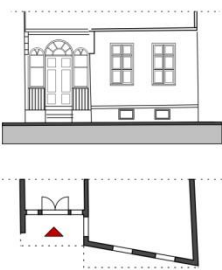
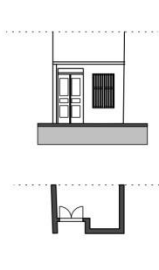
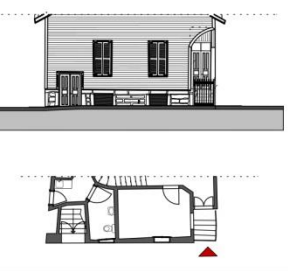
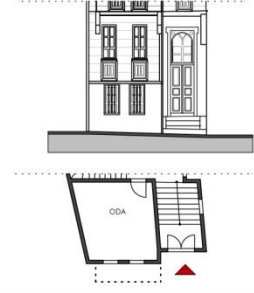
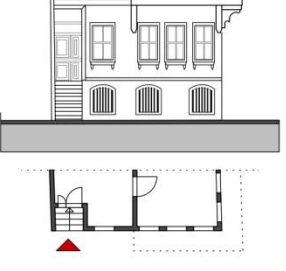
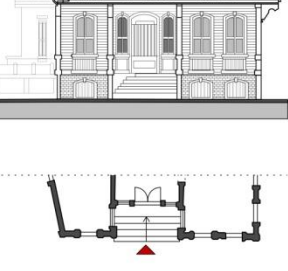
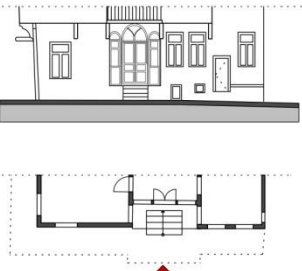
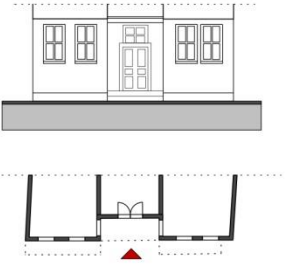
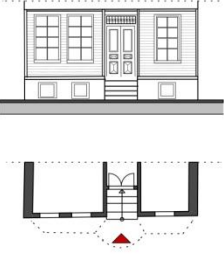
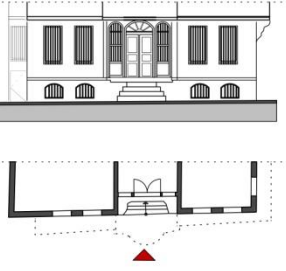
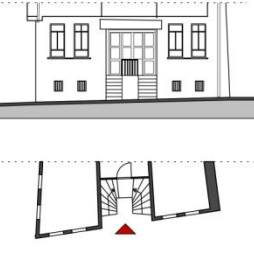
Şekil 4. 39. Çıkma tipine göre konutlar-balkonlu ve iki yandan çıkmalı

ÇIKMA TİPİNE GÖRE KONUTLAR / KÖŞE ÇIKMA			
			
ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1146 ADA 11 PARSEL FOTOĞRAF
			
ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1146 ADA 9 PARSEL FOTOĞRAF
			
ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1248 ADA 6 PARSEL FOTOĞRAF
ÇIKMA TİPİNE GÖRE KONUTLAR / İKİ YANDAN ÇIKMALI			
			
ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1158 ADA 10 PARSEL FOTOĞRAF
			
ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1162 ADA PARSEL FOTOĞRAF

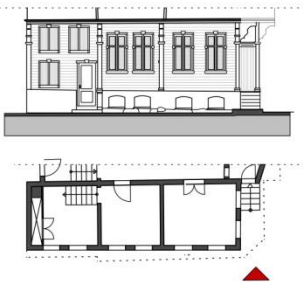
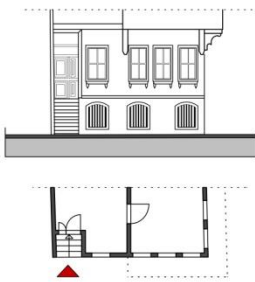
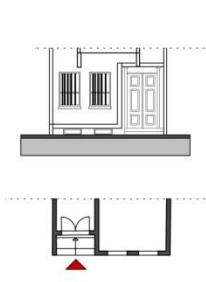
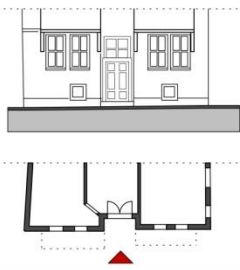
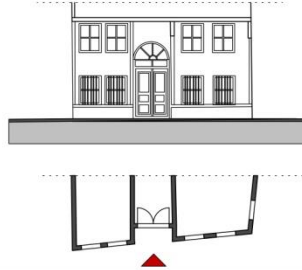
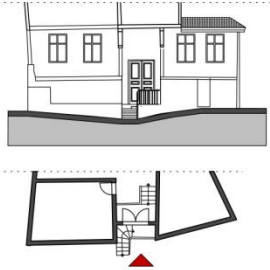
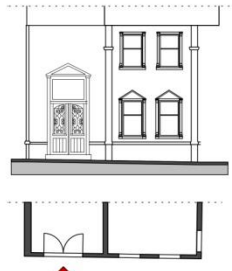
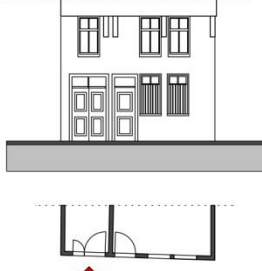
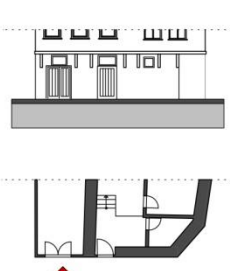
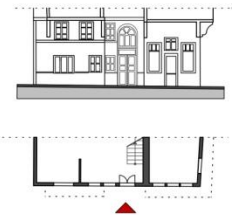

Şekil 4. 40. Çıkma tipine göre konutlar-köşe çıkmalı

ÇIKMA TİPİNE GÖRE KONUTLAR / ÇIKMASIZ			
			
ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1132 ADA 1 PARSEL FOTOĞRAF
ÇIKMA TİPİNE GÖRE KONUTLAR / ORTADAN ÇIKMALI			
			
BİRİNCİ KAT PLANI	İKİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1151 ADA 4 PARSEL FOTOĞRAF
			
ZEMİN KAT PLANI	BİRİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1081 ADA 24 PARSEL FOTOĞRAF
			
ZEMİN KAT PLANI	İKİNCİ KAT PLANI	CEPHE	1126 ADA 8 PARSEL FOTOĞRAF

Şekil 4. 42. Çıkma tipine göre konutlar-çıkmasız

GİRİŞ KAPILARI DÜZENİ			
GİRİŞİ NİŞLİ			
CEPHENİN BİR YANINDA			
	1146 ADA 9 PARSEL	1146 ADA 2 PARSEL	1151 ADA 4 PARSEL
CEPHENİN ORTASINDA			
	1132 ADA 1 PARSEL	1126 ADA 8 PARSEL	1248 ADA 6 PARSEL
CEPHENİN ORTASINDA			
	1249 ADA 4 PARSEL	1146 ADA 11 PARSEL	1158 ADA 10 PARSEL
CEPHENİN ORTASINDA			
	1064 ADA 7 PARSEL	1150 ADA 5 PARSEL	1163 ADA 4 PARSEL

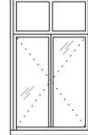

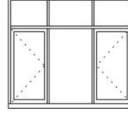
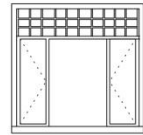
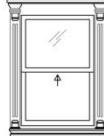
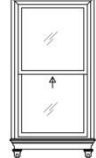
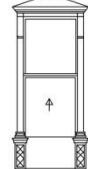
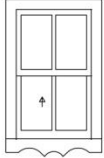
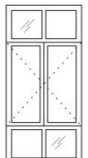
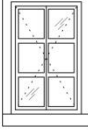
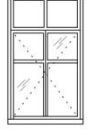
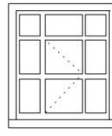
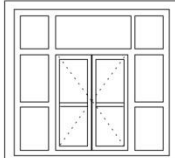
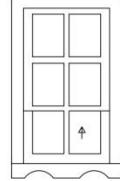
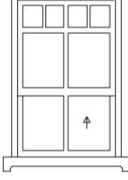
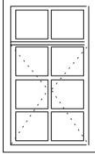
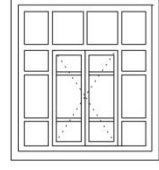
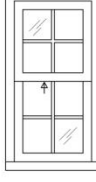
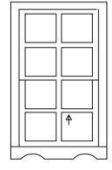
Şekil 4. 43. Giriş kapılarının cephede bulunduğu yere göre konutlar

GİRİŞ KAPILARI DÜZENİ		
GİRİŞİ NİŞLİ		
CEPHENİN BİR YANINDA		1061 ADA 1 PARSEL
		1248 ADA 6 PARSEL
		1145 ADA 2 PARSEL
CEPHENİN ORTASINDA		1162 ADA PARSEL
		
		1077 ADA 4 PARSEL
GİRİŞİ NİŞSİZ		
CEPHENİN BİR YANINDA		1064 ADA 6 PARSEL
		1123 ADA 8 PARSEL
		1081 ADA 66 PARSEL
CEPHENİN ORTASINDA		1151 ADA 1-2 PARSEL
		1248 ADA 7 PARSEL
		1163 ADA 1 PARSEL

Şekil 4. 44. Kapıların cephede bulunduğu yere göre konutlar

Şekil 4. 45. Kentsel sit alanındaki kapı tiyolojiieri

PENCERE TİPOLOJİLERİ					
KANATLI PENCERELER			GİYOTİN PENCERELER		
	2 DÜŞEY BÖLÜNTÜLÜ	3 DÜŞEY BÖLÜNTÜLÜ	4 DÜŞEY BÖLÜNTÜLÜ	1 DÜŞEY BÖLÜNTÜLÜ	2 DÜŞEY BÖLÜNTÜLÜ
2 YATAY BÖLÜNTÜLÜ	 			 	
3 YATAY BÖLÜNTÜLÜ	 				
4 YATAY BÖLÜNTÜLÜ					

Şekil 4. 46. Kentsel sit alanındaki pencere tipolojileri

5. SONUÇ

Mudanya kentsel sit alanının morfolojik yapısı tümdengelimli analizler yapılarak incelenmiştir. Yöntem olarak benimsenen Karl Kropf'a ait çözümlleme tekniği bölgeye uyarlanmaya çalışılmıştır. Her ayırımında farklı bir kent bileşenini ele alan bu diyagram, kentsel morfolojinin temelini oluşturan "sokaklar-yapı adaları-binalar" unsurlarının daha net olarak ifade edilmesini sağlamaktadır. Mudanya'yı şekillendiren kent bileşenleri arasındaki hiyerarşiyi ortaya koyarak alan için temel bir rapor oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu sayede kentsel sit alanı içerisinde özel karaktere sahip farklı bölümlerin olup olmadığı belirlenmiştir. Bu karakter alanlarını tanımlamak, kendine özgü yapısal özelliklerini bilmek, alanı değerlendirme ve önemini anlayarak daha fazla yargıda bulunabilmek için objektif bir temel oluşturabilecektir. Yapılan morfolojik analizler sonucunda kentsel sit alanında baskın olarak ortaya çıkan iki farklı tarihi kentsel peyzaj alanı olduğu tespit edilmiştir. Çalışma alanı, sosyo-kültürel yapısının, topografyanın, iklimin, manzara ve güneşlenme unsurlarının bir sonucu olarak şekillenmiştir. Girit Mahallesi'nin ızgara dokusu, denizle i içe bir yaşamın tercih edilmesi, Osmanlı Mahallesi'nin daha yüksekte, iç kesimlerde organik formda biçimlenmesi bu etkenlerin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Kropf'un yöntemiyle Mudanya kentsel sit alanı için hazırlanan farklı ölçek seviyelerindeki kent bileşenlerinin ifade edildiği şekil 5.1'deki çalışma katmanları incelendiğinde, kent kimliğini oluşturan biçimlenişin, Girit ve Osmanlı Mahallelerinin varlığıyla oluştuğu görülmektedir. Bu biçimlenme topografya ile ilişkili olarak Girit Mahallesi'nde gridal, Osmanlı Mahallesi'nde ise organik şekilde ortaya çıkmıştır.

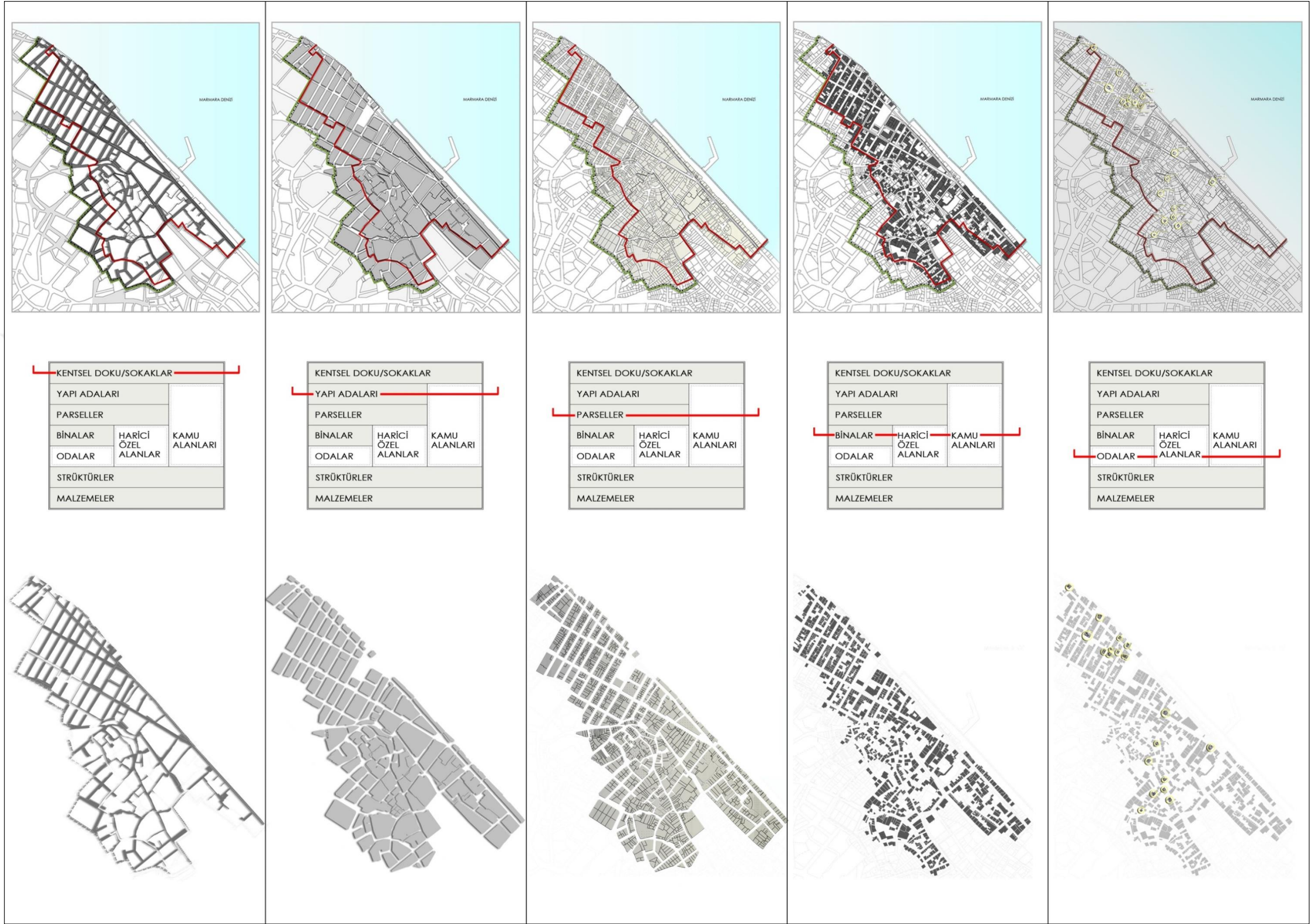
Sokak dokusu ise, bu iki biçimlenmeye paralel olarak gelişmiştir. Girit Mahallesi'nde sokaklar denize dik, Osmanlı Mahallesi'nde ise yine topografya ile uyumlu organik ve daha ie dönük biçimde şekillenmiştir.

Yapı adaları ve parsel formları incelendiğinde, Girit Mahallesi'nde ada ve parseller daha dar, uzun ve dikdörtgenler şeklinde biçimlenmiş, Osmanlı Mahallesi'nde ise organik yapı adaları içerisinde dörtgen parseller oluşturularak meydana gelmiştir.

Bölgedeki konutların genel olarak plan tipleri incelendiğinde, Girit Mahallesi'ndeki yapıların konumlandığı yapı adaları ve parseller daha net dikdörtgen şekillerde olduklarından bu durum mekânlara da yansımıştır. Daha büyük parsellerde yer alan yapılar genellikle orta sofalı olarak planlanmıştır. Tüm odalara dağılım sofadan gerçekleşmektedir. Daha dar parsellerde ise sofa yapının bir yanında veya arka bölümünde planlanmıştır. Üst katlara ulaşım sağlayan merdiven ise çoğunlukla sofada ve girişin tam karşısında planlanmıştır. Bazı yapılarda giriş mekânları “taşlık” olarak isimlendirilmiştir. Osmanlı Mahallesi'ndeki yapılar ve odaların formları incelendiğinde, ada-parcel biçimlenişlerinin paralelinde ancak Girit Mahallesi'ne kıyasla net dikdörtgenler şeklinde gelişmediği görülmektedir. Parsel yapısına ve büyüklüğüne göre tıpkı Girit Mahallesi'ndeki gibi orta sofalı ya da sofanın bir yanda veya arkada olduğu örneklere rastlanmıştır. Bazı plan tiplerinde sofadan birkaç basamakla ulaşılabilen “hayat” mekânına rastlanmıştır. Her iki bölgede de üst katlarda çıkmlar mevcuttur. Ancak Osmanlı Mahallesi'nde balkonlu yapılar daha azken Girit Mahallesi'nde özellikle deniz kenarındaki yapıların büyük çoğunluğunda balkon bulunmaktadır. Bölgede çok çeşitli plan tiplerine rastlanmasına karşın, iki mahalleyi birbirinden kesin olarak ayıran, o mahalleye özgü bir plan tipi olduğunu söylemek mümkün olmayabilir.

Yapım sistemlerine ve kullanılan malzemelere bakıldığında ise, Osmanlı Mahallesi'ndeki yapıların zemin kat duvarları genellikle taştan, üst katları ise kerpiç dolgulu ahşap karkas sistemle yapılmıştır. Bazı üst katlar ise dolgunsuz ahşap karkas üzeri bağdadi çita ile kaplanmış şekildedir. Ahşap karkas arası kerpiç dolgu yerine, tuğla dolgu ile yapılmış örneklere de rastlanmaktadır. Girit Mahallesi'nde de aynı yapım tekniğinin kullanıldığı yapılar bulunmaktadır. Ayrıca özellikle deniz kenarındaki yapılarda belli bir yüksekliğe kadar taş subasman, üzeri ahşap karkas taşıyıcı sistemle yapılarak yüzeyi ahşap kaplanmıştır.

Kropf (2011)'un da belirttiği gibi “kent bir süreç içerisinde gelişmiştir.” Bahsi geçen iki farklı tarihi kentsel peyzaj alanı iki kültürün zamanla bir araya getirdiği ortak bir oluşumdur. Her iki kültürün de fizik mekân özelliklerini taşıyan, her iki kültürün de birbirini etkilediği bir karma doku da alanda mevcuttur. Mudanya kentinin özgün yapısı bu farklılıkların bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır.

Şekil 5. 1. Kropfun morfolojik çözümleme yönteminin çalışma alanına uygulaması

Mudanya tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış, özellikle Bursa ve Marmara Bölgesi'ndeki konumu, doğal güzellikleri ve verimli topraklarıyla korunarak gelecek nesillere aktarılması gereken bir kenttir. Eski Rum ve Osmanlı dokusunu barındıran, tarihin ve kültürün farklı katmanlarını bir arada bulunduran, topolojik ve coğrafi özellikler sunan, ayrıca kıyı kenti olma özelliğiyle öne çıkan çok katmanlı bir kent olarak nitelendirilebilir.

Mudanya kentinin morfolojik yapısı farklı dönemlerin, kültürlerin ve doğal afetlerin etkisiyle değişiklikler geçirmiştir. Ancak kıyı kenti olması, yüksek kotlarda dağların sınırladığı yapılaşma kentin gelişimini şekillendirmiştir. Tarihsel dönemler kent bileşenleri açısından incelendiğinde kentin fiziksel yapısının büyük ölçüde korunduğunu ve antik dönem de dâhil olmak üzere liman olma özelliğinin yüzyıllar boyunca önem taşıdığını söyleyebiliriz. Kentin kıyı boyunca uzanmasının da etkisiyle, her gelen toplumun önceki dönemden kalan kalıntılar üzerine yerleşmesine rağmen çoğu anıtsal yapının ayakta kalabildiği görülmektedir. Modern dönemde yeni planlama ve uygulama çalışmaları olmasına karşın kentte belirgin olan gridal ve organik dokunun günümüzde büyük ölçüde korunduğunu gözlemlemekteyiz. Değişen yaşam koşullarıyla birlikte geleneksel yapıların olduğu bu bölgelerde yeniden işlevlendirme ile turizm ve ticaret işlevleri yaygınlaşmış, ancak bu uyarlamalar bazı sorunları da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmada yapılan morfolojik değerlendirme sonucu olarak, Mudanya kentsel sit alanının farklı karakterlere sahip olan bir tarihi kentsel peyzaj alanı olduğu ifade edilebilir. Girit Mahallesi'nde var olan gridal yapılaşma ve denizle iç içe olma anlayışı ile Osmanlı Mahallesi'ndeki kent yapısı, denizden uzak daha iç kesimlerde yerleşimi ve organik sokaklar kültürler arası çeşitliliği yansıtmaktadır. Yapı adalarının ve parsellerin sokak dokusu paralelinde gelişim göstermesi, çeşitli plan tipleri, yapısal farklılıklar-benzerlikler ve bu yapısal özelliklerin mahalleler arası iç içe oluşu doğal bir sürecin sonucu ortaya çıkmıştır.

“Mudanya Kentsel Sit Alanı Üzerine Morfolojik Değerlendirme” isimli çalışma ile bölgenin tarihsel, sosyo-ekonomik ve fiziksel gelişim süreci incelenmiş, mevcut durum ortaya konularak bölgenin morfolojik yapısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bölgenin

karakterizasyonunu belirlemek ve bölgeyi değerlendirmek, koruma ve geliştirme yönetimi için bir başlangıç noktası oluşturması sebebiyle önemlidir. Bu çalışmanın ve elde edilen verilerin Mudanya kentsel sit alanının korunmasına, yaşatılmasına ve geliştirilmesine katkı sağlaması umulmaktadır.

KAYNAKLAR

- Ağanoğlu, H. Y. 2001.** G / Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Balkanlar'ın makus talihi. Kum Saati Yayınları, İstanbul, 398 s.
- Ağyol, R. 2002.** Mudanya Şehri. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul.
- Akgün, B. 1995.** Zeytinbağı'ndaki eski sivil mimarlık örneklerinin belgelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, Ankara.
- Albayrak, S. 2018.** Mudanya'da kentleşme süreci ve kentsel gelişimi etkileyen faktörler. *Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İzmir.
- Ambraseys, N.N. Ve Finkel, C.F. 1985.** The seismicity of Turkey and adjacent areas a historical rewiev. İstanbul, s. 42-166.
- Anonim, 1976.** Türk Ansiklopedisi. Cilt XXVI, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, s. 1625-1755.
- Anonim, 1982.** Yurt Ansiklopedisi. Cilt III, İstanbul, s. 1625-1755.
- Anonim, 1985.** Yeni Türk Ansiklopedisi, İstanbul, s. 2473.
- Anonim, 1992.** Bursa Anıtlar Yüksek Kurulu Saha İnceleme Raporu, Bursa.
- Anonim, 1992b.** Tevârih-i Âl-i Osman, (F. Giese neşri), Nihat Azamat (haz.), Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Anonim, 2002.** Bursa Ansiklopedisi. Bursa Kültür ve Sanat Yayınları, Bursa s.368-369.
- Anonim, 2015.** Tarihi yapılar. <https://www.mudanya.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 02.05.2015).
- Anonim, 2017.** Yıllara göre Mudanya nüfusu. https://www.nufusu.com/ilce/mudanya_bursa-nufusu, (Erişim tarihi:03.10.2017)
- Anonim, 2018.** Bursa'nın Tarihi. <http://www.bursa.com.tr/bursanın-tarihi>, (Erişim tarihi: 23.10.2018).
- Anonim, 2019a.** https://www.nufusu.com/ilce/mudanya_bursa-nufusu (Erişim tarihi: 25.11.2019)
- Anonim, 2019b.** <http://www.bursadakultur.org> (Erişim tarihi: 12.10.2019)
- Anonim, 2019c.** <https://osmanli1520.wordpress.com> (Erişim tarihi: 07.10.2019)
- Anonim, 2019d.** <http://www.ismetinonu.org.tr/mudanya-mutareke-evi-muzesi/> (Erişim tarihi: 13.02.2019)
- Anonim, 2019e.** <https://www.bursa.bel.tr/mudanya-buyuksehir-ile-guzellesiyor/> (Erişim tarihi: 24.12.2019)
- Arı, K. 2008.** Büyük mübadele Türkiye'ye zorunlu göç 1923-1925. Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Atak, E. 2018.** Kalem işi süslemeleriyle bir Lale Devri eseri: Mudanya Tahir Paşa Konağı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 59: 414-415.
- Aydoğan, G. 1994.** Mudanya giritli mahallesi geleneksel konutlarının mimarlık özellikleri üzerine bir araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul.
- Batum, B. 1994.** Mudanya'da tarihsel araştırma ve mimari oluşumun incelenmesi (2. Bölge). *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul.
- Baysal, S. 2013.** Türklerin büyük zaferinin dünyada kabul edilşinin belgesi: Mudanya Mütarekesi. *Bursa'da Yaşam Dergisi* : 66-72.

- Bilenser, E. 2014.** Prusia'dan Bursa'ya 8500 yıldır üreten kent: Bursa. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 384 s.
- Ceyhan, A. 2013.** Mudanya-İstanbul hattının efsane vapuru “Güzel Trak”. *Bursa'da Yaşam Dergisi* : 258-265.
- Ceylan, G. 2003.** Marmara'nın incisi Mudanya & Saklıkent Zeytinbağı. Mudanya Belediyesi Kültür Yayınları No 1, Ceylanlar Matbaacılık, İzmir.
- Çağlarım, N. 1994.** Mudanya'da geleneksel konut mimarisinin gelişimi ve günün şartlarına uyarlanması üzerine bir inceleme. *Yüksek Lisans Tezi*, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul.
- Doğancı, K. 2005.** Payitaht Bursa'nın kültürel ve ekonomik işleri; Prusa (Bursa) kentinden geçen antik yollar.Osmangazi ve Bursa Sempozyumu, 4-5 Nisan 2005, Bursa.
- Dostoğlu, H., Dostoğlu, N. 2011.** Bursa kültür varlıkları envanteri: Anıtsal eserler, Bursa, 675 s.
- Dumont, P. ve Georgeon, F. 1999.** Modernleşme sürecinde Osmanlı kentleri. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt (2), İstanbul, 196 s.
- Durak, S. 2003.** Bir Modernleşme Projesi olarak Anadolu'da demiryolları ve Bursa-Mudanya demiryolu hattı. *Doktora Tezi*, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bina Bilgisi Anabilim Dalı, Bursa.
- Eldem, S.H. 1954.** Türk evi plan tipleri. İTÜ Mimarlık Fakültesi. İstanbul. 240 s.
- Eldem, S.H. 1984.** Türk evi Osmanlı dönemi. Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı, Cilt 1-3, İstanbul, 871 s.
- Ertürk, H. 2013.** Mudanya Bursa'nın İstanbul'a açılan kapısıdır. *Bursa'da Yaşam Dergisi* : 116-120.
- Evrans, A. 2018.** Mudanya Kenan Doğruöz Konağı restorasyon projesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Bursa.
- Genç, H. 2015.** Mudanya'da Osmanlı'dan Kalma Camiler. *Yeşil Bursa Dergisi*, 157: 66-67.
- Gündüz, S. 2015.** Bursa'nın antik deniz limanları. *U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt (8): 105-146.
- Güner, E. 2014.** Mudanya Tarihi Kent Dokusu'nun 1994-2003 Arasındaki Değişiminin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- İnan, M. 2004.** Mudanya'da bir İncirdibi vardı. *Mudanya Bayram Gazetesi*, Sayı (5), Bursa.
- İşcan, A. 1994.** İçinden tren geçen otel, *Aktüel*, Sayı 157: 86-89.
- İzbirak, R. 1982.** Yurt ansiklopedisi. III, Anadolu Yayıncılık, İstanbul.
- Kaplanoğlu, R., Oğuzoğlu, Y. 2011.** Asri gemlik. Gemlik Belediyesi Yayınları, Bursa, 360.
- Karakoç, F. 2008.** Modernleşmenin içinden çıkan mudanyalı aile: Ahmet Rüştü Efendi ve Oğlu Mehmet Hayri Bey (İpar). Gaye Kitapevi, Bursa, 80 s.
- Kınçev, V. 2007.** Küçük Asya'da. *Bursa'da Yaşam Dergisi*, Olay gazetesi yayını : 63.
- Kropf, K. 2011.** Morphological Investigations: Cutting into the Substance of Urban Form. *Built Environment*, 37(4):393-408.
- Kropf, K. 2014.** Ambiguity in the definition of built form. *Urban Morphology* , 18(1) : 41-57.
- Kropf, K. 2017.** Bridging configurational and urban tissue analysis. Proceedings of the 11 TH international space syntax symposium, 3-7 Temmuz 2017, Lizbon, Portekiz.

- Kubat, A. S. 2018.** İstanbul tarihi yarımada: morfojenetik yapısı ve değişim süreci. Türkiye kentsel morfoloji araştırma ağı II. kentsel morfoloji sempozyumu, 31 Ekim - 2 Kasım 2018, İTÜ Mimarlık Fakültesi Taşkışla, İstanbul.
- Lowry, H. W. 2004.** Seyyahların gözüyle Bursa. Eren Yayıncılık, İstanbul, 189 s.
- Naçov, N. 2006.** Bursa yolculuğu. *Bursa'da Yaşam Dergisi*. Olay gazetesi yayınları : 84.
- Oğuzoğlu, Y. 2000.** Bir yönetim merkezi: Kite (Ürünli). Bursa Defteri, s. 70-76.
- Özcan, K. 1995.** Mudanya kentsel sit alanının incelenmesi ve koruma ilkelerinin belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özsüle, Z. 2005.** Geleneksel yerleşimlerin korunması açısından kültürel peyzaj değerlendirmesi: Mudanya örneği. *Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Saint-Laurent, B. 1999.** Bir tiyatro amatörü: Ahmet Vefik Paşa ve 19. yüzyılın son çeyreğinde Bursa'nın Yeniden Biçimlenmesi. Modernleşme Sürecinde Osmanlı Kentleri. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Baskı (2), İstanbul.
- Savaş, E. D. 2016.** Nea Mudanya'dan Eski Mudanya'ya. *Mübadil Postası*.
- Sevim, S. 1993.** Mudanya Mütarekesi ve Uluslar arası Sonuçları ve Bildiriler, Bursa.
- Somuncu, M. 2017.** **Yazılı Görüşme.** Tokat Kervansaray İlkokulu, Tarih Öğretmeni, Tokat, (Görüşme tarihi: 30.11.2017), e-posta: mstfsomuncu@hotmail.com
- Tevfik, İ.A. 2006.** Velosipet ile bir cevelan 1900'e doğru İstanbul'dan Bursa'ya bisikletli bir gezi. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 334 s.
- Türk Ansiklopedisi, 1957.** Ankara, 224 s.
- Utku, Ö. 2001.** Bursa ansiklopedisi (Toplumsal Yaşam). Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları, Bursa.
- Üsküdari, F. 1972.** Eski Bursa'dan notlar. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Ankara, 142 s.
- Quataert, D. 2004.** 19.Yüzyıla genel bakış: Islahatlar Devri 1812-1914, Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve sosyal sarihi. Cilt II, Eren Yayıncılık, İstanbul, 1136 s.
- Yerasimos, S. 1999.** Tanzimatı'nın kent reformları üzerine. Modernleşme sürecinde Osmanlı kentleri. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt (2), İstanbul, 196 s.
- Yıldız, E. 2014.** Bursa'daki Bizans sonrası Hıristiyan dini mimarisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Van.
- Yurdagül, Y.A. 2013.** Kurşunlu'dan Selanik'e Litharenya'nın öyküsü. *Bursa'da Yaşam Dergisi* : 310-315.
- Yurtsever, H. 1998.** Mudanya Sahil Bölgesi Sivil Mimarisinin İncelenmesi ve Koruma Önerileri. *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ziya, M. 2008.** Bursa'dan Konya'ya seyahat. Bursa İl Özel İdaresi Yayınları, Ankara, 368 s.

EKLER

EK 1 Fotoğraf Albümü

1061 ada 1 parsel
81 envanter no'lu yapı

1061 ada 2 parsel
82 envanter no'lu yapı

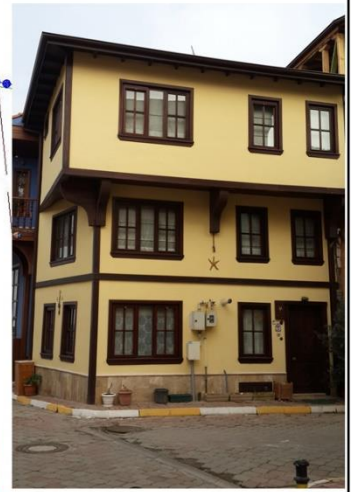
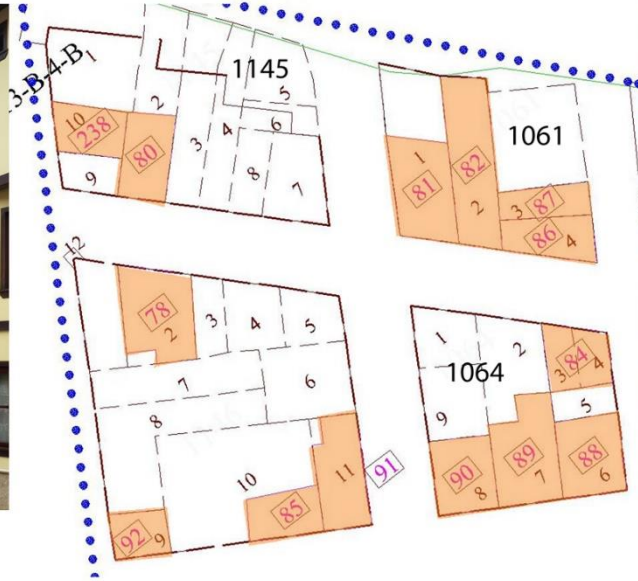
1061 ada 4 parsel
86 envanter no'lu yapı

1061 ada 3 parsel
87 envanter no'lu yapı

1145 ada 10 parsel
238 envanter no'lu yapı

1145 ada 2 parsel
80 envanter no'lu yapı

1064 ada 6 parsel
88 envanter no'lu yapı

1064 ada 7 parsel
89 envanter no'lu yapı

1064 ada 8 parsel
90 envanter no'lu yapı

1064 ada 3- 4 parsel
84 envanter no'lu yapı

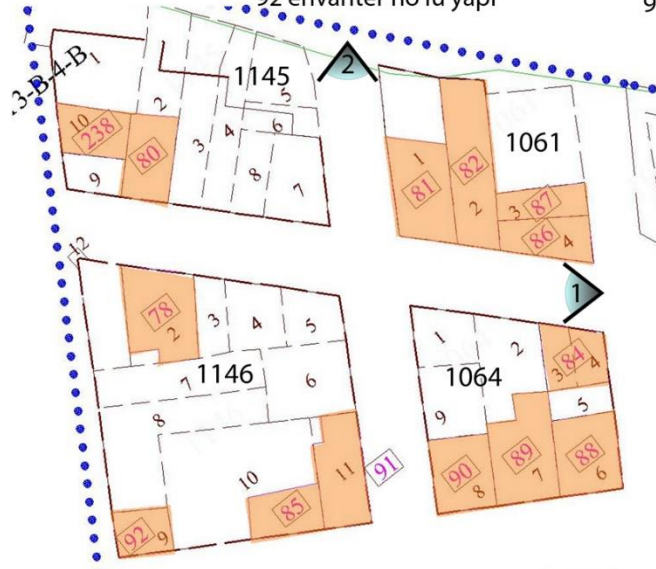
1146 ada 2 parsel
78 envanter no'lu yapı

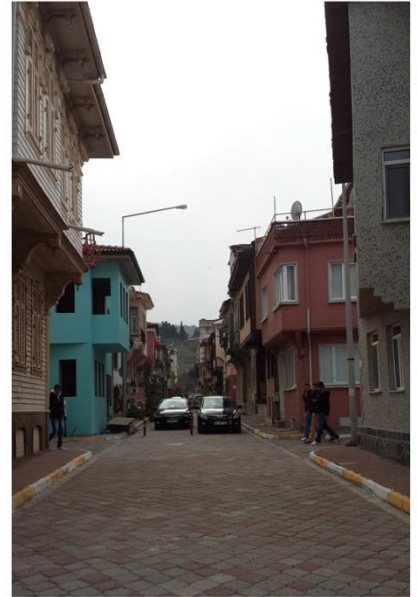
1146 ada 9 parsel
92 envanter no'lu yapı

1146 ada 11 parsel
91 envanter no'lu yapı

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

EK 1.2.

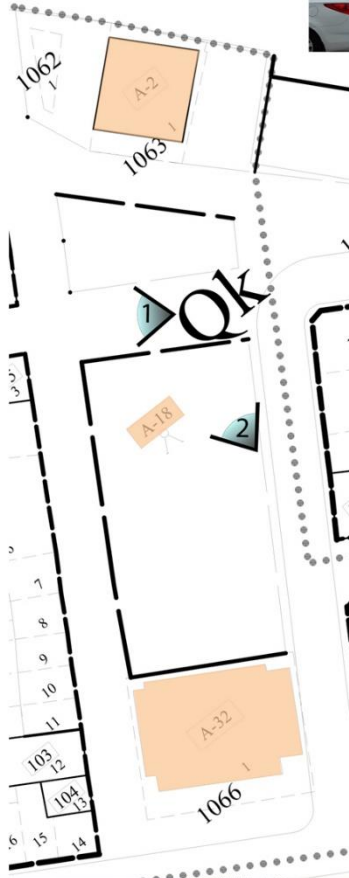
1066 ada 1 parsel
A-32 envanter no'lu Anıt
Ziraat Bankası

1063 ada 1 parsel
A-2 envanter no'lu Anıt
Mütareke Evi

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

A-18 envanter no'lu Anıt
Mütareke Anıtı

2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

EK 1.3.

1151 ada 1-2 parsel
95 envanter no'lu yapı

1065 ada 1 parsel
108 envanter no'lu yapı

1065 ada 3 parsel
105 envanter no'lu yapı

1151 ada 4 parsel
96 envanter no'lu yapı

1065 ada 4 parsel
106 envanter no'lu yapı

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1065 ada 13 parsel
104 envanter no'lu yapı

1065 ada 13 parsel
102 envanter no'lu yapı

1065 ada 13 parsel
103 envanter no'lu yapı

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

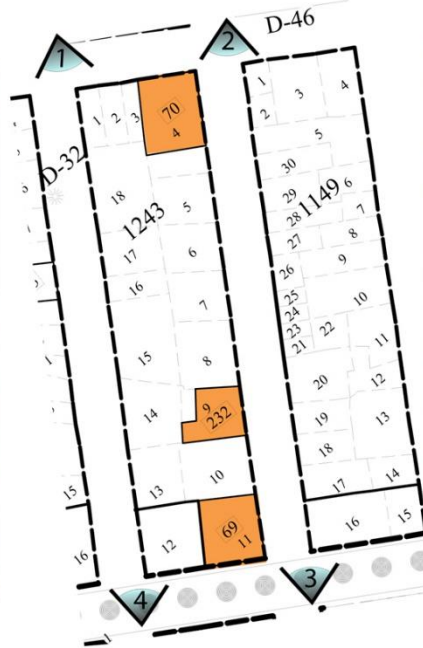
2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

3 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1243 ada 9 parsel
232 envanter no'lu yapı

4 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1243 ada 11 parsel
69 envanter no'lu yapı

1243 ada 4 parsel
70 envanter no'lu yapı

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

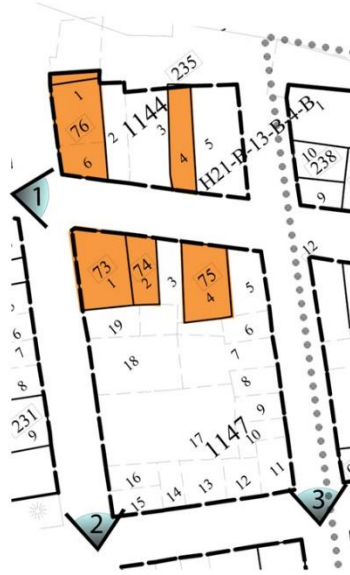
1144 ada 4 parsel
235 envanter no'lu yapı

1147 ada 1 parsel
73 envanter no'lu yapı

1144 ada 1-6 parsel
76 envanter no'lu yapı

1147 ada 2-4 parsel
74-75 envanter no'lu yapılar

2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

3 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

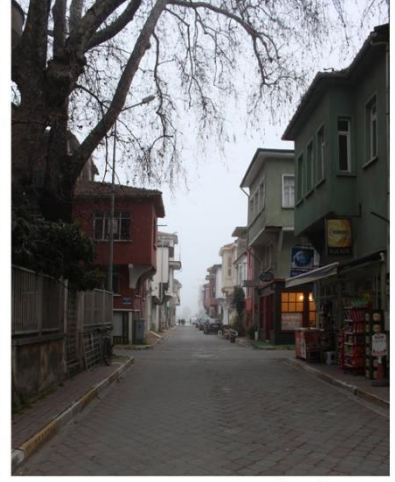
EK 1.8.

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

3 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1148 ada 1 parsel
71 envanter no'lu yapı

4 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1148 ada 2 parsel
72 envanter no'lu yapı

1148 ada 4 parsel
234 envanter no'lu yapı

1148 ada 9 parsel
231 envanter no'lu yapı

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1162ada 23 parsel
135 envanter no'lu yapı

3 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

4 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

5 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1056 ada 23 parsel
149 envanter no'lu yapı

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

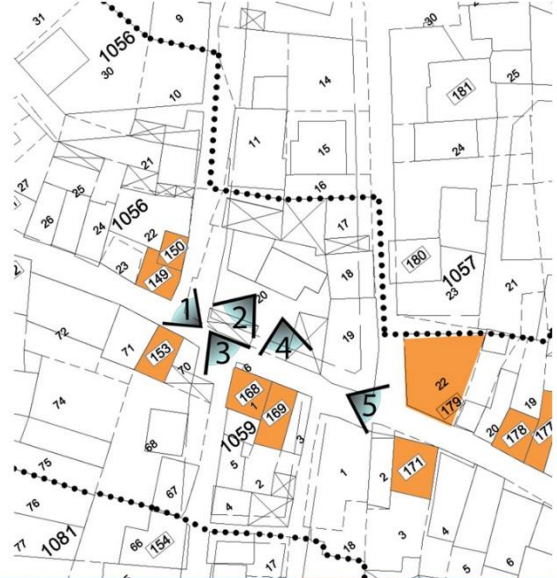
1081 ada 70 parsel
153 envanter no'lu yapı

2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1059 ada 1 parsel
168 envanter no'lu yapı

3 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1059 ada 3 parsel
169 envanter no'lu yapı

4 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

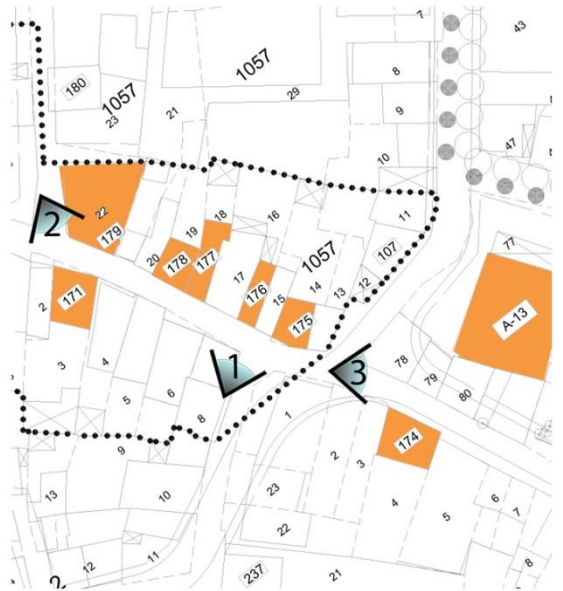
5 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

1 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

2 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

3 No'lu BAKIŞ YÖNÜ

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Başak GENÇOĞLU
Doğum Yeri ve Tarihi : Akçakoca, 02.01.1987
Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Gemlik Celal Bayar Anadolu Lisesi, 2005
Lisans : Uludağ Üniversitesi, 2009

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl : Cephe Mimarlık Ltd Şti, 2009-....
İletişim (e-posta) : basakgencoglu@gmail.com